

REGIONÁLNY ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

**ZDRAVOTNÍCKA ROČENKA
OKRESU BANSKÁ BYSTRICA
V POROVNANÍ K OKRESU BREZNO**

2020

Banská Bystrica
2021

Autori:

doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD.
MUDr. Zora Kl'ocová Adamčáková, PhD.
doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.
MUDr. Ivana Sedliačiková, MPH
MUDr. Jarmila Beláková
doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.
MUDr. Pavel Adámek

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Obsah

Úvod	7	
I. Demografia	8	
DEMOGRAFIA	9	
Tabuľka 1	Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2019	10
Tabuľka 2	Stredný priemernný počet obyvateľov	10
Tabuľka 3	Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2019.....	10
Tabuľka 4	Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 a 2018	11
Tabuľka 5	Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.....	11
Tabuľka 6	Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.)	12
Tabuľka 7	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.)	13
Tabuľka 8	Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.).....	14
Tabuľka 9	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov (2010 - 2019)	15
Tabuľka 10	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2010-2019 na 1 000 obyvateľov	16
Graf 1	Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2010 – 2019 (na 1 000 obyvateľov).....	16
Tabuľka 11	Vývoj živorodenosti a úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 1992-2019	17
Graf 2	Vývoj živorodenosti a úmrtnosti obyvateľstva v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 2005 – 2019	18
Tabuľka 12	Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2014-2019)	18
Tabuľka 13	Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2014–2019).....	18
Tabuľka 14	Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2014–2019).....	19
Graf 3	Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2014 - 2019	20
Graf 4	Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2014 - 2019	20
Tabuľka 15	Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2019.....	21
Graf 5	Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2002 – 2019	22
Graf 6	Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2002 – 2019.....	22
Tabuľka 16	Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2019	23
Tabuľka 17	Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2019	23
Tabuľka 18	Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica v r. 2019.....	24
Tabuľka 19	Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Brezno v r. 2019.....	24
Tabuľka 20	Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v rr. 2012 – 2019	25
Tabuľka 21	Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v % v rokoch 2003-2019	26
Tabuľka 22	Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2019	27
Tabuľka 23	Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2019.....	28
Tabuľka 24	Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2019.....	28
Tabuľka 25	Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2009 - 2019	29
Tabuľka 25	pokračovanie	30
Tabuľka 26	Mŕtvorodenosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2001-2019.	31

Tabuľka 27	Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2011 – 2019.....	31
Tabuľka 28	Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2017 – 2019	32
Graf 7	Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014-2019.....	32
Tabuľka 29	Vývoj potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 1988–2019	33
Tabuľka 30	Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2019 (stredný stav)	34
Tabuľka 31	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2019 (stredný stav)	34
Tabuľka 32	Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2019	35
Tabuľka 33	Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2019	35
Tabuľka 34	Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2019	36
Tabuľka 35	Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2019	36
Graf 8	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2019, okres Banská Bystrica a Slovenská republika.....	37
Graf 9	Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2019, okres Brezno a Slovenská republika	38
Tabuľka 36	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2019.....	39
Tabuľka 37	Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2019.....	40
Tabuľka 38	Ukazovateľ stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2019.....	41
Tabuľka 39	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2010	42
Tabuľka 40	Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2010	42
Tabuľka 41	Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2019	42
Tabuľka 42	Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2019.....	43
Graf 10	Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2019 (na 1 000 obyvateľov) .	44
Graf 11	Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017 - 2019	44
Graf 12	Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017 – 2019.....	45
Graf 13	Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2016 - 2018.....	45
Tabuľka 43	Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2004 – 2019.....	46
Graf 14	Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2019.....	48
Graf 15	Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2019	48
Tabuľka 44	Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica	49
ZAMESTNANOSŤ		50
Tabuľka 45	Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2019.....	50
Tabuľka 46	Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2019	51
NEZAMESTNANOSŤ		52
Tabuľka 47	Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019.....	52
Tabuľka 48	Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019	52

Tabuľka 49	Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019	53
II. Zdravotný stav obyvateľstva		54
Tabuľka 1	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	55
Tabuľka 2	Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	56
Graf 1	Výskyt salmonelóz v okrese Banská Bystrica v rr. 2005 – 2019.....	57
Graf 2	Výskyt salmonelóz v okrese Brezno v rr. 2005 – 2019.....	57
CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2019.....		58
Tabuľka 3	Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)	60
Tabuľka 4	Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	61
Tabuľka 5	Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2019 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov).....	62
Tabuľka 6	Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	62
Tabuľka 7	Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2019	65
Tabuľka 8	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2019	65
Tabuľka 9	Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2019	66
Tabuľka 10	Počet chorých na diabetes mellitus dispenzarizovaných v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR v rr. 2017 – 2019 k 31.12.....	66
Tabuľka 11	Počet chorých na diabetes mellitus dispenzarizovaných v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno podľa vekových skupín a pohlavia k 31.12.2019	67
Tabuľka 12	Počet chorých na diabetes mellitus s diagnostikovaným ochorením v priebehu roka 2019 v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno podľa vekových skupín a pohlavia	68
Tabuľka 13	Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2017 – 2019.....	69
Tabuľka 14	Počet novohlásených prípadov HIV pozitivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2019	70
Tabuľka 15	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	71
Tabuľka 16	Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012 ..	71
Tabuľka 17	Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie.....	72
Tabuľka 18	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012	73
Tabuľka 19	Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012.....	73
Tabuľka 20	Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2019 podľa diagnostických skupín a profesie	75
Tabuľka 21	Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2010 – 2019	75
ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI		77
Tabuľka 22	Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019.....	79
Tabuľka 23	Návštevnosť základnej poradne v r. 2019 podľa veku a pohlavia.....	79
Tabuľka 24	Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019 podľa vzdelania	80
Tabuľka 25	Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019	80
III. Životné prostredie a zdravie		81
PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO		82

Tabuľka 1	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2019, okres Banská Bystrica	83
Tabuľka 2	Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2019, okres Brezno	85
VODA NA KÚPANIE		86
HYGIENA VÝŽIVY		89
Tabuľka 3	Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2019 v okresoch Banská Bystrica a Brezno	89
SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE		93
Tabuľka 4	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2019	93
Tabuľka 5	Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v r. 2019	94
Tabuľka 6	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v roku 2019	95
Tabuľka 7	Vytáženosť vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2019	95
Tabuľka 8	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	96
Tabuľka 9	Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	97
Tabuľka 10	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	98
Tabuľka 11	Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Brezno v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)	98
RIZIKOVÉ PRÁCE		100
Tabuľka 12	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2019 (1.stupeň)	100
Tabuľka 13	Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2019 (1. stupeň) ...	101
HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2019		103
Tabuľka 14	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019	103
Tabuľka 15	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019	104
Tabuľka 16	Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019	104
Tabuľka 17	Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019	105

Úvod

Už po 26-krát vychádza zdravotnícka ročenka za okresy Banská Bystrica a Brezno. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici predkladá čitateľom vybrané ukazovatele z demografie, zdravotného stavu obyvateľstva a životného prostredia v okrese Banská Bystrica. Rovnako, ako v predchádzajúcich rokoch, sú aj tentokrát pre porovnanie uvádzané aj údaje za okres Brezno, s ktorým okres Banská Bystrica tvoril do roku 1996 spoločný územnosprávny celok. Našou snahou je poskytnúť najaktuálnejšie dostupné údaje. Údaje uvádzané v tejto ročenke charakterizujú stav v roku 2019, pokiaľ nie je v jednotlivých tabuľkách uvedené inak. Predkladáme ich podľa možnosti osobitne za každý okres. V časových radoch, siahajúcich pred obdobie územnej reorganizácie SR však uvádzame údaje za obidva okresy spolu, vzhľadom k vtedajšiemu územnému členeniu. Pre porovnanie sú v niektorých prípadoch uvedené aj údaje za Banskobystrický kraj a Slovenskú republiku.

Súbor údajov o demografii a vývoji zdravotného stavu obyvateľstva je cenným zdrojom informácií osobitne z hľadiska aktuálneho stavu a posúdenia trendu vývoja. Sprístupnením údajov v predkladanej ročenke sa snažíme poskytnúť rôznym zložkám a inštitúciám nášho verejného života podklady pre plánovanie a vykonávanie kvalifikovaných opatrení na vytvorenie zdravých životných podmienok a tým aj zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Ročenku spracoval kolektív autorov – zamestnancov Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici: doc. MUDr. M. Avdičová, PhD. údaje o zdraví obyvateľstva, MUDr. Z. Klíocová Adamčáková, PhD. údaje z oblasti podpory zdravia a výchovy k zdraviu, doc. MUDr. K. Koppová, PhD. údaje z oblasti životného prostredia a zdravia, MUDr. I. Sedliačiková, MPH údaje z oblasti hygieny výživy, MUDr. J. Beláková údaje z oblasti preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, doc. MUDr. K. Slotová, PhD. údaje z oblasti hygieny detí a mládeže a MUDr. P. Adámek údaje o životnom prostredí vo vzťahu k ochrane zdravia populácie obidvoch okresov. Zostavovateľom ročenky je Ing. D. Komendová.

Údaje poskytli aj inštitúcie:

Pracovisko Štatistického úradu Slovenskej republiky v Banskej Bystrici

Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave

Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Národný onkologický register SR

Pracovníkom uvedených inštitúcií týmto ďakujeme za spoluprácu.

Predložené údaje slúžia pre informáciu občanov a nesmú byť využívané na komerčné účely. Pri zverejňovaní údajov obsiahnutých v publikácii požadujeme uviesť prameň – Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

MUDr. Zora Klíocová Adamčáková, PhD.

regionálna hygienička

I. Demografia

DEMOGRAFIA

Konečným cieľom našej spoločnosti na úseku zdravotníctva je neustále zlepšovanie zdravotného stavu populácie, čo je ovplyvnené nielen zdravotníckou starostlivosťou, ale aj viacerými ďalšími faktormi, vrátane ekonomických a sociálnych. Toto všetko sa odráža na demografickej charakteristike, ktorú Vám za okres Banská Bystrica a Brezno predkladáme. Pre porovnanie uvádzame niektoré údaje aj za Banskobystrický kraj a SR. Na Slovensku došlo k zásadnej zmene vo vývoji populácie od 80-tych rokov 20.storočia, keď sa SR vydala cestou politickej, hospodárskej a sociálnej transformácie. Postupný prechod na nový model reprodukčného správania spoločnosti sa prejavil vo vývoji väčšiny demografických ukazovateľov. Typickými znakmi tohto vývoja sú trend prirodzeného úbytku obyvateľstva, dlhodobá starnutie populácie (tu má však svoj podiel aj zlepšenie zdravotnej starostlivosti a tým predlžovanie života jednotlivcov), zmena pomeru medzi počtom obyvateľov v predproduktívnom veku a počtom obyvateľov v poproduktívnom veku v neprospech predproduktívneho obyvateľstva, nárast strednej dĺžky života pri narodení, meniace sa postavenie rodiny v spoločnosti, čo má za následok zmeny v štruktúrach podľa rodinného stavu, pokles sobášnosti, rast rozvodovosti, znižovanie pôrodnosti a plodnosti, nárast počtu a podielu detí narodených mimo manželstva, zvyšovanie priemerného veku žien pri pôrode, najmä u prvoroďčiek.

V priebehu ostatných 10 rokov počet obyvateľov obidvoch okresov spolu klesol o 3 034 osôb, čo je pokles o 1,76 %. V okrese Banská Bystrica bol úbytok 263 osôb (0,24 %) a v okrese Brezno 2 771 osôb (4,52 %). V pohybe mestského obyvateľstva a obyvateľstva ostatných sídiel sa zachoval rovnaký trend ako v predchádzajúcich rokoch. V okrese Banská Bystrica od roku 2009 do roku 2019 klesol počet obyvateľov v meste Banská Bystrica o 1 906 osôb a v ostatných obciach spolu sa počet obyvateľov zvýšil o 1 643 osôb. V okrese Brezno za rovnaké obdobie klesol počet obyvateľov v meste Brezno o 1 061 osôb a v ostatných obciach okresu spolu bol zaznamenaný pokles počtu obyvateľov o 1 710 osôb.

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je v porovnaní so Slovenskou republikou dlhodobá nižšia pôrodnosť aj živorodenosť a rovnaká situácia bola aj v roku 2019. V porovnaní s rokom 2018 pôrodnosť aj živorodenosť v okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno klesla.

Úmrtnosť v okrese Banská Bystrica je dlhodobá nižšia ako priemer za Banskobystrický kraj aj za SR. V okrese Brezno je úmrtnosť dlhodobá vyššia ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike. V porovnaní s predchádzajúcim rokom úmrtnosť v okrese Banská Bystrica, v okrese Brezno aj v Banskobystrickom kraji vzrástla.

V meste Banská Bystrica mala pôrodnosť aj úmrtnosť od roku 2001 stúpajúci trend. V roku 2019 v porovnaní s predchádzajúcim rokom pôrodnosť klesla a úmrtnosť zostala na rovnakej hodnote.

V okrese Banská Bystrica je od roku 2008, s výnimkou rokov 2014 a 2015, každoročne zaznamenávaný prirodzený prírastok obyvateľstva, v roku 2019 došlo k prirodzenému úbytku. V okrese Brezno naďalej každoročne pretrvávajú prirodzený úbytok obyvateľstva.

K 31.12.2019 žilo v okrese Banská Bystrica 110 716 obyvateľov a v okrese Brezno 61 269 obyvateľov. Veková štruktúra obyvateľstva poukazuje na pokračujúce starnutie populácie v obidvoch okresoch. V roku 2019 vo vekovej štruktúre obyvateľov obidvoch okresov mierne stúpol podiel obyvateľov v predproduktívnom a v poproduktívnom veku, podiel obyvateľov v produktívnom veku mierne klesol.

Priemerný vek obyvateľov okresu Banská Bystrica k 31.12.2019 bol 43,14, v okrese Brezno 42,45, v Banskobystrickom kraji 41,98 a v Slovenskej republike 41,06. Index starnutia bol v oboch okresoch vyšší ako v Banskobystrickom kraji aj ako v Slovenskej republike: okres Banská Bystrica 135,07; okres Brezno 127,40; Banskobystrický kraj 119,00 a Slovenská republika 104,80. V uvedených územných celkoch došlo oproti predchádzajúcemu roku k nárastu priemerného veku aj indexu starnutia. Nárast strednej dĺžky života pri narodení pokračoval u obidvoch pohlaví vo všetkých uvádzaných územných celkoch okrem strednej dĺžky života u žien v Banskobystrickom okrese a u mužov v okrese Brezno a v Slovenskej republike, kde nastal veľmi mierny pokles.

Tabuľka 1 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a SR v r. 2019

Okres	Počiatočný stav (k 1.1.2018)			Koncový stav (k 31.12.2019)		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	52 944	57 997	110 941	52 836	57 880	110 716
Brezno	29 960	31 670	61 630	29 785	31 484	61 269
BB-kraj	314 636	333 238	647 874	313 434	331 842	645 276
SR	2 661 077	2 789 344	5 450 421	2 665 350	2 792 523	5 457 873

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 2 Stredný priemerný počet obyvateľov

Okres	Stredný priemerný stav obyvateľov (k 1.7.2019)		
	Muži	Ženy	Spolu
Banská Bystrica	52 884	57 951	110 835
Brezno	29 836	31 561	61 397
BB-kraj	313 817	332 412	646 229
SR	2 662 385	2 789 872	5 452 257

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 3 Počty obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno v okresných sídlach a ostatných obciach obidvoch okresov k 31.12.2019

Bývajúce obyvateľstvo		absolútne počty	% z počtu obyvateľov okresu
okres Banská Bystrica	mesto B.Bystrica	78 084	70,53
	ostatné obce	32 632	29,47
	spolu	110 716	100,00
okres Brezno	mesto Brezno	20 889	34,09
	ostatné obce	40 380	65,91
	spolu	61 269	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Vývoj počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa okresných sídel a ostatných obcí v rokoch 1970, 1980, 1990, 2000, 2010 a 2018

Okresné sídlo Ostatné obce Okresy spolu	Bývajúce obyvateľstvo					
	1970	1980	1990	2000	2010	2019
Banská Bystrica	47 728	66 412	88 390	84 000	79 819	78 084
Brezno	12 843	17 872	22 477	22 871	21 778	20 889
ostatné obce okresov spolu	82 601	77 335	68 349	71 432	73 134	73 012
okres B. Bystrica a Brezno spolu	143 172	161 619	179 216	178 715	174 731	171 985

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Za roky 1970 a 1980 sú údaje z cenzu, za roky 1990, 2000, 2010 a 2018 údaje k 31.12. príslušných rokov.

Tabuľka 5 Rozdiel počtu obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno za ostatných 10 rokov, stav k 31.12.

Okres Okresné sídlo Ostatné obce okresu	Bývajúce obyvateľstvo		Rozdiel 2019 – 2009	
	2019	2009	absolútne čísla	%
okres Banská Bystrica	110 716	110 979	-263	-0,24
mesto Banská Bystrica	78 084	79 990	-1 906	-2,44
ostatné obce okresu B. Bystrica	32 632	30 989	1 643	5,03
okres Brezno	61 269	64 040	-2 771	-4,52
mesto Brezno	20 889	21 950	-1 061	-5,08
ostatné obce okresu Brezno	40 380	42 090	-1 710	-4,23
spolu okresy B.Bystrica, Brezno	171 985	175 019	-3 034	-1,76
ostatné obce okresov spolu	73 012	73 079	-67	-0,09

Tabuľka 6 Počet obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.)

Obec	Počet obyvateľov									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okres spolu	111 029	111 180	111 148	111 112	111 018	110 920	110 925	110 931	110 941	110 716
Badín	1 828	1831	1 858	1 876	1 928	1 936	1 999	2 006	2 002	2 028
Baláže	210	215	220	215	216	211	217	218	220	218
B. Bystrica	79 819	79 775	79 583	79 368	79 027	78 758	78 635	78 484	78 372	78 084
Brusno	2 142	2140	2 121	2 137	2 145	2 172	2 154	2 148	2 169	2 167
Čerín	447	449	450	453	459	446	441	448	443	438
Dolná Mičiná	383	378	378	383	392	392	392	401	409	435
D. Harmanec	238	244	253	248	246	247	244	249	269	263
Donovaly	224	231	213	224	222	227	225	234	253	255
Dúbravica	372	374	288	391	395	413	420	417	419	420
Harmanec	892	881	864	856	869	861	864	864	849	839
Hiadef	503	517	515	514	521	520	517	521	520	525
Horná Mičiná	523	544	567	579	607	619	619	629	634	628
Horné Pršany	385	371	380	378	383	389	394	391	390	398
Hrochoť	1 457	1502	1 494	1 494	1 502	1 501	1 492	1 488	1 478	1 472
Hronsek	655	660	661	653	661	667	669	662	663	654
Kordíky	338	368	388	405	411	416	433	445	453	474
Králiky	635	623	630	634	638	636	643	647	667	686
Kyncelová	396	385	386	380	376	367	366	367	371	374
Ľubietová	1 043	1089	1 138	1 160	1 171	1 204	1 211	1 212	1 216	1 219
Lučatín	650	642	653	651	649	649	656	657	656	666
Malachov	1 041	1063	1 053	1 070	1 081	1 091	1 092	1 095	1 097	1 106
Medzibrod	1 298	1339	1 345	1 341	1 359	1 356	1 367	1 390	1 387	1 383
Moštenica	211	214	219	217	215	222	224	235	238	235
Motyčky	118	114	110	110	110	107	116	115	114	108
Môlča	351	357	347	353	354	370	374	371	371	371
Nemce	1 151	1164	1 161	1 182	1 183	1 187	1 158	1 156	1 171	1 161
Oravce	184	182	185	182	183	181	180	182	181	180
Podkonice	879	867	866	877	883	882	885	907	912	913
Pohr. Bukovec	82	101	101	105	110	110	105	111	120	118
Poniky	1 590	1591	1 573	1 564	1 564	1 569	1 569	1 572	1 565	1 555
Povrazník	152	149	142	137	138	138	143	141	140	141
Priechod	926	895	909	908	917	918	923	949	952	968
Riečka	708	732	742	751	764	779	802	804	812	826
Sebedín-Bečov	388	381	369	368	369	369	368	366	372	362
Selce	2 169	2169	2 185	2 175	2 161	2 154	2 152	2 159	2 143	2 122
Slov. Ľupča	3 241	3182	3 204	3 221	3 235	3 244	3 238	3 253	3 285	3 257
Staré Hory	531	528	534	542	554	554	556	551	558	555
Strelníky	797	779	779	783	782	779	776	762	780	777
Špania Dolina	193	193	188	192	197	200	202	213	213	215
Tajov	570	563	573	592	598	619	637	642	652	655
Turecká	140	151	147	147	147	146	152	149	150	147
Vlkanová	1169	1247	1 276	1 296	1 296	1 314	1 315	1 320	1 320	1 318

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 7 Prirodený prírastok/úbytok obyvateľstva v okrese Banská Bystrica podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.)

Obec	Prirodený prírastok / úbytok									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okres spolu	77	64	10	24	-10	-1	37	15	25	-33
Badín	0	-1	5	-3	5	-6	2	-6	-10	-2
Baláže	-1	1	-2	0	0	-4	2	3	-3	-3
B. Bystrica	140	100	58	66	47	65	92	22	55	34
Brusno	-15	-21	-10	1	-6	-10	-10	-11	-4	-11
Čerín	1	0	-4	2	1	-6	-3	5	-1	3
Dolná Mičiná	-1	2	-3	0	4	1	3	-1	-2	5
D. Harmanec	1	-1	0	1	-4	0	-1	-2	0	-1
Donovaly	-4	-3	-2	0	-1	2	0	0	-1	1
Dúbravica	1	0	5	3	4	2	3	5	-3	2
Harmanec	-7	-1	-3	0	1	-5	-1	3	3	-9
Hiadel'	1	-3	2	-4	-3	-5	-7	4	-7	2
Horná Mičiná	2	2	4	1	4	8	-3	6	2	4
Horné Pršany	-3	-5	1	0	1	1	-1	-3	2	1
Hrochoť	-4	-4	-17	-8	2	-9	0	-2	-2	-6
Hronsek	-2	2	2	-4	-3	-1	0	-9	1	-4
Kordíky	2	6	3	3	-2	-3	2	-1	3	4
Králiky	-3	1	-3	-1	4	-5	1	-3	-5	3
Kyncelová	2	-4	-1	0	-2	-3	3	-1	3	0
Ľubietová	-10	-2	13	2	2	2	0	0	-2	4
Lučatín	4	-2	-1	-5	-5	3	4	0	-1	3
Malachov	4	8	-11	2	-6	-5	1	0	-6	-7
Medzibrod	-14	-6	-5	-5	-8	0	-9	13	-9	-7
Moštenica	0	-3	-2	-4	0	-4	-3	-1	-1	0
Motyčky	-2	0	-1	-2	0	-1	-1	0	-3	-3
Môlča	0	0	-2	-1	-1	2	5	-5	-2	3
Nemce	0	2	2	1	-3	-2	-6	3	1	5
Oravce	-3	1	2	-2	-2	-1	-1	-1	2	0
Podkonice	4	-4	0	-2	-10	-2	-5	1	-1	-6
P. Bukovec	-1	0	-3	-2	0	-1	-1	1	2	0
Poniky	3	-13	-3	-12	-14	-6	-4	2	-5	-5
Povrazník	1	-2	-2	-2	1	1	-1	-2	-1	-1
Priechod	-5	-3	-3	0	-4	0	-4	6	-5	4
Riečka	-2	3	2	6	3	7	-2	2	2	-2
Sebedín-Bečov	-8	-4	-8	1	1	3	-3	-5	0	-3
Selce	3	2	5	-4	-8	-6	-4	1	7	-14
Slov. Ľupča	0	6	-1	-6	-15	-13	-8	-9	13	-15
Staré Hory	-2	7	-1	0	5	-2	2	0	3	1
Strelníky	-5	-6	0	-2	0	-5	-2	-4	1	-14
Špania Dolina	-2	0	-4	0	-1	-1	-3	3	-2	-1
Tajov	-2	0	-2	4	1	8	0	0	-3	-2
Turecká	-3	-1	-2	1	-2	-1	-1	-3	-1	-1
Vlkanová	7	10	2	-1	4	1	1	4	5	5

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 8 Počet obyvateľov okresu Brezno podľa obcí a rokov (2010 - 2019, stav k 31.12.)

Obec	Počet obyvateľov									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okres spolu	63 702	64 076	63 696	63 326	62 971	62 616	62 298	61 959	61 630	61 269
Bacúch	1 001	1 007	995	986	972	966	952	946	929	911
Beňuš	1 189	1 177	1 181	1 168	1 170	1 172	1 159	1 157	1 162	1 170
Braváčovo	696	718	703	695	694	691	682	680	686	688
Brezno	21 778	21 812	21 703	21 534	21 331	21 215	21 148	21 082	20 953	20 889
Bystrá	192	194	188	193	193	192	191	192	186	181
Čierny Balog	5 201	5 234	5 214	5 206	5 185	5 168	5 181	5 132	5 081	5 090
Dolná Lehota	738	786	779	769	764	751	751	732	731	721
Drábsko	222	207	206	205	209	210	208	201	197	194
Heľpa	2 809	2 777	2 755	2 729	2 686	2 657	2 635	2 614	2 609	2 550
Horná Lehota	597	585	596	598	596	596	605	596	592	602
Hronec	1 176	1 217	1 192	1 200	1 220	1 231	1 222	1 216	1 212	1 201
Jarabá	48	46	48	45	42	41	42	40	41	41
Jasenie	1 116	1 187	1 188	1 197	1 197	1 179	1 179	1 176	1 170	1 167
Lom nad Rimav.	281	293	289	277	274	277	269	266	257	250
Michalová	1 375	1 381	1 384	1 378	1 372	1 355	1 353	1 361	1 364	1 358
Mýto pod Ďumb.	528	526	518	519	524	515	516	511	533	528
Nemecká	1 845	1 860	1 829	1 810	1 826	1 809	1 805	1 790	1 786	1 786
Osrblie	384	380	381	391	379	380	380	373	364	368
Podbrezová	4 088	4 057	4 057	4 014	3 965	3 926	3 887	3 882	3 860	3 797
Pohorelá	2 357	2 332	2 293	2 286	2 272	2 260	2 233	2 212	2 172	2 158
Pohron. Polhora	1 641	1 765	1 756	1 771	1 768	1 753	1 745	1 730	1 715	1 710
Polomka	3 075	3 047	3 042	3 027	3 028	3 038	2 993	2 982	2 970	2 964
Predajná	1 364	1 354	1 335	1 341	1 338	1 349	1 332	1 328	1 329	1 316
Ráztoka	286	288	284	279	281	278	274	290	285	273
Sihla	196	204	205	201	196	190	186	184	185	191
Šumiac	1 345	1 334	1 316	1 310	1 290	1 278	1 282	1 272	1 279	1 268
Telgárt	1 536	1 541	1 545	1 534	1 530	1 542	1 530	1 532	1 534	1 516
Valaská	3 848	3 900	3 873	3 828	3 826	3 781	3 757	3 726	3 687	3 627
Valkovňa	375	410	414	413	422	422	422	430	436	437
Závadka n.Hron.	2 415	2 457	2 427	2 422	2 420	2 394	2 379	2 326	2 325	2 317

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 9 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okrese Brezno podľa obcí a rokov (2010 - 2019)

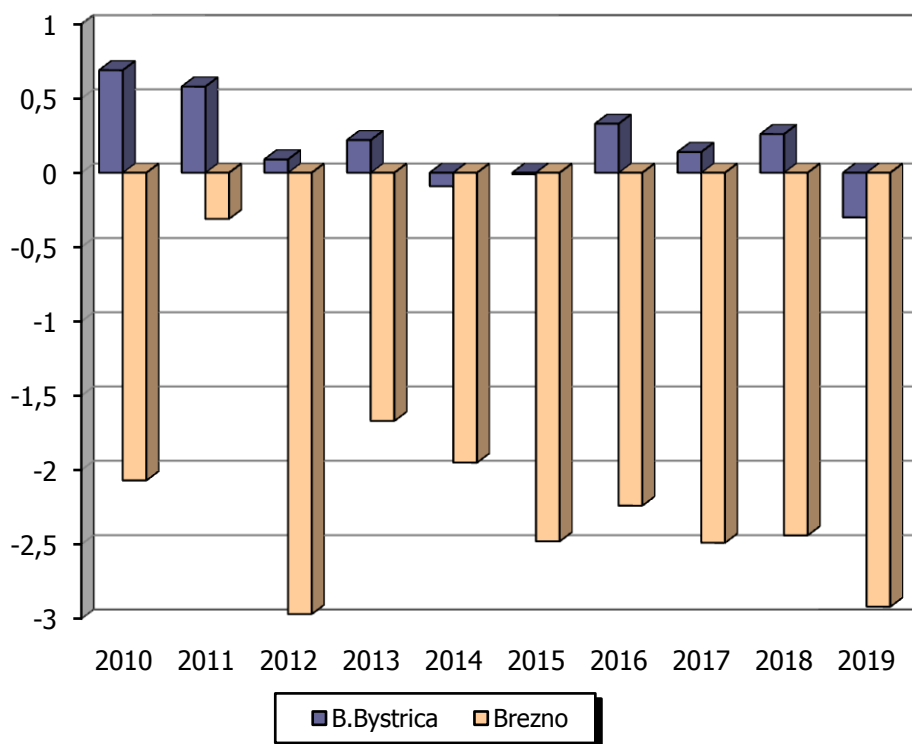
Obec	Prirodzený prírastok / úbytok									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okres spolu	-132	-20	-190	-106	-123	-156	-140	-155	-151	-179
Bacúch	-10	-11	-10	-1	-15	-11	-11	-14	-18	-13
Beňuš	-12	-9	4	-8	-10	-5	-7	-11	10	-1
Braväcovo	-1	-8	-3	-8	-7	-3	-5	-8	2	-4
Brezno	5	54	-8	-1	-221	4	-27	9	-12	16
Bystrá	-1	-1	-2	-1	0	0	-1	-3	6	-2
Čierny Balog	4	4	3	-26	1	-20	9	-6	-12	-4
Dolná Lehota	3	1	-2	0	-7	-7	1	-5	-1	-5
Drábsko	-1	-1	-6	-1	0	0	-2	-6	-3	-4
Hel'pa	-9	-10	-12	-20	-17	-17	-18	-12	-9	-34
Horná Lehota	-2	-4	-1	-3	0	-8	-4	-3	-1	-1
Hronec	-13	-6	-10	-2	-4	-3	-7	-7	0	-14
Jarabá	-1	0	-1	-2	-1	0	0	-1	0	0
Jasenie	-3	1	-3	-7	-4	-10	-4	-8	-10	-4
Lom nad Rimav.	-4	-3	-4	-6	1	1	-5	0	-5	-4
Michalová	-19	0	-7	0	-4	-9	-3	-3	2	1
Mýto pod Ďumb.	-3	-7	-7	-3	0	-9	-2	-6	-6	-9
Nemecká	-12	-16	-22	-3	3	-12	-10	-1	-6	-19
Osrblie	-3	0	-5	4	-5	-6	-5	-7	-5	-2
Podbrezová	8	6	-15	-14	-10	-3	0	-7	-14	-27
Pohorelá	-18	-16	-26	3	-14	-9	-19	-8	-20	-11
Pohron.Polhora	2	0	0	11	1	5	3	-5	-8	3
Polomka	-6	-5	-13	-9	17	2	4	-1	-9	-6
Predajná	-9	-4	-12	-3	-11	-6	-2	-6	-11	-6
Ráztoka	0	-3	-1	-3	1	0	0	-4	-1	-1
Sihla	-2	1	2	0	-2	-2	-2	-1	-2	1
Šumiac	-11	10	-10	-7	-7	-7	0	-7	6	-1
Telgárt	10	12	5	8	7	1	2	3	10	2
Valaská	-13	-16	-17	-18	-6	-38	-28	-21	-26	-30
Valkovňa	1	2	-3	3	0	5	-2	3	1	1
Závadka n.Hron.	-12	9	-4	11	-9	11	5	-9	3	-1

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 10 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2010-2019 na 1 000 obyvateľov

Okres	Roky									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Banská Bystrica	0,69	0,58	0,09	0,22	-0,09	-0,01	0,33	0,14	0,26	-0,30
Brezno	-2,07	-0,31	-2,97	-1,67	-1,95	-2,48	-2,24	-2,49	-2,44	-2,92

Graf 1 Prirodzený prírastok/úbytok obyvateľov v okresoch Banská Bystrica a Brezno v rokoch 2010 – 2019 (na 1 000 obyvateľov)

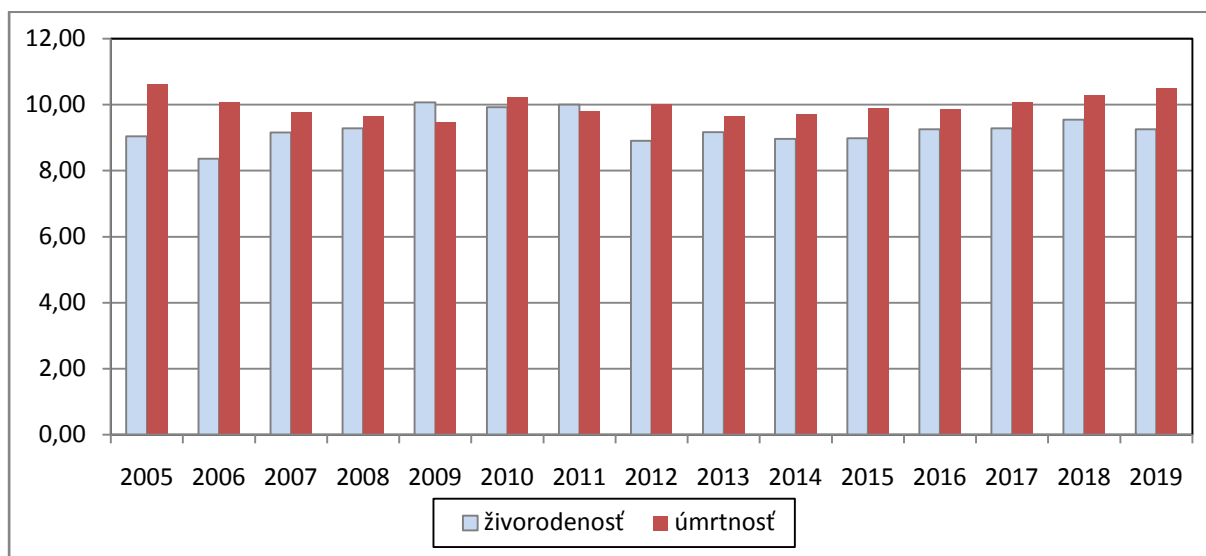
Tabuľka 11 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 1992-2019

Roky	Počet obyvateľov okresov	Počet živorodených	Živorodenosť	Počet zomretých	Úmrtnosť
1992	178 178	2 313	13,0	1 796	10,1
1993	178 579	2 210	12,4	1 783	10,0
1994	178 842	1 983	11,1	1 730	9,7
1995	179 018	1 799	10,0	1 803	10,1
1996	178 992	1 751	9,8	1 685	9,4
1997	179 089	1 687	9,4	1 704	9,5
1998	178 861	1 647	9,2	1 793	10,0
1999	178 570	1 591	8,9	1 644	9,2
2000	178 353	1 521	8,5	1 776	10,0
2001	178 132	1 401	7,9	1 724	9,7
2002	177 634	1 428	8,0	1 729	9,7
2003	177 119	1 438	8,1	1 711	9,8
2004	176 647	1 514	8,6	1 695	9,6
2005	176 249	1 594	9,04	1 873	10,63
2006	175 849	1 470	8,36	1 772	10,08
2007	175 468	1 608	9,16	1 717	9,78
2008	175 174	1 625	9,28	1 691	9,65
2009	175 116	1 764	10,07	1 661	9,48
2010	174 833	1 734	9,92	1 789	10,23
2011	175 366	1 755	10,01	1 711	9,76
2012	175 050	1 564	8,93	1 744	9,96
2013	174 641	1 600	9,16	1 682	9,63
2014	174 213,5	1 561	8,96	1 694	9,72
2015	173 762,5	1 561	8,98	1 718	9,89
2016	173 379,5	1 604	9,25	1 707	9,85
2017	173 056,5	1 606	9,28	1 746	10,09
2018	172 735	1 648	9,54	1 774	10,27
2019	172 232	1 593	9,25	1 805	10,48

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: * – stav obyvateľov obidvoch okresov spolu k 1.7. príslušného roku
živorodenosť – počet živorodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Graf 2 Vývoj živorodenosti a úmrtnosti obyvateľstva v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) za roky 2005 – 2019

Tabuľka 12 Počet živonarodených a živorodenosť, počet zomretých a úmrtnosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (2014-2019)

Rok	Počet živonarodených		Živorodenosť		Počet zomretých		Úmrtnosť	
	BB	BR	BB	BR	BB	BR	BB	BR
2014	1 006	555	9,06	8,79	1 016	678	9,15	10,74
2015	1 024	537	9,23	8,55	1 025	693	9,24	11,04
2016	1 038	566	9,36	9,06	1 001	706	9,02	11,30
2017	1 015	591	9,15	9,51	1 000	746	9,01	12,01
2018	1 073	575	9,67	9,30	1 048	726	9,44	11,75
2019	1 041	552	9,39	8,99	1 074	731	9,69	11,91

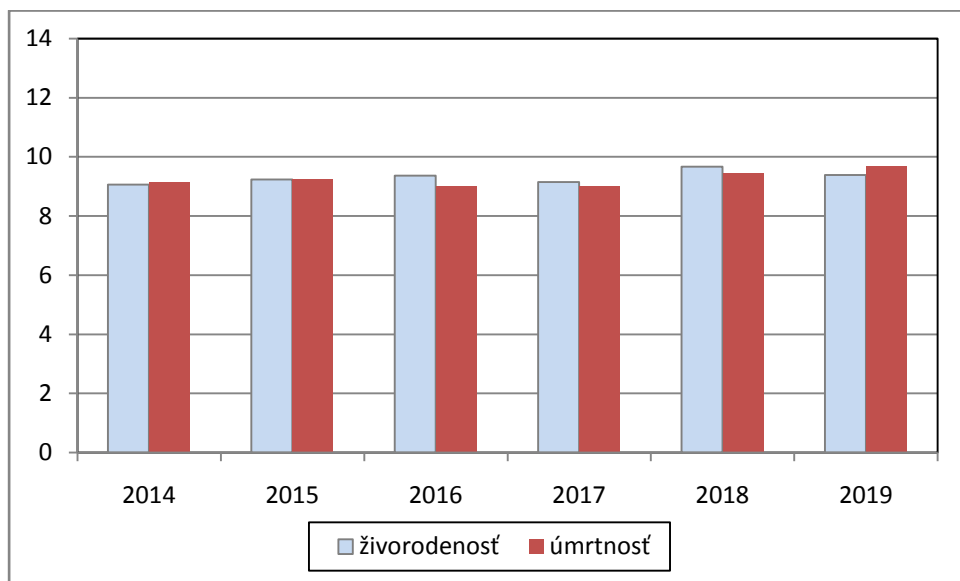
Tabuľka 13 Porovnanie živorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2014–2019)

Rok	Živorodenosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2014	9,06	8,79	9,24	10,16
2015	9,23	8,55	9,03	10,26
2016	9,36	9,06	9,57	10,60
2017	9,15	9,51	9,66	10,66
2018	9,67	9,30	9,38	10,59
2019	9,39	8,99	9,22	10,46

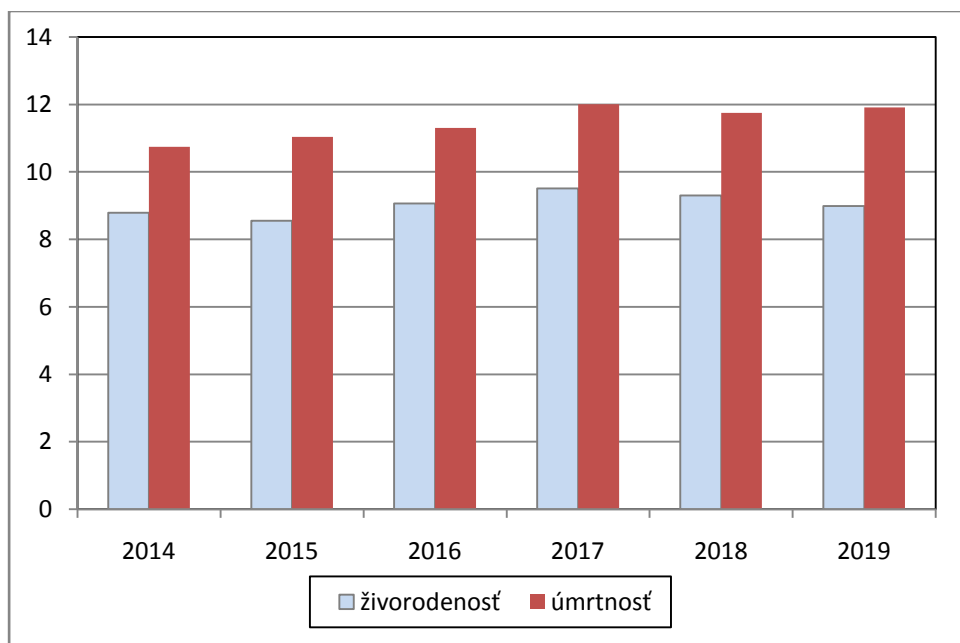
Tabuľka 14 Porovnanie úmrtnosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike (2014–2019)

Rok	Úmrtnosť na území			
	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	SR
2014	9,15	10,74	10,20	9,48
2015	9,24	11,04	10,81	9,92
2016	9,02	11,30	10,49	9,64
2017	9,01	12,01	10,79	9,91
2018	9,45	11,75	10,81	9,97
2019	9,69	11,91	11,00	9,76

Graf 3 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Banská Bystrica v rokoch 2014 - 2019

Graf 4 Živorodenosť a úmrtnosť v okrese Brezno v rokoch 2014 - 2019

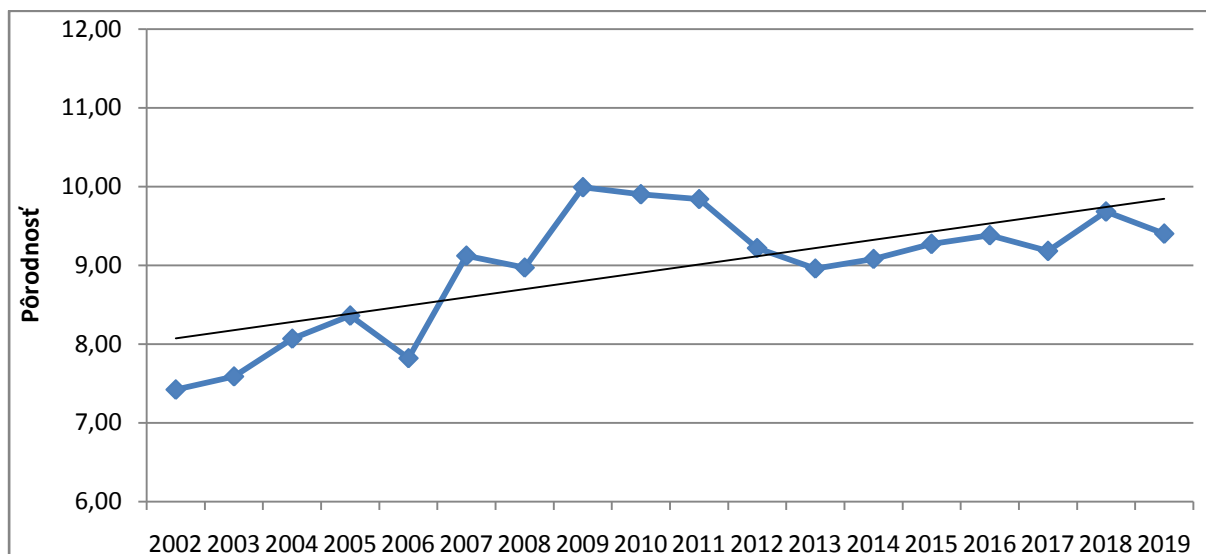
Tabuľka 15 Vývoj pôrodnosti a úmrtnosti v okrese Banská Bystrica v rokoch 2001–2019

Rok	Pôrodnosť	Úmrtnosť
2001	7,76	8,65
2002	7,42	9,07
2003	7,59	8,77
2004	8,07	8,81
2005	8,36	9,81
2006	7,82	9,42
2007	9,12	9,10
2008	8,97	8,78
2009	9,99	8,85
2010	9,90	9,17
2011	9,84	9,25
2012	9,22	8,75
2013	8,96	8,74
2014	9,08	9,15
2015	9,27	9,24
2016	9,38	9,02
2017	9,18	9,01
2018	9,68	9,45
2019	9,40	9,69

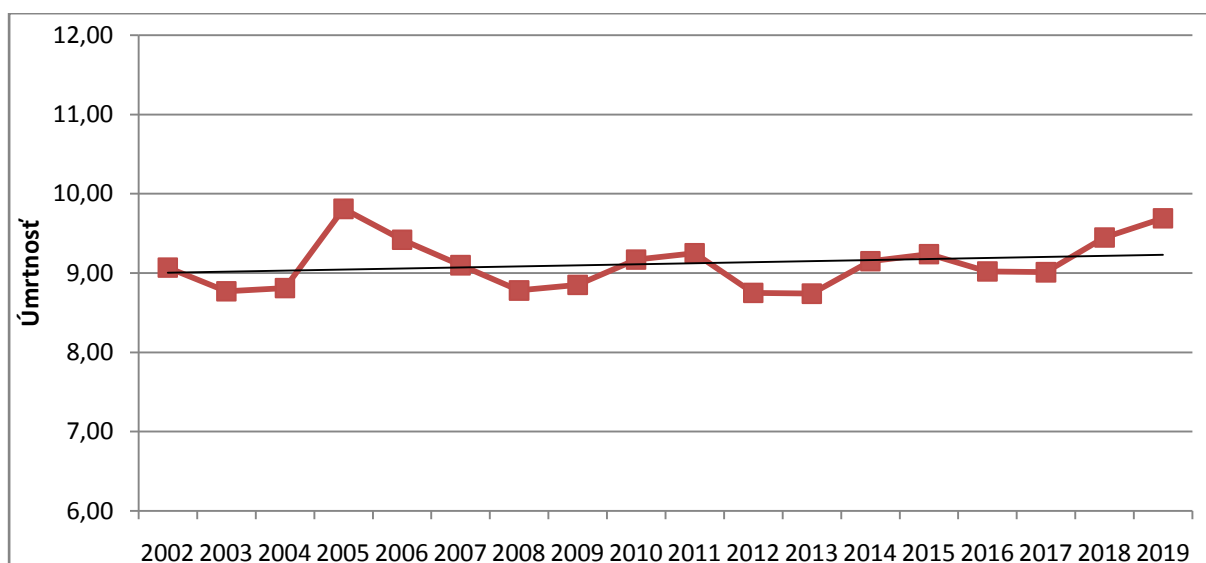
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Graf 5 Trendový graf pôrodnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2002 – 2019

Graf 6 Trendový graf úmrtnosti v okrese Banská Bystrica za roky 2002 – 2019

Tabuľka 16 Štruktúra zomretých podľa pohlavia a obdobia produktivity v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2019

Územie	Spolu	Predprod. vek	Produktívny vek	Poprod. vek	Štruktúra zomretých v %		
					predprod. vek	produkt. vek	poprod. vek
Muži							
okres BB	547	5	161	381	0,91	29,43	69,55
mesto BB	361	3	104	254	0,83	28,81	70,36
okres BR	405	5	145	255	1,23	35,80	62,96
mesto BR	120	3	39	78	2,50	32,50	65,00
BB – kraj	3 673	32	1 236	2 405	0,87	33,65	65,48
SR	27 405	241	8 870	18 294	0,88	32,37	66,75
Ženy							
okres BB	527	3	67	457	0,57	12,71	86,72
mesto BB	367	2	44	321	0,54	11,99	87,47
okres BR	326	0	38	288	0,00	11,66	88,34
mesto BR	86	0	13	73	0,00	15,12	84,88
BB – kraj	3 435	17	477	2 941	0,49	13,89	85,62
SR	25 829	188	3 844	21 797	0,73	14,88	84,39
Spolu							
okres BB	1 074	8	228	838	0,74	21,23	76,03
mesto BB	728	5	148	575	0,69	20,33	78,98
okres BR	731	5	183	543	0,68	25,03	74,28
mesto BR	206	3	52	151	1,46	25,24	73,30
BB – kraj	7 108	49	1 713	5 346	0,69	24,10	75,21
SR	53 234	429	12 714	40 091	0,81	23,88	75,31

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: predproduktívny vek 0 - 14 rokov
produktívny vek 15 - 64 rokov
poproduktívny vek 65+ rokov

Tabuľka 17 Priemerný vek zomretých podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v okresných mestách, v Banskobystrickom kraji a v SR v r. 2019

Územie	Muži	Ženy	Spolu
okres B.Bystrica	70,44	78,69	74,49
mesto B.Bystrica	71,14	78,61	74,90
okres Brezno	68,86	79,11	73,43
mesto Brezno	68,14	77,43	72,05
Banskobystrický kraj	69,19	77,81	73,36
Slovenská republika	69,43	77,59	73,39

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 18 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Banská Bystrica v r. 2019

	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
0 roč.	3	5,47	1	1,92	4	3,74
1 – 4	1	0,46	1	0,48	2	0,47
5 – 9	0	0,00	0	0,00	0	0,00
10 – 14	1	0,42	1	0,43	2	0,42
15 – 19	1	0,45	1	0,47	2	0,46
20 – 24	1	0,40	0	0,00	0	0,00
25 – 29	3	0,84	1	0,29	4	0,57
30 – 34	3	0,71	1	0,23	4	0,47
35 – 39	7	1,52	0	0,00	7	0,76
40 – 44	4	0,83	2	0,42	6	0,63
45 – 49	12	3,03	9	2,26	21	2,65
50 – 54	30	8,41	9	2,35	39	5,27
55 – 59	34	9,04	18	4,14	52	6,42
60 – 64	66	17,64	26	5,69	92	11,07
65 – 69	85	24,99	40	9,35	125	16,27
70 – 74	74	34,48	59	19,43	133	25,66
75 – 79	69	51,70	66	30,95	135	38,94
80 – 84	68	100,59	89	64,26	157	76,18
85 +	85	155,96	203	158,66	288	157,85
SPOLU	547	10,34	527	9,10	1 074	9,69

Tabuľka 19 Zomretí a úmrtnosť podľa veku a pohlavia v okrese Brezno v r. 2019

	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
0 roč.	1	3,32	0	0,00	1	1,78
1 - 4	2	1,74	0	0,00	2	0,88
5 - 9	2	1,35	0	0,00	2	0,69
10 - 14	0	0,00	0	0,00	0	0,00
15 - 19	0	0,00	1	0,68	1	0,33
20 - 24	2	1,11	0	0,00	2	0,57
25 - 29	2	0,88	0	0,00	2	0,46
30 - 34	7	3,15	1	0,48	8	1,86
35 - 39	6	2,62	2	0,91	8	1,78
40 - 44	6	2,46	1	0,43	7	1,47
45 - 49	12	5,28	4	1,82	16	3,58
50 - 54	18	8,36	4	1,90	22	5,17
55 - 59	31	14,27	11	5,11	42	9,71
60 - 64	61	29,72	14	6,19	75	17,38
65 - 69	51	29,12	28	13,67	79	20,79
70 - 74	47	42,98	28	17,52	75	27,86
75 - 79	51	72,65	55	41,67	106	52,42
80 - 84	44	110,41	60	64,14	104	77,96
85 +	62	204,62	117	141,65	179	158,55
SPOLU	405	13,56	326	10,32	731	11,90

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 1 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 20 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v rr. 2012 – 2019

Územie		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kardiovaskulárne ochorenia									
okres BB a Brezno	abs.	882	825	824	805	749	795	752	836
	rel.	503,79	472,40	472,98	463,75	432,00	459,39	435,35	485,39
Slovenská republika	abs.	27 773	26 190	25 198	25 906	25 240	26 051	25 362	25 219
	rel.	513,81	483,80	465,00	477,6	464,8	478,95	465,78	462,5
Nádorové ochorenia									
okres BB a Brezno	abs.	389	415	431	423	427	430	469	413
	rel.	222,19	237,63	247,40	243,68	246,28	248,47	271,51	239,79
Slovenská republika	abs.	12 197	13 355	13 467	13 657	13 564	13 666	13 878	13 500
	rel.	225,65	246,70	248,53	251,8	249,8	251,25	254,87	247,6
Ochorenia dýchacej sústavy									
okres BB a Brezno	abs.	137	139	122	114	116	123	134	138
	rel.	78,25	79,59	70,03	65,67	66,91	71,08	77,58	80,12
Slovenská republika	abs.	3 357	3 466	3 279	4 051	3 601	3 915	4 175	4 018
	rel.	62,11	64,03	60,51	74,7	66,3	71,98	76,67	73,7
Choroby tráviacej sústavy									
okres BB a Brezno	abs.	106	84	84	88	118	103	100	99
	rel.	60,55	48,10	48,22	50,70	68,06	59,52	57,89	57,48
Slovenská republika	abs.	2 843	2 592	2 636	2 816	2 833	2 834	3 085	2 824
	rel.	52,60	47,88	48,65	51,9	52,2	52,10	56,66	51,7
Zranenia a otravy (externé príčiny)									
okres BB a Brezno	abs.	105	94	100	122	104	97	96	108
	rel.	59,97	53,82	57,40	70,28	59,98	56,05	55,58	62,71
Slovenská republika	abs.	2 727	2 826	2 777	3 048	2 737	2 752	2 794	2 640
	rel.	50,45	52,20	51,25	56,2	50,4	50,60	51,31	48,4

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **abs.** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 21 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) a v SR v % v rokoch 2003-2019

Roky	Územie	Počet úmrtí (100%)	KV	N	RES	GI	EXT	OST
2003	B.Bystrica + Brezno	1 711	54,2	20,0	5,6	5,4	8,0	6,7
	Slovenská republika	52 230	54,0	22,2	6,0	5,2	5,9	6,7
2004	B.Bystrica + Brezno	1 695	52,4	22,6	5,7	6,2	5,8	7,3
	Slovenská republika	51 852	54,2	22,3	5,7	5,1	6,0	6,7
2005	B.Bystrica + Brezno	1 873	50,6	23,4	7,0	5,4	7,4	6,2
	Slovenská republika	53 475	54,5	22,2	5,8	5,2	5,9	6,4
2006	B.Bystrica + Brezno	1 772	51,97	21,28	7,05	6,04	6,83	6,83
	Slovenská republika	53 301	54,97	22,01	5,55	5,39	5,74	6,34
2007	B.Bystrica + Brezno	1 717	52,71	20,38	8,04	5,82	6,35	6,70
	Slovenská republika	53 856	54,38	22,03	5,86	5,54	5,51	6,48
2008	B.Bystrica + Brezno	1 691	51,74	22,18	6,98	6,21	5,20	7,69
	Slovenská republika	53 164	53,61	22,56	5,61	5,70	5,97	6,55
2009	B.Bystrica + Brezno	1 661	49,91	22,28	8,37	5,18	6,38	7,89
	Slovenská republika	52 913	53,42	22,61	6,01	5,58	5,59	6,79
2010	B.Bystrica + Brezno	1 789	48,80	22,92	8,66	5,53	6,09	7,99
	Slovenská republika	53 445	53,40	22,80	6,20	5,32	5,51	6,77
2011	B.Bystrica + Brezno	1 711	49,50	22,38	9,12	5,67	5,49	7,84
	Slovenská republika	51 903	52,61	23,26	6,30	5,53	5,44	6,86
2012	B.Bystrica + Brezno	1 744	50,57	22,30	7,86	6,08	6,02	7,17
	Slovenská republika	52 437	52,97	23,26	6,40	5,42	5,20	6,75
2013	B.Bystrica + Brezno	1 682	49,05	24,67	8,26	4,99	5,59	7,44
	Slovenská republika	52 089	50,28	25,64	6,65	4,98	5,43	7,02
2014	B.Bystrica + Brezno	1 694	48,64	25,44	7,20	4,96	5,90	7,86
	Slovenská republika	51 346	49,07	26,23	6,39	5,13	5,41	7,77
2015	B.Bystrica + Brezno	1 718	46,86	24,62	6,64	5,12	7,10	9,66
	Slovenská republika	53 826	48,13	25,37	7,53	5,23	5,66	8,08
2016	B.Bystrica + Brezno	1 707	43,88	25,01	6,80	6,91	6,09	11,31
	Slovenská republika	52 351	48,21	25,91	6,88	5,41	5,23	8,36
2017	B.Bystrica + Brezno	1 746	45,53	24,63	7,04	5,90	5,56	11,34
	Slovenská republika	53 914	48,32	25,35	7,26	5,26	5,10	8,71
2018	B.Bystrica + Brezno	1 774	42,39	26,44	7,55	5,64	5,41	12,57
	Slovenská republika	54 293	48,71	25,56	7,69	5,68	5,15	9,21
2019	B.Bystrica + Brezno	1 805	46,32	22,89	7,65	5,48	5,98	11,68
	Slovenská republika	53 234	47,37	25,36	7,55	5,30	4,96	9,46

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné

Tabuľka 22 Úmrtia podľa hlavných príčin smrti v r. 2019

Územie	Kardiovask. ochorenia		Nádory		Respirač. ochorenia		Gastroint. ochorenia		Externé príčiny		Ostatné ochorenia		Celk. počet úmrtí
	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	
Muži													
okres B.Bystrica	233	440,6	124	234,5	48	90,8	35	66,2	48	90,8	59	111,6	547
okres Brezno	149	499,4	104	348,6	36	120,7	31	103,9	39	130,7	46	154,2	405
BB-kraj	1 586	505,4	945	301,1	285	90,8	249	79,3	275	87,6	333	106,1	3 673
Slovenská republika	11583	435,1	7 591	285,1	2 151	80,8	1 759	66,1	1 872	70,3	2 449	92,0	27405
Ženy													
okres B.Bystrica	281	484,9	128	220,9	31	53,5	19	32,8	10	17,3	58	100,1	527
okres Brezno	173	548,1	57	180,6	23	72,9	14	44,4	11	34,9	48	152,1	326
BB-kraj	1 881	565,9	754	226,8	238	71,6	125	37,6	86	25,9	351	105,6	3 435
Slovenská republika	13636	488,8	5 909	211,8	1 867	66,9	1 062	38,1	768	27,5	2587	92,7	25829
Spolu													
okres B.Bystrica	514	463,8	252	227,4	79	71,3	54	48,7	58	52,3	117	105,6	1 074
okres Brezno	322	524,5	161	262,2	59	96,1	45	73,3	50	81,4	94	153,1	731
BB-kraj	3 467	536,5	1 699	262,9	523	80,9	374	57,9	361	55,9	684	105,8	7 108
Slovenská republika	25219	462,5	13500	247,6	4 018	73,7	2 821	51,7	2 640	48,4	5036	92,4	53234

Vysvetlivky: **abs** - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

Tabuľka 23 Úmrtia na kardiovaskulárne a nádorové ochorenia podľa pohlavia a vzťahu k ekonomickej aktivite v r. 2019

Územie	Pohl.	Spolu		Predprod. vek		Produkt. vek		Poprod. vek		%		
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.	Pred.	Prod.	Popr.
Kardiovaskulárne ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	233	440,6	0	0,0	54	146,0	179	2209,1	0,00	23,18	76,82
	Ž	281	484,9	1	13,4	21	54,7	259	2138,1	0,36	7,47	92,17
okr. Brezno	M	149	499,4	0	0,0	36	169,9	113	2659,8	0,00	24,16	75,84
	Ž	173	548,1	0	0,0	10	48,7	163	2422,5	0,00	5,78	94,22
BB-kraj	M	1 586	505,4	0	0,0	405	182,3	1 181	2723,4	0,00	25,54	74,46
	Ž	1 881	565,9	1	2,1	118	54,1	1 762	2602,0	0,05	6,27	93,68
SR	M	11583	435,1	5	1,1	2 756	147,5	8 822	2498,0	0,04	23,79	76,17
	Ž	13636	488,8	5	1,2	900	49,0	12 731	2372,6	0,04	6,60	93,36
Nádorové ochorenia												
okr. B.Bystrica	M	124	234,5	1	12,8	35	94,6	88	1086,0	0,80	28,23	70,97
	Ž	128	220,9	0	0,0	29	75,6	99	817,3	0,00	22,66	77,34
okr. Brezno	M	104	348,6	0	0,0	37	174,6	67	1577,0	0,00	35,58	64,42
	Ž	57	180,6	0	0,0	12	58,4	45	668,8	0,00	21,05	78,95
BB-kraj	M	945	301,1	1	2,1	323	145,4	621	1432,0	0,11	34,18	65,71
	Ž	754	226,8	0	0,0	199	91,2	555	819,6	0,00	26,39	73,61
SR	M	7 591	285,1	10	2,3	2 367	126,7	5 214	1476,4	0,13	31,18	68,69
	Ž	5 909	211,8	7	1,7	1 615	88,0	4 287	798,9	0,12	27,33	72,55

Vysvetlivky: abs - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 24 Podiel jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v r. 2019

Územie	KV	N	RES	GI	EXT	OST	Počet úmrtí (100%)
Muži							
okres Banská Bystrica	42,60	22,67	8,78	6,40	8,78	10,79	547
okres Brezno	36,79	25,68	8,89	7,65	9,63	11,36	405
Banskobystrický kraj	43,18	25,73	7,76	6,78	7,49	9,07	3 673
Slovenská republika	42,27	27,70	7,85	6,42	6,83	8,94	27 405
Ženy							
okres Banská Bystrica	53,32	24,29	5,88	3,61	1,90	11,01	527
okres Brezno	53,07	17,48	7,06	4,29	3,37	14,72	326
Banskobystrický kraj	54,76	21,95	6,93	3,64	2,50	10,22	3 435
Slovenská republika	52,79	22,88	7,23	4,11	2,97	10,02	25 829
Spolu							
okres Banská Bystrica	47,86	23,46	7,36	5,03	5,40	10,89	1 074
okres Brezno	44,05	22,02	8,07	6,16	6,84	12,86	731
Banskobystrický kraj	48,78	23,90	7,36	5,26	5,08	9,62	7 108
Slovenská republika	47,37	25,36	7,55	5,30	4,96	9,46	53234

Tabuľka 25 Vývoj podielu jednotlivých skupín diagnóz na úmrtiach v % v rokoch 2009 - 2019

Kardiovaskulárne ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	47,96	52,72	52,95	53,42
2010	47,05	51,10	53,16	53,40
2011	46,45	54,11	53,70	52,61
2012	47,24	53,67	52,83	52,97
2013	48,30	50,07	50,15	50,28
2014	48,13	49,41	48,61	49,07
2015	46,24	47,76	49,34	48,13
2016	42,66	45,61	47,84	48,21
2017	45,10	46,11	48,68	48,32
2018	42,08	42,84	47,82	46,71
2019	47,86	44,05	48,78	47,37

Nádorové ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	24,75	18,70	21,20	22,61
2010	23,77	21,79	21,84	22,80
2011	25,17	18,18	21,19	23,26
2012	24,82	18,96	22,59	23,26
2013	25,23	23,91	24,13	25,04
2014	25,39	25,52	25,80	26,23
2015	25,27	23,67	24,50	25,37
2016	26,07	23,51	25,38	25,91
2017	25,50	23,46	25,20	25,35
2018	27,67	24,66	24,46	25,56
2019	23,46	22,02	23,90	25,36

Respiračné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	8,96	7,51	7,20	6,01
2010	9,63	7,39	6,77	6,20
2011	8,36	10,26	7,25	6,30
2012	7,64	8,14	6,49	6,40
2013	9,06	7,17	7,34	6,65
2014	6,79	7,82	7,00	6,39
2015	6,83	6,35	7,12	7,53
2016	6,19	7,65	6,78	6,88
2017	6,30	8,04	6,47	7,26
2018	6,97	8,40	7,25	7,69
2019	7,36	8,07	7,36	7,55

Tabuľka 25 pokračovanie**Gastrointestinálne ochorenia**

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	5,19	5,15	5,21	5,58
2010	5,11	6,10	5,25	5,32
2011	5,73	5,57	5,65	5,53
2012	5,93	6,28	5,55	5,42
2013	4,53	5,63	5,27	4,98
2014	5,31	4,42	5,32	5,13
2015	5,46	4,62	5,23	5,23
2016	6,99	6,80	5,64	5,41
2017	5,30	6,70	5,24	5,26
2018	6,49	4,41	5,65	5,68
2019	5,03	6,16	5,26	5,30

Externé príčiny

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	5,70	7,36	6,11	5,59
2010	5,89	6,63	5,94	5,51
2011	5,64	5,28	5,45	5,44
2012	5,93	6,14	5,28	5,20
2013	5,15	6,19	5,50	5,43
2014	6,10	5,60	5,77	5,41
2015	6,34	8,23	6,23	5,66
2016	5,99	6,23	5,23	5,23
2017	5,10	6,17	5,37	5,10
2018	5,34	5,51	4,99	5,15
2019	5,40	6,84	5,08	4,96

Ostatné ochorenia

Roky	okres Banská Bystrica	okres Brezno	Banskobystrický kraj	Slovenská republika
2009	7,43	8,54	7,33	6,79
2010	8,55	7,26	7,04	6,77
2011	8,65	6,60	6,76	6,86
2012	8,44	6,81	7,26	6,75
2013	7,73	7,03	7,61	7,02
2014	8,27	7,23	7,50	7,77
2015	9,85	9,38	7,58	8,08
2016	12,10	10,20	9,13	8,36
2017	12,70	9,25	9,03	8,71
2018	11,45	14,19	9,83	9,21
2019	10,89	12,86	9,62	9,46

Tabuľka 26 Mŕtvorodenosť v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2001-2019

Rok	Mŕtvonarodení	Mŕtvorodenosť	Počet narodených
2001	6	4,26	1 407
2002	4	2,79	1 432
2003	6	4,15	1 444
2004	5	3,29	1 519
2005	1	0,63	1 595
2006	5	3,39	1 475
2007	6	3,72	1 614
2008	8	4,90	1 633
2009	6	3,39	1 770
2010	10	5,73	1 744
2011	5	2,84	1 760
2012	7	4,46	1 571
2013	4	2,49	1 604
2014	7	4,46	1 568
2015	10	6,37	1 571
2016	7	4,35	1 611
2017	3	1,86	1 609
2018	6	3,63	1 654
2019	4	2,50	1 597

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: mŕtvorodenosť - počet mŕtvonarodených na 1000 narodených detí (živo aj mŕtvo)

Tabuľka 27 Vývoj mŕtvorodenosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2011 – 2019

Územie	Mŕtvorodenosť								
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
okres Banská Bystrica	0,91	1,99	1,00	1,98	4,86	2,88	2,95	0,93	0,96
okres Brezno	6,01	8,87	4,93	8,93	9,22	7,02	0,00	8,62	5,41
Banskobystrický kraj	2,09	3,64	2,79	3,29	4,55	3,19	2,06	5,07	3,18
Slovenská republika	3,11	3,23	2,96	3,01	3,30	2,77	2,74	2,92	2,83

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

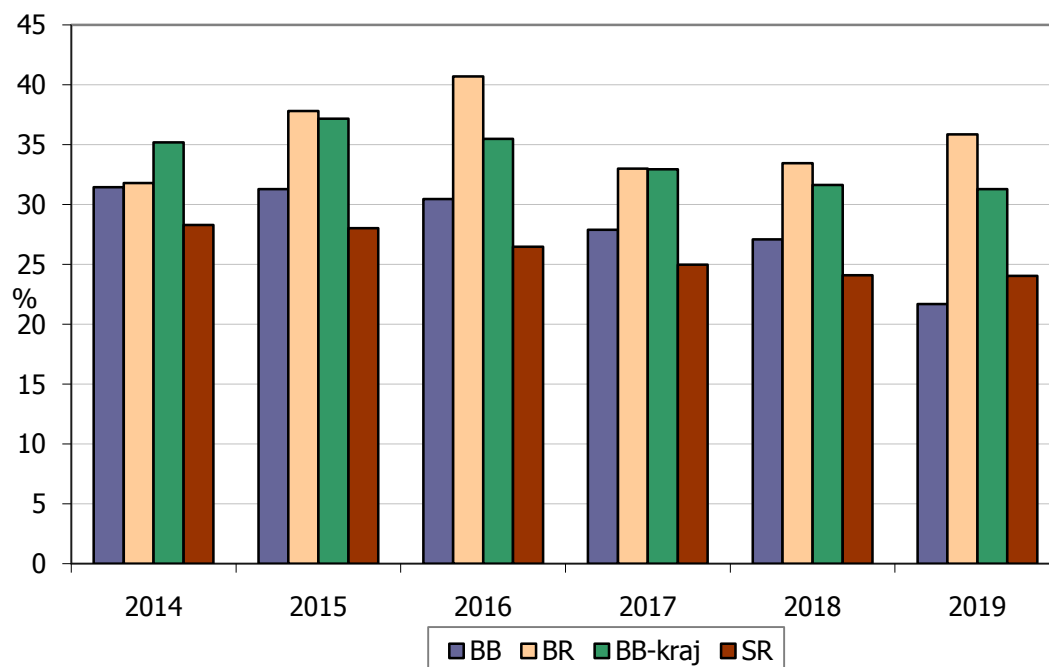
Tabuľka 28 Potraty podľa druhu a územia trvalého bydliska ženy v rokoch 2017 – 2019

Územie trvalého bydliska ženy	Rok	Potraty				
		Spolu	Samo-voľné	UPT	Spolu na 100 narodených	UPT na 100 narodených
okres B.Bystrica	2017	284	40	244	27,90	23,97
	2018	291	55	236	27,09	21,97
	2019	226	98	128	21,69	12,28
okres Brezno	2017	195	48	147	33,00	24,87
	2018	194	27	167	33,45	28,79
	2019	199	94	105	35,86	18,92
Banskobystrický kraj	2017	2 076	512	1 564	32,95	24,82
	2018	1 935	439	1 496	31,63	24,46
	2019	1 869	755	1 114	31,28	18,64
Slovenská republika	2017	14 521	5 438	9 083	24,98	15,63
	2018	13 924	4 885	9 039	24,09	16,64
	2019	13 760	7 078	6 682	24,05	11,68

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: UPT - umelo prerušené tehotenstvá
Relatívne údaje sú vypočítané na 100 narodených spolu (živo aj mŕtvo)

Graf 7 Index potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2014-2019

Tabuľka 29 Vývoj potratovosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 1988–2019

Rok	Potraty			
	Spolu	Samovoľné	UPT	Spolu na 100 narodených
1988	2 585	397	2 188	97,1
1989	2 557	347	2 210	99,6
1990	2 596	364	2 232	97,8
1991	2 479	331	2 148	98,5
1992	2 319	381	1 884	100,2
1993	2 153	350	1 767	97,4
1994	1 909	294	1 572	96,2
1995	1 543	204	1 339	85,8
1996	1 390	230	1 070	79,0
1997	1 174	152	979	69,6
1998	1 081	177	788	65,4
1999	1 050	136	795	65,6
2000	946	135	687	56,9
2001	891	152	652	63,3
2002	856	136	720	59,8
2003	809	166	643	56,3
2004	775	172	603	51,02
2005	725	138	587	45,45
2006	667	183	484	45,22
2007	580	172	408	35,94
2008	556	152	404	34,05
2009	534	122	412	30,17
2010	537	121	416	30,79
2011	567	134	433	32,22
2012	590	144	446	37,56
2013	560	113	447	34,91
2014	495	115	380	31,57
2015	527	130	397	33,55
2016	549	111	438	34,08
2017	479	88	391	29,77
2018	485	82	403	29,32
2019	425	192	233	26,61

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 30 Vekové zloženie obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno k 1.7.2019 (stredný stav)

Veková skupina	Okres Banská Bystrica			Okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	548	522	1 070	301	262	563
1 - 4	2 164,5	2 080	4 244,5	1 152,5	1 113	2 265,5
5 - 9	2 687,5	2 515,5	5 203	1 477,5	1 440	2 917,5
10 - 14	2 392	2 342	4 734	1 502,5	1 449,5	3 002
15 - 19	2 234,5	2 117,5	4 352	1 521	1 476,5	2 997,5
20 - 24	2 489	2 465	4 954	1 808,5	1 689	3 497,5
25 - 29	3 561	3 490	7 051	2 263	2 043,5	4 306,5
30 - 34	4 234,5	4 259	8 493,5	2 223,5	2 080	4 303,5
35 - 39	4 608,5	4 570	9 178,5	2 287	2 201,5	4 488,5
40 - 44	4 839,5	4 743,5	9 583	2 437	2 330	4 767
45 - 49	3 960,5	3 979	7 939,5	2 273,5	2 193,5	4 467
50 - 54	3 567	3 828,5	7 395,5	2 152,5	2 106	4 258,5
55 - 59	3 759	4 344,5	8 103,5	2 172	2 152	4 324
60 - 64	3 741,5	4 568,5	8 310	2 052,5	2 262	4 314,5
65 - 69	3 401,5	4 279,5	7 681	1 751,5	2 048,5	3 800
70 - 74	2 146	3 037	5 183	1 093,5	1 598,5	2 692
75 - 79	1 334,5	2 132,5	3 467	702	1 320	2 022
80 - 84	676	1 385	2 061	398,5	935,5	1 334
85+	545	1 279,5	1 824,5	303	826	1 129
Spolu	52 890	57 938,5	110 828,5	29 872,5	31 577	61 449,5

Tabuľka 31 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja a SR k 1.7.2019 (stredný stav)

Veková skupina	Banskobystrický kraj			SR		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0	3 111	2 954	6 065	29 824	28 330	58 154
1 - 4	12 773	12 111,5	24,884,5	120 399	114 277	234 676
5 - 9	16 125,5	15 688,5	31 814	149 092,5	142 349	291 441,5
10 - 14	16 476	15 799,5	32 275,5	142 189,5	134 420	276 609,5
15 - 19	16 081,5	15 306,5	31 388	135 349	128 415	263 764
20 - 24	18 251,5	17 257,5	35 509	152 304	144 936,5	297 240,5
25 - 29	20 049,5	20 983	43 032,5	191 102,5	183 007,5	374 110
30 - 34	24 358	23 214,5	47 572,5	212 243	203 460	415 703
35 - 39	25 840	24 274,5	50 114,5	226 404,5	213 012,5	439 417
40 - 44	27 440,5	25 931	53 371,5	233 359,5	220 547,5	453 907
45 - 49	23 489	22 816,5	46 305,5	197 907,5	192 222	390 129,5
50 - 54	21 647,5	21 876,5	43 524	174 090	175 411	349 501
55 - 59	21 905,5	22 799	44 704,5	174 726	182 371,5	357 097,5
60 - 64	21 122	23 810	44 932	171 060,5	191 589	362 649,5
65 - 69	18 135	22 216	40 351	145 642	178 960,5	324 602,5
70 - 74	11 374	16 470	27 844	93 545	132 206	225 751
75 - 79	7 232	12 700	19 932	58 313,5	98 983,5	157 297
80 - 84	3 817,5	8 589,5	12 407	32 366,5	67 338,5	99 705
85+	2 806	7 742	10 548	23 295	59 096,5	82 391,5
Spolu	314 035	332 540	646 575	2 663 213,5	2 790 933,5	5 454 147

Zdroj informácií: Pracovisko SÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: Stredný stav obyvateľov sa počíta ako aritmetický priemer počiatočného (1.1.) a koncového (31.12.) stavu obyvateľstva v danom roku

Tabuľka 32 Vekové zloženie obyvateľov okresu Banská Bystrica podľa pohlavia k 31.12.2019

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	525	0,99	527	0,91	1 052	0,95
1 - 4	2 195	4,15	2 091	3,61	4 286	3,87
5 - 9	2 672	5,06	2 507	4,33	5 179	4,68
10 - 14	2 418	4,58	2 355	4,07	4 773	4,31
15 - 19	2 216	4,19	2 130	3,68	4 346	3,93
20 - 24	2 438	4,61	2 426	4,19	4 864	4,39
25 - 29	3 463	6,55	3 387	5,85	6 850	6,19
30 - 34	4 119	7,80	4 164	7,19	8 283	7,48
35 - 39	4 609	8,72	4 538	7,84	9 147	8,26
40 - 44	4 840	9,16	4 728	8,17	9 568	8,64
45 - 49	4 089	7,74	4 083	7,05	8 172	7,38
50 - 54	3 514	6,65	3 724	6,43	7 238	6,54
55 - 59	3 752	7,10	4 349	7,51	8 101	7,32
60 - 64	3 691	6,99	4 514	7,80	8 205	7,41
65 - 69	3 473	6,57	4 385	7,58	7 858	7,10
70 - 74	2 224	4,21	3 096	5,35	5 320	4,81
75 - 79	1 357	2,57	2 183	3,77	3 540	3,20
80 - 84	684	1,29	1 415	2,44	2 099	1,90
85+	557	1,05	1 278	2,21	1 835	1,66
Spolu	52 836	100,00	57 880	100,00	110 716	100,00

Tabuľka 33 Vekové zloženie obyvateľov okresu Brezno podľa pohlavia k 31.12.2019

Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	306	1,03	249	0,79	555	0,91
1 - 4	1 148	3,85	1 122	3,56	2 270	3,70
5 - 9	1 483	4,98	1 420	4,51	2 903	4,74
10 - 14	1 500	5,04	1 495	4,75	2 995	4,89
15 - 19	1 496	5,02	1 477	4,69	2 973	4,85
20 - 24	1 778	5,97	1 633	5,19	3 411	5,57
25 - 29	2 216	7,44	2 043	6,49	4 259	6,95
30 - 34	2 219	7,45	2 034	6,46	4 253	6,94
35 - 39	2 256	7,57	2 167	6,88	4 423	7,22
40 - 44	2 409	8,09	2 318	7,36	4 727	7,72
45 - 49	2 302	7,73	2 237	7,11	4 539	7,41
50 - 54	2 127	7,14	2 079	6,60	4 206	6,86
55 - 59	2 198	7,38	2 157	6,85	4 355	7,11
60 - 64	2 034	6,83	2 253	7,16	4 287	7,00
65 - 69	1 776	5,96	2 081	6,61	3 857	6,30
70 - 74	1 133	3,80	1 629	5,17	2 762	4,51
75 - 79	695	2,33	1 306	4,15	2 001	3,27
80 - 84	400	1,34	951	3,02	1 351	2,21
85+	309	1,04	833	2,65	1 142	1,86
Spolu	29 785	100,00	31 484	100,00	61 269	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Tabuľka 34 Vekové zloženie obyvateľov Banskobystrického kraja podľa pohlavia k 31.12.2019

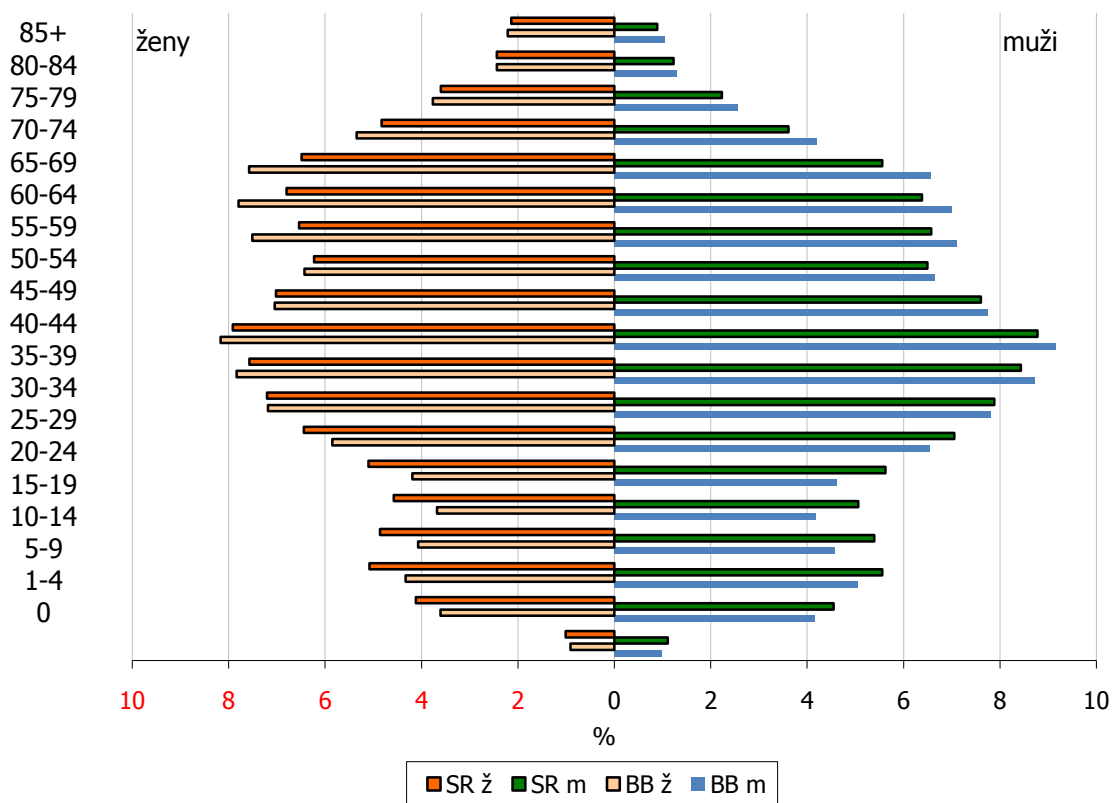
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	3 071	0,98	2 928	0,88	5 999	0,93
1 – 4	12 828	4,09	12 091	3,64	24 919	3,86
5 – 9	15 891	5,07	15 577	4,69	31 468	4,88
10 – 14	16 605	5,30	15 806	4,76	32 411	5,02
15 – 19	15 935	5,08	15 297	4,61	31 232	4,84
20 – 24	17 998	5,74	16 987	5,12	34 985	5,42
25 – 29	21 582	6,89	20 557	6,19	42 139	6,53
30 – 34	24 005	7,66	22 764	6,86	46 769	7,25
35 – 39	25 588	8,16	24 064	7,25	49 652	7,69
40 – 44	27 447	8,76	25 872	7,80	53 319	8,26
45 – 49	23 949	7,64	23 257	7,01	47 206	7,32
50 – 54	21 486	6,86	21 602	6,51	43 088	6,68
55 – 59	21 875	6,98	22 834	6,88	44 709	6,93
60 – 64	20 998	6,70	23 573	7,10	44 571	6,91
65 – 69	18 441	5,88	22 491	6,78	40 932	6,34
70 – 74	11 702	3,73	16 814	5,07	28 516	4,42
75 – 79	7 309	2,33	12 791	3,85	20 100	3,11
80 – 84	3 876	1,24	8 755	2,64	12 631	1,96
85+	2 848	0,91	7 782	2,35	10 630	1,65
Spolu	313 434	100,00	331 842	100,00	645 276	100,00

Tabuľka 35 Vekové zloženie obyvateľov Slovenskej republiky podľa pohlavia k 31.12.2019

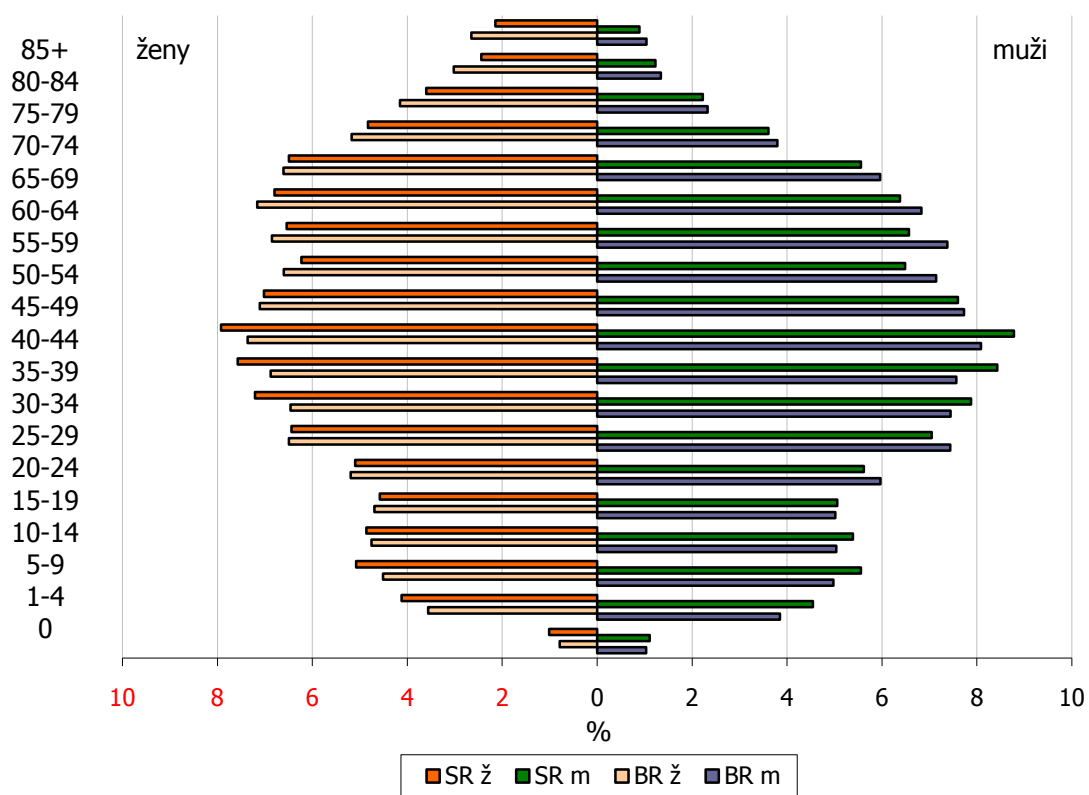
Veková skupina	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0	29 571	1,11	28 292	1,01	57 863	1,06
1 - 4	121 342	4,55	114 923	4,12	236 265	4,33
5 - 9	148 213	5,56	141 848	5,08	290 061	5,31
10 - 14	143 751	5,39	135 780	4,86	279 531	5,12
15 - 19	134 946	5,06	127 805	4,58	262 751	4,81
20 - 24	149 775	5,62	142 469	5,10	292 244	5,35
25 - 29	187 914	7,05	179 921	6,44	367 835	6,74
30 - 34	209 911	7,88	201 459	7,21	411 370	7,54
35 - 39	224 697	8,43	211 404	7,57	436 101	7,99
40 - 44	234 095	8,78	221 220	7,92	455 315	8,34
45 - 49	202 457	7,60	196 092	7,02	398 549	7,30
50 - 54	173 020	6,49	173 960	6,23	346 980	6,36
55 - 59	175 190	6,57	182 730	6,54	357 920	6,56
60 - 64	170 074	6,38	189 839	6,80	359 913	6,59
65 - 69	148 066	5,56	181 339	6,49	329 405	6,04
70 - 74	96 281	3,61	134 960	4,83	231 241	4,24
75 - 79	59 443	2,23	100 406	3,60	159 849	2,93
80 - 84	32 872	1,23	68 232	2,44	101 104	1,85
85+	23 732	0,89	59 844	2,14	83 576	1,53
Spolu	2 665 350	100,00	2 792 523	100,00	5 457 873	100,00

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Graf 8 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2019, okres Banská Bystrica a Slovenská republika

Graf 9 Strom života – vekové zloženie obyvateľov k 31.12.2019, okres Brezno a Slovenská republika

Tabuľka 36 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2019

Veková skupina	Okres Banská Bystrica						Okres Brezno					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	7 810	14,78	7 480	12,92	15 290	13,81	4 437	14,90	4 286	13,61	8 723	14,24
produktívny vek 15 – 64	36 731	69,52	38 043	65,73	74 774	67,54	21 035	70,62	20 398	64,79	41 433	67,62
poproduktívny vek 65+	8 295	15,70	12 357	21,35	20 652	18,65	4 313	14,48	6 800	21,60	11 113	18,14
s p o l u	52 836	100,00	57 880	100,00	110 716	100,00	29 785	100,00	31 484	100,00	61 269	100,00

Index starnutia	106,21	165,20	135,07	97,21	158,66	127,40
Priemerný vek	41,43	44,71	43,14	40,63	44,17	42,45

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 37 Zloženie obyvateľov podľa vzťahu k ekonomickej aktivite v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2019

Veková skupina	Banskobystrický kraj						SR					
	Muži		Ženy		Spolu		Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
predproduktívny vek 0 - 14 rokov	48 395	15,44	46 402	13,98	94 797	14,69	442 877	16,62	420 843	15,07	863 720	15,83
produktívny vek 15 – 64	220 863	70,47	216 807	65,33	437 670	67,83	1 862 079	69,86	1 826 899	65,42	3 688 978	67,59
poproduktívny vek 65+	44 176	14,09	68 633	20,68	112 809	17,48	360 394	13,52	544 781	19,51	905 175	16,58
s p o l u	313 434	100,00	331 842	100,00	645 276	100,00	2 665 350	100,00	2 792 523	100,00	5 457 873	100,00

Index starnutia	91,28	147,91	119,00	81,38	129,45	104,80
Priemerný vek	40,24	43,63	41,98	39,45	42,59	41,06

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

$$index_starnutia = \frac{pocet_obyv._v_poproduktivnom_veku}{pocet_obyv._v_predproduktivnom_veku} \times 100$$

Tabuľka 38 Ukazovateľ stredná dĺžka života podľa štandardných vekových skupín a pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2019

Veková skupina	Stredná dĺžka života			
	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
0	75,67	82,29	71,92	80,52
1 - 4	74,95	81,38	71,17	79,82
5 - 9	71,06	77,44	67,50	75,84
10 - 14	66,07	72,48	62,65	70,88
15 - 19	61,13	67,54	57,75	65,97
20 - 24	56,27	62,58	52,99	61,07
25 - 29	51,47	57,62	48,26	56,12
30 - 34	46,70	52,69	43,46	51,19
35 - 39	41,91	47,78	38,79	46,32
40 - 44	37,19	42,89	34,20	41,48
45 - 49	32,52	38,10	29,67	36,70
50 - 54	28,00	33,39	25,38	32,06
55 - 59	23,79	28,71	21,40	27,57
60 - 64	19,97	24,24	17,85	23,28
65 - 69	16,55	19,96	14,80	19,18
70 - 74	13,36	15,90	11,89	15,35
75 - 79	10,34	12,20	9,31	11,79
80 - 84	7,84	8,86	7,16	8,76
85+	6,29	6,29	5,57	6,65

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Stredná dĺžka života je syntetický ukazovateľ (nazývaný aj nádej na dožitie v určitom veku) - vyjadruje úmrtnostné pomery vo všetkých vekových skupinách. Je to priemerný počet rokov života, ktoré má jednotlivec určitého veku pred sebou za predpokladu úmrtnostných pomerov daného roku. Pre Slovenskú republiku sa na výpočet používajú údaje z jedného roka. Na regionálnej úrovni sa stredná dĺžka života počíta za dlhšie časové obdobie ako jeden rok, aby sa odstránil vplyv sezónnosti úmrtí a veľkosti nižších správnych území, prejavujúci sa nižším počtom obyvateľov a nižším počtom úmrtí podľa pohlavia a veku. Na úrovni krajov sa používajú údaje za obdobie troch rokov a na úrovni okresov údaje za obdobie piatich rokov (tu za roky 2015 - 2019).

Tabuľka 39 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v okresoch Banská Bystrica a Brezno od roku 2010

Rok	Stredná dĺžka života			
	okres B. Bystrica		Okres Brezno	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2010	72,57	79,65	69,28	78,71
2011	73,02	80,05	69,73	79,34
2012	73,39	80,40	69,94	79,25
2013	73,85	80,72	70,12	79,55
2014	74,13	81,07	70,53	79,68
2015	74,51	81,41	71,04	80,16
2016	74,76	81,82	71,36	80,09
2017	75,36	82,11	71,63	80,19
2018	75,40	82,33	72,03	80,27
2019	75,67	82,29	71,92	80,52

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 40 Vývoj strednej dĺžky života populácie pri narodení podľa pohlavia v Banskobystrickom kraji a v SR od roku 2010

Rok	Stredná dĺžka života			
	kraj Banská Bystrica		SR	
	Muži	Ženy	Muži	Ženy
2010	70,41	78,66	71,62	78,84
2011	70,95	78,86	72,17	79,35
2012	71,32	79,03	72,47	79,45
2013	71,83	79,45	72,90	79,61
2014	72,17	79,84	73,19	80,00
2015	72,36	80,05	73,03	79,73
2016	72,73	80,20	73,71	80,41
2017	72,87	80,13	73,75	80,34
2018	73,32	80,29	73,71	80,35
2019	73,22	80,46	74,31	80,84

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica a databáza SLOVSTAT

Tabuľka 41 Podiel mužov a žien na celkovom počte obyvateľov v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR k 31.12.2019

Územie	Muži		Ženy		Spolu	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
okres Banská Bystrica	52 836		57 880		110 716	100,0
okres Brezno	29 785		31 484		61 269	100,0
Banskobystrický kraj	313 434		331 842		645 276	100,0
Slovenská republika	2 665 350		2 792 523		5 457 873	100,0

Zdroj informácií: ŠÚ SR, pracovisko Banská Bystrica

Tabuľka 42 Vybrané základné údaje o stave obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v roku 2019

I. časť

Ukazovateľ		okr. B.Bystrica		okr. Brezno		BB - kraj		SR	
		abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.	abs. počet	na 1000 obyv.
narodení a pôrodnosť	spolu	1 042	9,40	555	9,04	5 976	9,25	57 216	10,49
	muži	518	-	301	-	3 059	-	29 232	-
	ženy	524	-	254	-	2 917	-	27 984	-
živonarodení a živorodenosť	spolu	1 041	9,39	552	8,99	5 957	9,22	57 054	10,46
	muži	518	-	300	-	3 052	-	29 143	-
	ženy	523	-	252	-	2 905	-	27 911	-
zomretí a úmrtnosť	spolu	1 074	9,69	731	11,91	7 108	11,00	53 234	9,76
	muži	547	10,34	405	13,57	3 673	11,70	27 405	10,29
	ženy	527	9,10	326	10,33	3 435	10,33	25 829	9,26
prírodný prírastok / úbytok	spolu	-33	-0,30	-179	-2,92	-1 151	-1,78	3 820	0,70
	muži	-29	-0,55	-105	-3,52	-621	-1,98	1 738	0,65
	ženy	-4	0,07	-74	-2,34	-530	-1,59	2 082	0,75
prírastok / úbytok sťahovaním	spolu	-192	-1,73	-182	-2,96	-1 447	-2,24	3 632	0,67
	muži	-79	-1,49	-70	-2,35	-581	-1,85	2 535	0,95
	ženy	-113	-1,95	-112	-3,55	-866	-2,61	1 097	0,39
celkový prírastok / úbytok	spolu	-225	-2,03	-361	-5,88	-2 598	-4,02	7 452	1,37
	muži	-108	-2,04	-175	-5,87	-1 202	-3,83	4 273	1,60
	ženy	-117	-2,02	-186	-5,89	-1 396	-4,20	3 179	1,14

Vysvetlivky: **pôrodnosť** – počet narodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
živorodenosť – počet živonarodených na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
úmrtnosť – počet zomretých na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
prírodný prírastok – rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb
prírastok sťahovaním – rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vystávaných osôb
celkový prírastok – súčet prírodného prírastku a prírastku sťahovaním

Poznámka: Relatívne údaje pre prírastok/úbytok sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu

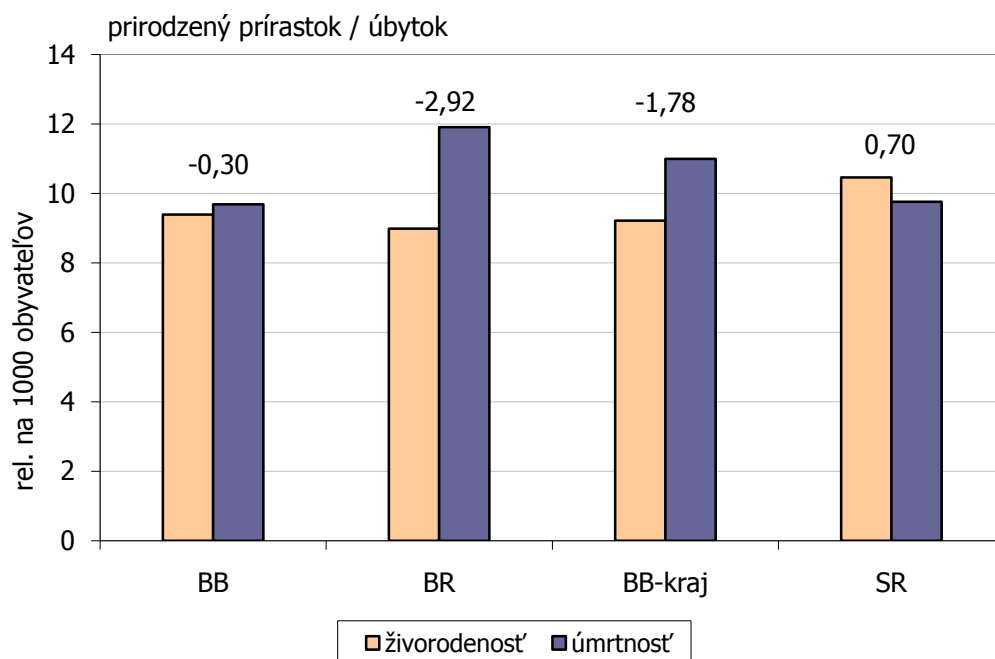
II. časť

Ukazovateľ	okr. B.Bystrica	okr. Brezno	BB-kraj	SR
dojčenská úmrtnosť	3,84	1,81	4,70	5,12
novorodenecká úmrtnosť	2,88	0,00	1,85	3,16
mŕtvorodenosť	0,96	5,41	3,18	2,83
sobášnosť	5,01	4,93	5,00	5,44
rozvodovosť	1,80	1,56	1,73	1,74
rozvodový index	35,97	31,68	34,55	31,91

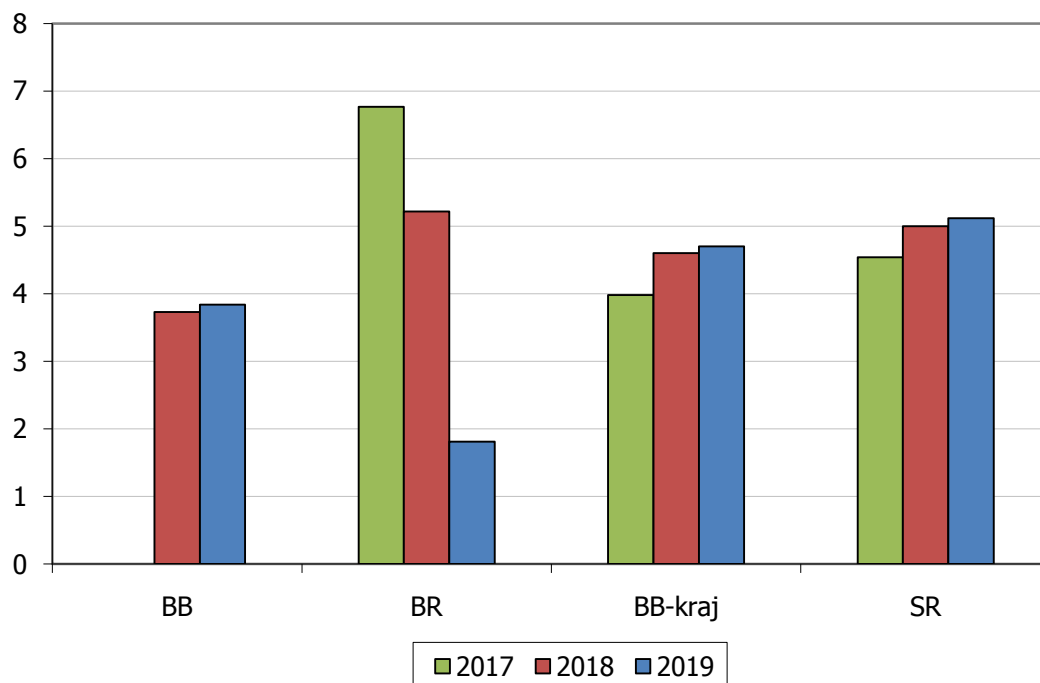
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **dojčenská úmrtnosť** – počet zomretých detí do 1 roka na 1 000 živonarodených v rovnakom období
novorodenecká úmrtnosť – počet zomretých detí do 28 dní na 1 000 živonarodených v rovnakom období
mŕtvorodenosť – počet mŕtvonarodených na 1 000 narodených
sobášnosť – počet uzavretých manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
rozvodovosť – počet rozvedených manželstiev na 1 000 obyvateľov stredného priemerného stavu
rozvodový index – počet rozvodov na 100 uzavretých manželstiev

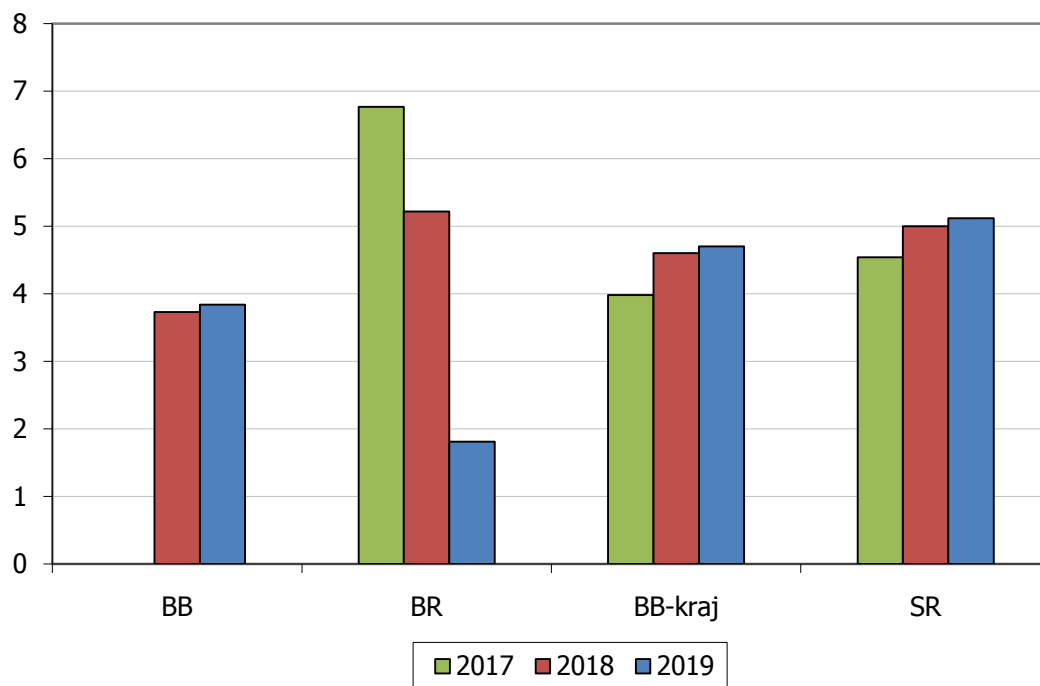
Graf 10 Porovnanie prirodzeného pohybu obyvateľstva okresov B.Bystrica a Brezno, Banskobystrického kraja a Slovenskej republiky v r. 2019 (na 1 000 obyvateľov)

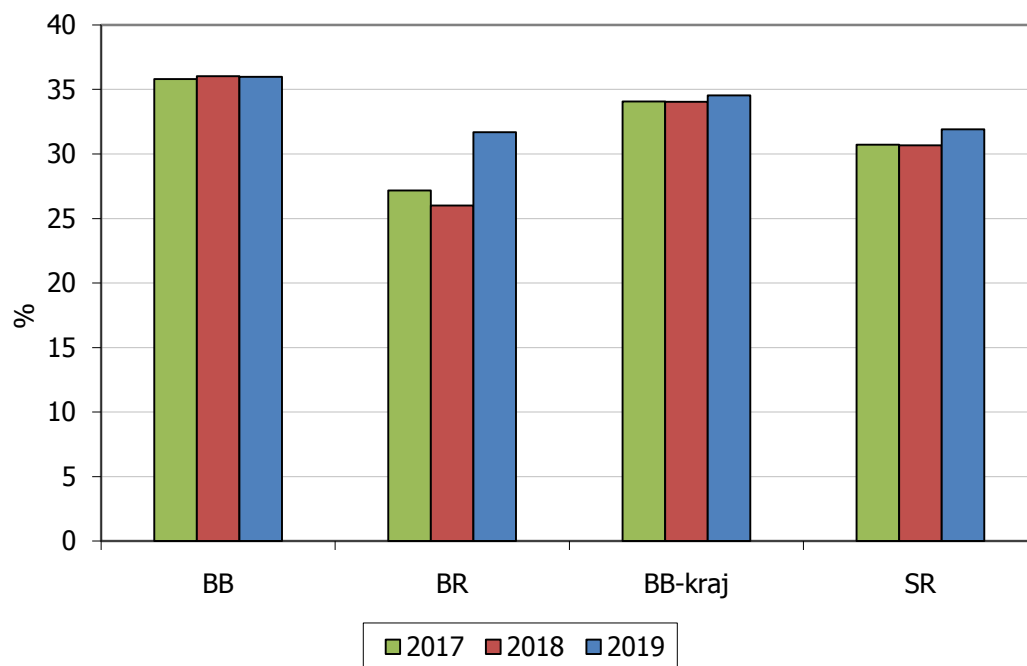
Graf 11 Dojčenská úmrtnosť v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017 - 2019

Graf 12 Novorodenecká úmrtnosť v okresoch B. Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2017 – 2019

Graf 13 Rozvodový index v okresoch B.Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike v rokoch 2016 - 2018

Tabuľka 43 Základné demografické ukazovatele stavu obyvateľov v meste Banská Bystrica za roky 2004 – 2019

I. časť

Rok	Stredný stav obyv.	Manželstvá		Narodení			Potraty	
		uzavre-té	rozve-dené	živo	mŕtvo	spolu	spolu	z toho UPT
2004	81 769	425	265	648	1	649	334	265
2005	81 411	391	249	673	0	673	338	279
2006	81 082	381	282	622	0	622	305	229
2007	80 632	435	265	736	3	739	240	164
2008	80 218	452	232	726	2	728	211	146
2009	80 015	401	216	814	2	816	263	194
2010	79 883	402	197	805	3	808	245	184
2011	79 915	373	181	797	1	798	273	215
2012	79 738	375	206	733	2	735	310	235
2013	79 476	400	173	741	1	742	279	232
2014	79 198	391	168	744	2	746	249	189
2015	78 892,5	432	155	760	4	764	263	182
2016	78 696,5	473	138	776	3	779	253	195
2017	78 559,5	438	156	742	2	744	222	198
2018	78 405,5	421	148	785	1	786	221	177
2019	78 205,5	422	142	762	1	763	162	91

II. časť

Rok	Zomretí			Prírod. prír./ úbytok	St'ahovanie			Celk. prír./ úbytok	Stav obyv. k 31.12.
	úhrn	z nich do 1 roka do 28 dní			prist'a-hovanie	odst'a-hovanie	prír./ úbytok		
		spolu	do 28 dní						
2004	639	4	3	9	853	1 119	-266	-257	81 704
2005	727	3	2	-54	917	1 286	-369	-423	81 281
2006	702	1	1	-80	743	1 414	-471	-551	80 730
2007	674	7	6	62	1 030	1 356	-326	-264	80 466
2008	648	3	1	78	843	1 281	- 438	- 360	80 106
2009	629	2	1	185	786	1 087	- 301	- 116	79 990
2010	665	2	1	140	933	1 244	-311	-171	79 819
2011	697	0	0	100	914	1 293	-379	-279	79 775
2012	675	3	3	58	917	1 167	-250	-192	79 583
2013	675	2	0	66	895	1 176	-281	-215	79 368
2014	697	2	2	47	996	1 384	-388	-341	79 027
2015	695	2	2	65	983	1 317	-334	-269	78 758
2016	684	2	1	92	1 083	1 298	-215	-123	78 635
2017	720	0	0	22	1 110	1 283	-173	-151	78 484
2018	730	4	1	55	1 092	1 304	-212	-157	78 327
2019	728	3	3	34	939	1 216	-277	-243	78 084

III. časť

Rok	Pôrodnosť	Živorodnosť	Dojčenská úmrtnosť	Novoroden. úmrtnosť	Mŕtvorodnosť	Úmrtnosť
2004	7,94	7,92	6,17	4,63	1,54	7,81
2005	8,27	8,27	4,46	2,97	0,00	8,93
2006	7,97	7,67	1,61	1,61	0,00	8,66
2007	9,16	9,13	9,51	8,15	4,06	8,36
2008	9,07	9,05	4,13	1,38	2,75	8,08
2009	10,20	10,17	2,46	1,23	2,45	7,86
2010	10,12	10,08	2,48	1,24	3,71	8,32
2011	9,98	9,97	0,00	0,00	1,25	8,72
2012	9,21	9,19	4,09	4,09	2,72	8,47
2013	9,34	9,32	2,70	0,00	1,35	8,49
2014	9,42	9,39	2,69	2,69	2,68	8,80
2015	9,68	9,63	2,63	2,63	5,24	8,81
2016	9,90	9,86	2,58	1,29	3,85	8,69
2017	9,47	9,45	0,00	0,00	2,69	9,17
2018	10,02	10,01	5,10	1,27	1,27	9,31
2019	9,75	9,74	3,94	3,94	1,31	9,31

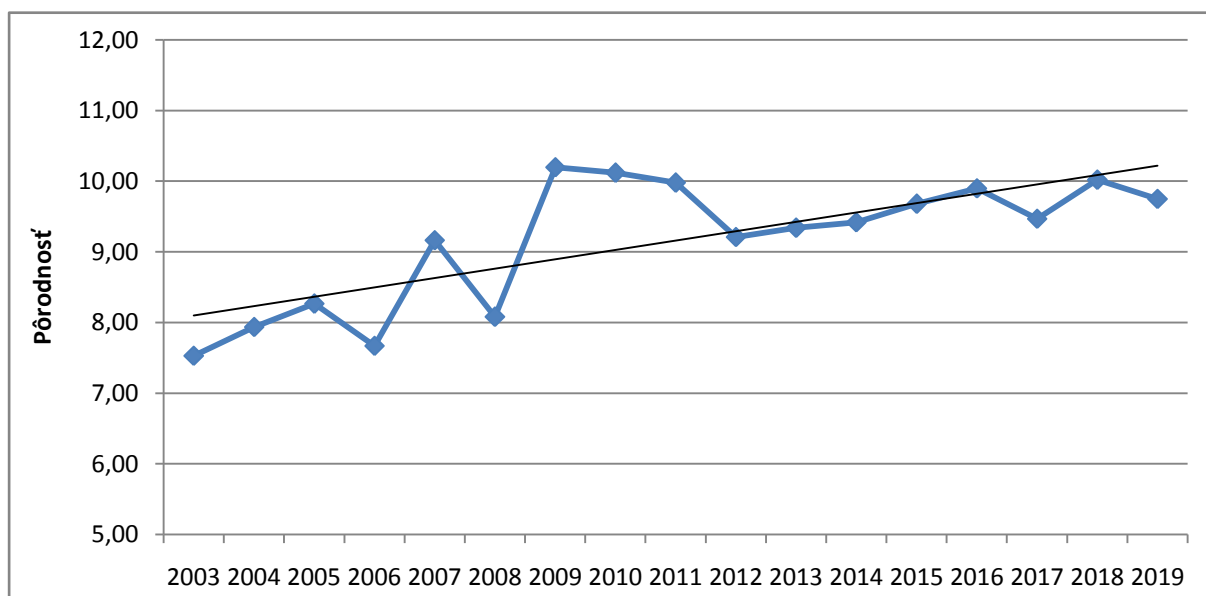
IV. časť

Rok	Sobášnosť	Rozvodovosť	Rozvodový index
2004	5,20	3,24	62,35
2005	4,80	3,06	63,68
2006	4,70	3,48	74,02
2007	5,40	3,29	60,92
2008	5,64	2,89	51,33
2009	5,01	2,70	53,86
2010	5,03	2,47	49,00
2011	4,67	2,26	48,53
2012	4,70	2,58	54,93
2013	5,03	2,18	43,25
2014	4,94	2,12	42,97
2015	5,48	1,96	35,88
2016	6,01	1,75	29,18
2017	5,58	1,99	35,62
2018	5,37	1,89	35,15
2019	5,40	1,18	33,65

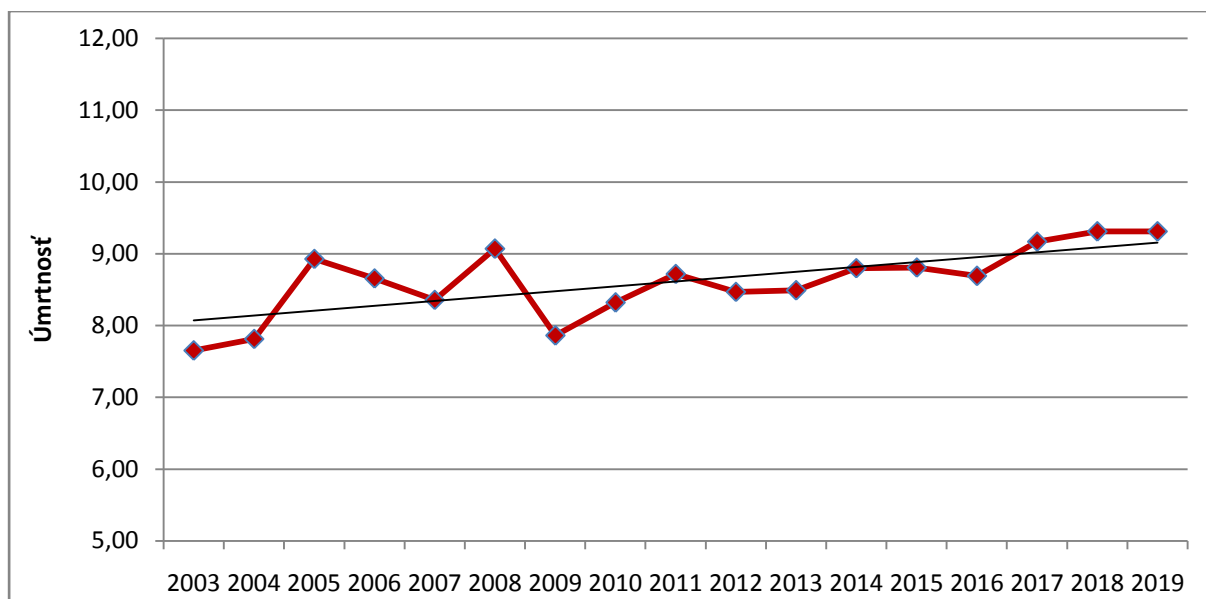
Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 1 000 obyvateľov stredného stavu.

Graf 14 Trendový graf pôrodnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2019

Graf 15 Trendový graf úmrtnosti v meste Banská Bystrica za roky 2003 – 2019

Tabuľka 44 Vývoj úmrtí na vybrané skupiny diagnóz v meste Banská Bystrica

Rok		KV	N	RES	GI	EXT	OST	Úmrtia spolu
2004	abs.	313	153	34	46	40	53	639
	rel.	382,79	187,11	41,58	56,26	48,92	64,82	781,47
2005	abs.	358	188	48	38	42	53	727
	rel.	439,74	230,93	58,96	46,68	51,59	65,10	893,00
2006	abs.	345	152	48	51	49	57	702
	rel.	425,49	187,46	59,20	62,90	60,43	70,30	865,79
2007	abs.	342	132	55	44	48	53	674
	rel.	424,15	163,71	68,21	54,57	59,53	65,73	835,90
2008	abs.	302	160	50	40	30	66	648
	rel.	376,48	199,46	62,33	49,89	37,40	82,28	807,82
2009	abs.	288	163	58	30	42	48	629
	rel.	359,93	203,71	72,49	37,49	52,49	59,99	786,10
2010	abs.	309	151	73	35	41	56	665
	rel.	386,82	189,03	91,38	43,81	51,32	70,10	832,47
2011	abs.	314	181	59	44	39	60	697
	rel.	392,92	226,49	73,83	55,06	48,80	75,08	872,18
2012	abs.	303	172	45	43	48	64	675
	rel.	380,00	215,71	56,43	53,93	60,20	80,26	846,52
2013	abs.	318	176	67	31	34	49	675
	rel.	400,12	221,45	84,30	39,01	42,78	61,65	849,31
2014	abs.	332	182	45	34	45	59	697
	rel.	419,20	229,80	56,82	42,93	56,82	74,50	880,07
2015	abs.	318	180	49	42	42	64	695
	rel.	403,10	228,16	62,11	53,24	53,24	81,12	880,95
2016	abs.	275	190	43	47	40	89	684
	rel.	349,44	241,43	54,64	59,72	50,83	113,09	869,16
2017	abs.	323	200	48	35	31	83	720
	rel.	411,15	254,58	61,10	44,55	39,46	105,65	916,50
2018	abs.	301	214	41	48	41	85	730
	rel.	383,90	272,94	52,29	61,22	52,29	108,41	931,06
2019	abs.	348	175	52	36	37	80	728
	rel.	444,98	223,77	66,49	46,03	47,31	102,29	9,31

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: **KV** - kardiovaskulárne ochorenia (srdcovo-cievne ochorenia)
N - nádory
RES - respiračné ochorenia (ochorenia dýchacej sústavy)
GI - gastrointestinálne ochorenia (ochorenia tráviacej sústavy)
EXT - externé príčiny (úrazy, otravy,...)
OST - ostatné
abs. - počet úmrtí
rel. - počet úmrtí na 100 000 obyvateľov stredného stavu (úmrtnosť)

Poznámka: Relatívne údaje sú počítané na 100 000 obyvateľov stredného stavu.

ZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 45 Zamestnanci v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2019

Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností	Priemerný evidenčný počet zamestnancov (fyzické osoby)	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	1 030	673
Priemysel spolu	7 033	4 998
z toho:		
-Ťažba a dobývanie	-	D
-Priemyselná výroba	5 967	4 776
-Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	302	D
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	764	205
Stavebníctvo	2 590	303
Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8 341	1 394
Doprava a skladovanie	2 122	355
Ubytovacie a stravovacie služby	797	85
Informácie a komunikácia	1 540	110
Finančné a poisťovacie činnosti	793	60
Činnosti v oblasti nehnuteľností	607	116
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 033	18
Administratívne a podporné služby	1 237	145
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	8 219	1 160
Vzdelávanie	6 029	1 449
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	4 938	1 099
Umenie, zábava, rekreácia	1 082	167
Ostatné činnosti	689	48
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	48 081	12 179

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

Vysvetlivky: D – údaj sa nepublikuje

Tabuľka 46 Počet živnostníkov podľa vybraných ekonomických činností v okrese Banská Bystrica a Brezno v r. 2019

Ekonomické činnosti	Počet živnostníkov	
	okres B.Bystrica	okres Brezno
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	215	617
Priemysel spolu	545	928
z toho:		
- Ťažba a dobývanie	3	0
- Priemyselná výroba	530	924
- Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	3	0
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	9	4
Stavebníctvo	1 370	789
Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov	1 241	465
Doprava a skladovanie	238	76
Ubytovacie a stravovacie služby	207	141
Informácie a komunikácia	354	78
Finančné a poisťovacie činnosti	80	38
Činnosti v oblasti nehnuteľností	57	10
Odborné, vedecké a technické činnosti	1 016	268
Administratívne a podporné služby	364	149
Verejná správa a obrana, povinné socialne zabezpečenie	0	0
Vzdelávanie	163	34
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	44	10
Umenie, zábava, rekreácia	65	32
Ostatné činnosti	456	185
S P O L U odvetvia ekonomickej činnosti	6 415	3 820

Zdroj informácií: Pracovisko ŠÚ SR v Banskej Bystrici

NEZAMESTNANOSŤ

Tabuľka 47 Uchádzači o zamestnanie a disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019

Územie	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo ¹⁾	Počet uchádzačov o zamestn. spolu	Uchádzači, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania			Disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie ²⁾
			vzdelávanie a príprava pre trh práce	dočasná prac. neschopnosť a OČR	absolvent. prax	
BB – okres	64 411	2 489	73	234	19	2 124
BR – okres	31 791	2 269	118	620	15	1 404
BB – kraj	331 767	28 296	810	3 676	227	22 189
SR	2 754 400	165 455	3 383	19 742	1 742	135 517

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ ekonomicky aktívne obyvateľstvo s trvalým pobytom na uvedenom území, podľa údajov Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR v spolupráci so ŠÚ SR

²⁾ disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie je počet "uchádzačov o zamestnanie spolu" znížený o tých uchádzačov, ktorí bezprostredne nemôžu nastúpiť do zamestnania z dôvodu vzdelávania a prípravy pre trh práce, dočasnej pracovnej neschopnosti, OČR a absolventskej praxe

Tabuľka 48 Miera nezamestnanosti v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019

Územie	Miera nezamestnanosti - celkový počet EvN v % ¹⁾	Miera nezamestnanosti - disponibilný počet EvN v % ²⁾	Poradie v rámci okresov SR ³⁾ (1. najvyššia miera)
BB – okres	3,86	3,30	52
BR – okres	7,14	4,42	40
BB – kraj	8,53	6,69	x
SR	6,01	4,92	x

Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

¹⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel celkového počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

²⁾ miera nezamestnanosti je vypočítaná ako podiel disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie k počtu ekonomicky aktívnych osôb

³⁾ počítané v rámci 8 krajov a 79 okresov z disponibilného počtu uchádzačov o zamestnanie

Tabuľka 49 Štruktúra uchádzačov o zamestnanie vzhľadom k dobe evidencie v okresoch Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v Slovenskej republike k 31.12.2019

Územie	Uchádzači o zamestnanie	v tom podľa doby evidencie v mesiacoch											
		do 3	4-6	7-9	10-12	nad 12	z toho						
							13-18	19-24	25-30	31-36	37-42	43-48	nad 48
okres Banská Bystrica	2 489	784	606	367	158	574	163	73	41	41	24	26	206
okres Brezno	2 269	606	477	239	186	761	186	112	79	67	35	32	250
Banskobystrický kraj	28 296	5 903	5 188	2 808	2 108	12 289	2 295	1 514	987	671	552	482	5 788
Slovenská republika	165 455	40 900	35 860	19 131	12 200	57 364	11 702	7 636	4 658	3 301	2 627	2 228	25 212

Z podkladov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny

II. Zdravotný stav obyvateľstva

Tabuľka 1 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Banská Bystrica v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

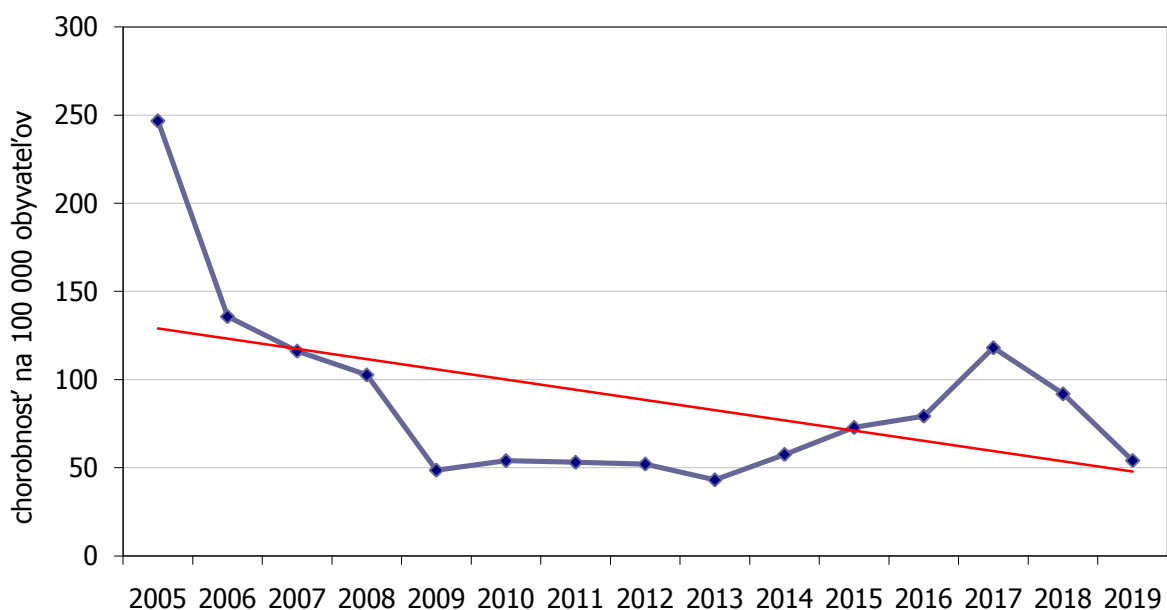
DIAGNÓZA		Rok							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A02 Salmonelóza	a	58	48	64	80	88	131	102	60
	r	52,17	43,19	57,6	72,90	79,34	118,11	91,95	54,13
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	4	0	1	0	0	0	1	2
	r	3,60	0,0	0,9	0,00	0,00	0,00	0,90	1,80
Hnačkové ochorenia ostatné	a	526	548	495	527	797	623	603	769
	r	473,10	493,12	445,7	474,91	718,52	561,65	543,61	693,82
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B86 Scabies - svrab	a	0	3	11	5	10	1	13	13
	r	0,00	2,70	9,9	4,51	9,02	0,90	111,7	11,72
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	1	1	63	5	6	0	16	31
	r	0,90	0,90	56,7	4,51	5,41	0,00	14,42	27,94
A38 Scarlatina - záškrt	a	8	1	5	0	0	0	0	0
	r	7,20	0,90	4,5	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	247	233	82	126	134	196	83	128
	r	222,16	209,63	73,8	113,5	120,80	176,71	74,82	115,4
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	19	13	16	24	31	26	18	37
	r	17,09	11,7	19,4	21,63	27,95	23,44	16,23	33,38
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	0	0	0	6	1	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	5,41	0,90	0,00	0,00
B27 Infekčná mononukleóza	a	17	16	24	16	15	24	33	29
	r	15,29	14,40	21,6	14,42	13,5	21,64	29,75	26,17
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	2	4	5	2	4	0	0	3
	r	1,80	3,60	4,5	1,80	3,61	0,00	0,00	2,70
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	1	0	0	3	2	3	2	1
	r	0,90	0,00	0,0	2,70	1,80	2,70	1,80	0,90
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	3	10	4	4	6	3	1	13
	r	2,70	9,00	3,6	3,60	5,41	2,70	0,90	11,72
A39 Meningokok. meningitída	a	2	1	1	0	0	1	0	0
	r	1,80	0,90	0,9	0,00	0,00	0,90	0,00	0,00
G00 Bakteriálna meningitída	a	1	3	2	2	1	1	1	1
	r	0,90	2,70	1,8	1,80	0,90	0,90	0,90	0,90
A87 Vírusová meningitída	a	1	4	1	4	3	6	1	4
	r	0,90	3,60	0,9	3,60	2,70	5,41	0,90	3,61
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	0	1	1	0	0	0	1
	r	0,00	0,00	0,9	0,90	0,00	0,00	0,00	0,90
A84 Kliešťová encefalitída	a	0	1	5	4	13	6	7	11
	r	0,00	0,90	4,5	3,60	11,72	5,41	6,31	9,92
A69 Lymeská borrelióza	a	11	13	6	16	18	12	12	4
	r	9,89	11,70	5,4	14,41	16,2	10,82	10,82	3,61
B58 Toxoplazmóza	a	0	1	2	3	0	1	2	4
	r	0,00	0,90	1,8	2,70	0,00	0,90	1,80	3,61
J10, J11 Chrípka a akútne resp. ochor.	a	18 021	21 985	18 478	22 927	17 537	15 003	17 664	14 945
	r	90 420,91	91 947,00	81 535,37	96 597,10	86 779,1	84 796,3	103281,2	93 151,4

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

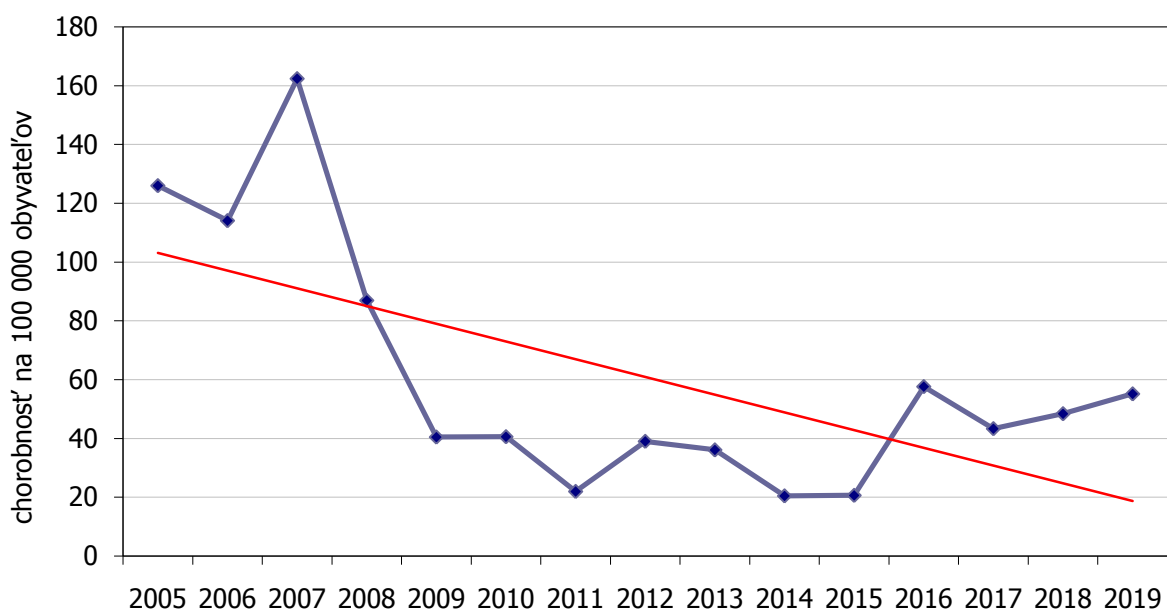
**Tabuľka 2 Výskyt vybraných prenosných ochorení v okrese Brezno v rr. 2012 - 2019
(a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)**

DIAGNÓZA		Rok							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A02 Salmonelóza	a	25	23	13	13	36	27	30	34
	r	39,02	36,11	20,47	20,64	57,64	43,34	48,42	55,17
A03 Šigelóza - bacilová dyzentéria	a	6	6	0	0	0	0	1	0
	r	9,36	10,99	0,0	0,00	0,00	0,00	1,61	0,00
Hnačkové ochorenia ostatné	a	85	106	69	81	114	139	120	133
	r	133,04	167,39	109,27	128,99	182,53	223,12	194,14	216,62
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B86 Scabies - svrab	a	3	18	24	14	9	25	11	16
	r	4,68	28,26	37,79	22,23	14,37	40,13	17,75	25,96
A37.0 Pertussis – divý kašeľ	a	0	0	2	5	11	13	16	12
	r	0,00	0,00	3,15	7,94	17,57	20,87	25,82	19,47
A38 Scarlatina - záškrt	a	0	0	2	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	3,15	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	63	59	125	102	40	37	10	39
	r	98,32	92,63	196,81	162,20	64,04	59,40	16,17	63,28
B02 Herpes zoster – pásový opar	a	1	1	6	10	5	6	11	8
	r	1,56	1,57	9,45	15,88	7,99	9,63	17,75	12,98
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B26 Parotitis epidemica -mumps	a	0	0	6	1	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	9,45	1,59	0,00	0,00	0,00	0,00
B27 Infekčná mononukleóza	a	5	1	4	1	1	2	5	6
	r	7,85	1,57	6,35	1,59	1,60	3,21	8,07	9,77
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	0	1	0	0	54	20	0	1
	r	0,00	1,57	0,0	0,00	86,24	32,11	0,00	1,62
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	0	1	1	0	0	1	0	1
	r	0,00	1,57	1,57	0,00	0,00	1,61	0,00	1,62
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	2	4	1	3	1	1	2	7
	r	3,12	6,28	1,57	4,76	1,60	1,61	3,23	11,36
A39 Meningokok. meningitída	a	0	1	3	0	0	0	2	1
	r	0,00	1,57	4,72	0,00	0,00	0,00	3,23	1,62
G00 Bakteriálna meningitída	a	1	3	1	0	2	0	0	1
	r	1,56	4,71	1,57	0,00	3,19	0,00	0,00	1,62
A87 Vírusová meningitída	a	0	2	2	2	0	1	1	5
	r	0,00	3,14	3,15	3,18	0,00	1,61	1,61	8,11
A86 Nešpecifikov. vírus. encefalitída	a	0	0	0	0	0	1	0	0
	r	0,00	0,00	0,0	0,00	0,00	1,61	0,00	0,00
A84 Kliešťová encefalitída	a	1	2	2	3	2	0	5	7
	r	1,56	3,14	3,15	4,76	3,19	0,00	8,07	11,36
A69.2 Lymeská borrelióza	a	1	0	6	1	1	0	5	1
	r	1,56	0,00	9,45	1,59	1,60	0,00	8,07	1,62
B58 Toxoplazmóza	a	5	2	3	1	1	1	8	8
	r	7,80	3,14	4,72	1,59	1,60	1,61	12,91	12,98
J10, J11 Chrípka a akútne resp. ochor.	a	11 232	16 625	12 272	16 450	14 382	14 382	11 418	13 843
	r	86 912,14	199546,3	81 413,47	94 078,60	92 920,55	79 303,8	75 216,2	86 426,2

Graf 1 Výskyt salmonelóz v okrese Banská Bystrica v rr. 2005 – 2019

Graf 2 Výskyt salmonelóz v okrese Brezno v rr. 2005 – 2019

CHARAKTERISTIKA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE V ROKU 2019

Okres Banská Bystrica

Situáciu vo výskyte infekčných ochorení v roku 2019 možno hodnotiť ako dobrú aj napriek tomu, že počet prípadov ochorenia na niektoré diagnózy bol vyšší, ako v minulých rokoch.

V skupine hnačkových ochorení (salmonelózy, bacilová dizentéria a ostatné hnačkové ochorenia) bolo hlásených 831 prípadov, čo predstavuje chorobnosť 749,76/100 000 obyvateľov. Oproti roku 2018 je to nárast o 125 prípadov. Ochorenia spôsobili salmonely 60 prípadov, čo je o 42 prípadov (41%) menej ako v predchádzajúcom roku, epidémie neboli zaznamenané. Ďalej sa vyskytli 2 ochorenia na dyzentériu, z toho jeden prípad bol importovaný zo Spojených arabských emirátov. 148 ochorení bolo spôsobených enteropatogénnymi kmeňmi *E. coli*, 53 ochorení spôsobených kampylobacterom, čo je o 7 prípadov menej ako v predchádzajúcom roku, 8 Yersínióz, čo je tiež o 7 prípadov menej ako v roku 2018 a 145 ochorení spôsobených *Clostridium difficile*, čo je dvakrát viac ako v predchádzajúcom roku. Hlásených bolo 178 prípadov vírusových enteritíd, čo je o 38 prípadov menej ako v roku 2018 – z toho 98 ochorení spôsobil rotavírus, 33 ochorení vírusy Norwalk, čo je o 30 prípadov menej v porovnaní s rokom 2018 a 39 prípadov adenovírus. 237 hnačkových ochorení zostalo etiologicky neobjasnených, čo je porovnateľné s predchádzajúcim rokom.

V skupine ochorení na vírusové hepatitídy bolo spolu hlásených 47 ochorení, čo je o 28 prípadov viac ako v roku 2018. Z toho boli 3 prípady ochorenia na akútnu VHA, 1 ochorenie na VHB, 23 prípadov ochorenia na akútnu VHE, 6 ochorení na chronickú VHB a 14 ochorení na chronickú VHC. Do evidencie boli zaradení 7 novozistení nosiči HBsAg.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním nebolo hlásené žiadne ochorenie na diftériu (záškrt), tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitída, morbili ani ochorenie spôsobené invazívnymi kmeňmi *Haemophilus influenzae*. Hlásené boli pertussis – 31 prípadov, vírusová hepatitída B akútna aj chronická – 7 výskytov - všetky u neočkovaných osôb, kliešťová encefalitída – 11 prípadov - všetky u neočkovaných osôb, rotavírusové infekcie – 98 prípadov - tiež všetky u neočkovaných osôb. Tiež sa vyskytli nákazy spôsobené invazívnymi kmeňmi *Streptococcus pneumoniae* a to u dvoch dospelých neočkovaných osôb a u jedného 7-mesačného dieťaťa očkovaného dvomi dávkami Synflorixu. Vyskytli sa 3 prípady ochorenia na akútnu VHA.

V skupine neuroinfekcií bolo hlásené 1 ochorenie na pneumokokovú meningitídu, 4 ochorenia na vírusovú meningitídu, 1 ochorenie na parézu nervi facialis, 1 ochorenie na Creutzfeldt-Jakobovu chorobu končiacu úmrtím, 1 ochorenie na nešpecifikovanú encefalitídu.

V skupine ochorení na zoonózy a nákazy s prírodnou ohniskovosťou bolo hlásených 11 ochorení na kliešťovú encefalitídu (uvádzané aj v skupine nákaz preventabilných očkovaním), čo je o 4 prípady viac ako minulý rok, 18 prípadov ochorenia na Lymeskú boreliózu, čo je o 9 prípadov menej ako v roku 2018. Hlásené boli 4 prípady ochorenia na toxoplazmózu, 2 prípady pozitívne na hantavírus a 5 ohrození besnotou.

V skupine vzduchom prenosných nákaz bolo v priebehu roka hlásených 31 ochorení na pertussis, 7 prípadov ochorenia na kašeľ spôsobený *Bordetellou species*, 3 prípady na streptokokovú sepsu, 3 prípady na erysipel, 123 prípadov na Varicellu, 29 prípadov na Herpes zoster, 29 prípadov na mononukleózu, 1 prípad na TBC.

Osobitnú kapitolu tvoria akútne respiračné ochorenia a chrípka, ktoré sa hlásia lekármi prvého kontaktu počas celého roka agregovaným spôsobom. V priebehu roka 2019 bolo spolu hlásených 14 945 ochorení na ARO, z toho 1 263 prípadov ochorenia na chrípku. Oproti roku 2018 je u ARO pokles o 15,4% počtu hlásených prípadov a u chrípky o 34,4%.

V skupine ochorení kože boli hlásené 3 ochorenia na Erysipel, 13 ochorení na svrab – tieto mali charakter sporadický alebo rodinný a 1 prípad kožnej formy aspergilózy.

Z ochorení sexuálne prenosných bolo hlásených 12 prípadov ochorenia na syfilis, 12 prípadov ochorenia na kvapavku, 31 ochorení močovopohlavného aparátu spôsobené chlamýdiami. V priebehu roka 2019 sa vyskytol 1 prípad nosičstva HIV.

V skupine ochorení na septikémie bolo hlásených 33 prípadov, z toho 22 prípadov bolo hlásených ako nozokomiálne nákazy.

V priebehu roka 2019 sa nevyskytli žiadne epidémie infekčných ochorení.

Zo zdravotníckych zariadení bolo v priebehu roka 2019 hlásených spolu 575 nozokomiálnych nákaz, čo je oproti predchádzajúcemu roku nárast o 22,9%. Tento počet však stále nevyjadruje rozsah a závažnosť nemocničných nákaz, keďže sa jedná len o pasívny zber údajov. Najzodpovednejšie sa k hlásnej službe nozokomiálnych nákaz stavali oddelenia dlhodobu chorých a oddelenia hematológie jednotlivých zdravotníckych zariadení v okrese.

V priebehu roka 2019 boli zaznamenané 4 úmrťe na infekčné ochorenie.

Hlásených bolo 12 ochorení na importované nákazy – a to po jednom prípade ochorenie na dyzentériu, clostrídióvu infekciu, iné hnačkové ochorenie, hprúčku spôsobenú Hantaan vírusom, vírusovú hepatitídu typu A, 2 prípady ochorenia na syfilis a 3 prípady ochorenia na rotavírusovú infekciu..

Okres Brezno

Epidemiologická situácia v okrese Brezno bola v roku 2019 priaznivá.

V skupine hnačkových ochorení bolo hlásených 167 prípadov (chorobnosť 272,0/100 000 obyv.), čo je o 16 prípadov viac ako v predchádzajúcom roku. Hlásených bolo 34 ochorení spôsobených salmonelami, 1 ochorenie na hnačku spôsobenú *E. coli*, 16 ochorení spôsobených *Campylobacterom*, 2 *Yersíniou*, 31 *Clostrídiom*, 30 rotavírusmi, 4 *Norwalk* vírusmi, 6 adenovírusmi, 1 astrovírusmi, 1 inými nešpecifikovanými vírusmi, 1 ochorenie na listeriózu a 40 ochorení s nezisteným agensom.

V skupine vírusových hepatítid bolo hlásených 16 prípadov. Vyskytlo sa 1 ochorenie na akútnu VHA, 1 ochorenie na akútnu VHB, 2 prípady ochorenia na akútnu VHC, 1 ochorenie na vírusovú hepatitídu E, 6 prípadov ochorenia na chronickú vírusovú hepatitídu B a 5 ochorení na chronickú VHC. Zistených bolo aj 11 prípadov nosičstva HBsAg.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sa vyskytlo 12 prípadov ochorenia na Pertussis, 1 ochorenie na meningokokovú meningitídu a 1 ochorenie na pneumokokovú meningitídu. Nevyskytlo sa ochorenie na tetanus, poliomyelitídu, rubeolu, parotitídu, morbili ani žiadne závažné ochorenie spôsobené hemofilmi.

V skupine neuroinfekcií bolo hlásené 1 ochorenie na meningokokovú meningitídu, 7 ochorení na kliešťovú encefalitídu, 5 ochorení na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, 1 ochorenie na meningitídu spôsobenú *Streptococcus pneumoniae*, 5 ochorenia na parézu nervi facialis, 1 ochorenie na polyradikuloneuritídu typu Guillain-Barré a 2 ochorenia na Creutzfeldt-Jakobovu chorobu.

V skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou bolo hlásených 12 prípadov, čo je o 11 prípadov menej ako predchádzajúcom roku. Hlásené bolo 8 ochorení na toxoplazmózu, 2 prípady ochorenia na Lymesku borreliózu a 8 prípadov poranenia zvierat'om podozrivým z besnoty.

V skupine vzduchom prenosných nákaz sa vyskytlo 31 prípadov ochorenia na varicellu, 8 ochorení spôsobených *Herpes zoster*, 4 ochorenia na TBC, 6 ochorení na nfekčnú mononukleózu. V priebehu roka bolo hlásených spolu 13 843 prípadov akútnych respiračných ochorení, z toho 944 prípadov ochorenia na chrípku. Oproti roku 2018 je to nárast absolútneho počtu ochorení na ARO o 2 425 prípadov a u chrípky pokles o 204 prípadov.

V skupine septikémií boli hlásené 3 ochorenia, čo je o 7 prípadov menej, ako v predchádzajúcom roku.

V skupine ochorení kože bolo hlásených 16 prípadov ochorenia na svrab, čo je o 5 prípadov viac, ako v roku 2018 a 1 ochorenie na aspergilózu.

V skupine sexuálne prenosných ochorení boli hlásené 3 ochorenia na syfilis, 2 ochorenia na kvapavku a 6 prípadov ochorenia na chlamýdiové sexuálne prenosné infekcie

V skupine ochorení na sepsy bolo hlásených 14 ochorení, z toho 11 ako nozokomiálna nákaza..

V priebehu roka 2019 boli zaznamenané 4 epidémie a to: 9 prípady ochorenia na varicellu, 2 prípady ochorenia na salmonelovú enteritídu – išlo o rodinný výskyt, 2 ochorenia na hnačku spôsobenú *Campylobacterom* – tiež rodinný výskyt a 3 rotavírusové infekcie – tiež rodinný výskyt.

V priebehu roka 2019 bolo zaznamenaných 6 úmrťí na infekčnú diagnózu, a to 2 úmrtia na Creutzfeldt-Jakobovu chorobu a po jednom prípade úmrtia na Listeriúzu, sepsu, chrípku a na bakteriálnu meningitídu.

V skupine importovaných nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na hnačku (Chorvátsko), 1 ochorenie na syfilis (Ukrajina) a 1 ochorenie na VHA (Kapverdské ostrovy).

Tabuľka 3 Výskyt vybraných prenosných ochorení v Banskobystrickom kraji v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľ'ov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A01 Brušný týfus a paratýfus	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
A02 Salmonelóza	a	545	493	423	606	592	619	792	552
	r	82,77	74,87	64,38	92,47	90,66	95,02	121,89	85,20
A03 Šigelóza – bacilová dyzentéria	a	32	26	12	19	17	40	19	18
	r	4,86	3,95	1,83	2,90	2,60	6,14	2,92	2,78
Hnačkové ochorenia ostatné	a	1 222	1 046	1 321	1 829	2 106	2 175	2 086	2 193
	r	185,37	159,05	201,35	279,58	322,87	333,84	321,54	339,35
A33 Tetanus	a	0	0	0	0	0	0	0	18
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	2,78
B86 Scabies - svrab	a	261	318	382	240	234	320	269	214
	r	39,64	48,29	58,14	36,62	35,83	49,12	41,40	33,03
A37.0 Pertussis - divý kašeľ	a	4	5	170	27	30	23	54	74
	r	0,61	0,76	25,88	4,12	4,59	3,53	8,31	11,42
A38 Scarlatina - záškrt	a	17	8	12	41	24	8	5	7
	r	2,58	1,21	1,83	6,26	3,68	1,23	0,77	1,08
B01 Varicella – ovčie kiahne	a	1 610	1 449	1 649	1 903	1 928	1 459	670	1 571
	r	244,50	220,05	257,84	290,38	295,24	223,96	104,57	242,49
B05 Morbilli - osýpky	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B06 Rubeola - ružienka	a	0	0	0	0	0	0	0	0
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	0	0	27	13	6	2	0	0
	r	0,00	0,00	4,11	1,98	0,92	0,31	0,00	0,00
B15 Akútna vírus. hepatitída A	a	8	42	133	15	109	120	75	9
	r	1,21	6,38	20,24	2,29	16,69	18,42	11,54	1,39
B16 Akútna vírus. hepatitída B	a	4	6	10	16	12	17	20	8
	r	0,61	0,91	1,52	2,44	1,84	2,61	3,08	1,23
B17.1, B18.2 Vírus. hepatitída C	a	35	65	69	51	53	25	46	64
	r	5,31	9,88	10,52	7,80	8,13	3,84	7,09	9,90
A39 Meningokoková meningitída	a	5	3	10	2	2	7	5	4
	r	0,76	0,46	1,52	0,31	0,31	1,07	0,77	0,62
G00 Bakteriálna meningitída	a	10	14	10	7	6	3	9	5
	r	1,52	2,13	1,52	1,06	0,92	0,46	1,38	0,77
A87 Vírusová meningitída	a	76	38	20	18	24	18	16	23
	r	11,54	5,77	3,04	2,7	3,68	2,76	2,46	3,55
A86 Nešpecifikovaná vírus. encefalitída	a	0	0	2	1	1	1	0	2
	r	0,00	0,00	0,30	0,15	0,15	0,15	0,00	0,31
A84 Kliešťová encefalitída	a	20	23	13	25	60	20	46	42
	r	3,04	3,49	1,98	3,81	9,19	3,07	7,08	6,48
A69.2 Lymeská borrelióza	a	62	69	56	155	144	185	132	58
	r	9,39	10,48	8,52	23,65	22,05	28,40	20,35	8,95
B58 Toxoplazmóza	a	5	4	13	33	14	7	21	28
	r	0,76	0,61	1,98	5,04	2,14	1,07	3,23	4,32
B68 Tenióza	a	0	0	0	0	0	0	0	214
	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	33,03
J10, J11 Chrípka a akútne respiračné ochorenia	a	209 269	240 553	216 833	228 388	209 317	201 119	210 461	221 167
	r	66795,2	73 922,4	66 598,1	74 197,8	70 572,4	67 244,5	69 465,9	73 074,5

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Tabuľka 4 Výskyt vybraných prenosných ochorení v SR v rr. 2012 - 2019 (a-absolútne čísla, r-chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

DIAGNÓZA		Rok							
		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A01	a	1	0	2	0	1	2	0	0
Brušný týfus a paratýfus	r	0,02	0,00	0,04	0,00	0,02	0,04	0,00	0,00
A02	a	4 973	4 033	4 379	5 103	5 724	6 093	7 222	5236
Salmonelóza	r	92,02	74,54	80,85	94,13	105,5	112,11	132,68	96,07
A03	a	480	293	230	199	150	276	206	151
Šigelóza - dyzentéria	r	8,88	5,42	4,25	3,67	2,8	5,08	3,78	2,77
Hnačkové ochorenia ostatné	a	16 594	15 893	17 106	20 175	23 325	20 667	23 172	12738
	r	306,99	293,59	315,69	371,97	429,49	380,23	425,56	233,71
A33	a	1	0	0	0	0	0	0	0
Tetanus	r	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B86	a	1 437	1 704	2 106	2 099	2 283	2 211	2 045	1814
Scabies - svrab	r	26,59	31,49	38,88	38,72	42,07	40,68	37,57	33,28
A37.0	a	950	907	1 123	334	289	191	376	702
Pertussis - divý kašeľ	r	17,58	16,76	20,73	6,16	5,33	3,51	6,91	12,88
A38	a	219	272	221	209	306	208	309	319
Scarlatina - záškrt	r	4,05	5,30	4,08	3,86	5,64	3,83	5,68	5,85
B01	a	18 286	18 386	16 910	17 745	22 959	18 102	14 305	18305
Varicella - ovčie kiahne	r	338,36	339,80	312,21	327,32	423,17	333,06	262,81	335,85
B05	a	1	0	0	0	0	6	565	318
Morbilli - osýpky	r	0,02	0,00	0,00	0,00	0,00	0,11	10,38	5,84
B06	a	0	0	0	0	0	0	0	0
Rubeola - ružienka	r	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
B26 Parotitis epidemica - mumps	a	5	218	1 559	1 707	203	29	13	16
	r	0,09	4,03	28,78	31,49	3,74	0,53	0,24	0,29
B15 Akútna vírusová hepatitída A	a	125	204	735	883	1 362	673	173	99
	r	2,31	3,77	13,57	16,29	25,10	12,38	3,18	1,29
B16 Akútna vírusová hepatitída B	a	73	74	85	65	50	51	48	49
	r	1,35	1,37	1,57	1,20	0,90	0,96	0,88	0,90
B17.1, B18.2	a	235	304	402	344	269	157	230	28
Vírusová hepatitída C	r	4,35	5,62	7,42	6,34	4,95	2,89	4,22	0,51
A39 Meningokoková meningitída	a	41	25	29	30	26	42	37	35
	r	0,76	0,46	0,54	0,55	0,48	0,77	0,68	0,64
G 00	a	81	94	97	90	103	88	82	63
Bakteriálna meningitída	r	1,50	1,74	1,79	1,66	1,90	1,62	1,51	1,16
A87	a	174	183	123	88	99	73	93	65
Vírusová meningitída	r	3,22	3,38	1,26	1,62	1,82	1,34	1,71	1,19
A85, A86	a	15	36	42	20	11	12	42	17
Iné a nešpecifikované vírusové encefalitídy	r	0,28	0,66	0,87	0,37	0,20	0,22	0,78	0,31
A84.1	a	102	162	116	84	173	76	157	161
Kliešťová encefalitída	r	1,89	2,99	2,14	1,55	3,19	1,40	2,88	2,95
A69.2, G63.0, M01.2	a	754	998	680	913	1 105	806	981	582
Lymeská choroba	r	13,95	18,44	12,55	16,84	20,36	14,83	18,02	10,68
B58, P37.1	a	103	158	187	219	131	110	85	95
Toxoplazmóza	r	1,91	2,92	3,45	4,04	2,41	2,02	1,56	1,74
B68	a	3	0	0	0	0	1	2	0
Tenióza	r	0,06	0,00	0,00	0,00	0,00	0,02	0,04	0,00

Zdroj informácií: RÚVZ v Banskej Bystrici

Od roku 2007 sa incidencia chrípky a akútnych respiračných ochorení počíta pre percento obyvateľov, zhodné s percentom hlásiacich lekárov.

Tabuľka 5 Chrípka a akútne respiračné ochorenia v okresoch B. Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007 – 2019 (chorobnosť na 100 000 obyvateľov)

Rok	Banská Bystrica		Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia	Výskyt	Incidencia
2007	35 675	120 991,2	20 458	141 965,0	2 059 553	85 238,5
2008	31 468	93 729,9	11 868	78 423,6	1 862 119	74 506,0
2009	45 063	112 790,6	21 459	103 361,0	2 391 481	81,011,9
2010	31 951	96 631,0	14 068	81 878,9	1 926 453	66 892,3
2011	27 205	100 347,9	13 856	89 180,3	2 006 172	70 413,8
2012	18 021	90 420,91	11 232	86 912,14	1 874 676	65 895,5
2013	21 985	91 947,00	16 625	199 546,3	2 199 863	75 328,9
2014	18 478	84 535,37	12 272	81 413,47	1 903 793	68 358,9
2015	22 927	96 597,10	16 450	94 078,60	2 119 341	79 535,1
2016	17 537	86 779,1	14 382	92 920,55	1 911 638	75 301,2
2017	15 003	84 796,3	14 382	79 303,8	1 930 244	77 363,0
2018	17 664	103 281,2	11 418	75 216,2	2 021 202	80 353,6
2019	14 945	93 151,4	13 843	86 426,2	1 891 698	74 547,8

Tabuľka 6 Stav očkovania obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno podľa kontroly ku dňu 31.8.2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

A/ Pravidelné očkovanie

Základné očkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2017	1 062	977	92,0	533	520	97,6
2016	1 081	1 021	94,4	519	507	97,7

Preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a ružienke (v 11. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2007	961	928	96,6	535	534	99,8
2006	832	813	97,7	520	519	99,8

Očkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu, vírusovej hepatitíde B, hemofilovým inváziónym nákazám a poliomyelitíde

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2017	1 062	1 011	95,2	533	523	98,1

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, divému kašľu a poliomyelitíde (v 6. a v 13. roku života)

Ročníky narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2012	1 023	968	94,6	490	482	98,4
2005	910	881	96,8	554	551	99,5

Očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	Zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2017	1 062	1 009	95,0	533	523	98,1

Od roku 2013 sa zrušilo pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze a zaradilo sa medzi nepovinné očkovania.

B/ Osobitné, mimoriadne a iné očkovanie

Očkovanie novorodencov HBsAg pozitívnych matiek proti vírusovej hepatitíde typu B

Okres	Ročník narod.	Počet detí podliehajúcich očkovaniu	Spolu zaočkovaných		z toho			HBIG** simult.	
			abs.	%	tromi dávkami	dvomi dávkami	jednou dávkou	počet detí	
								abs.	%
Banská Bystrica	2019*	1	1	100,0	-	1	-	0	0
	2018	1	1	100,0	1	-	-	1	100,0
Brezno	2019*	0	-	-	-	-	-	-	-
	2018	0	-	-	-	-	-	-	-

* do 31.8.

** hyperimúny ľudský gamaglobulín podaný simultánne proti vírusovej hepatitíde B

Očkovanie proti vírusovej hepatitíde B u "kontaktov" s osobami, infikovanými vírusom hepatitídy B

Okres	Skupina očkovaných osôb	Počet novozistených osôb	Spolu počet očkovaných	
			abs.	%
Banská Bystrica	Kontakty chorých na VHB	5	4 tromi dávkami 1 dvomi dávkami	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	2	2 jednou dávkou	100,0
Brezno	Kontakty chorých na VHB	1	1 tromi dávkami	100,0
	Kontakty nosičov HBsAg	3	3 jednou dávkou	100,0

* od 1.9.2018 do 31.8.2019

Odporúčané očkovanie proti vírusovej hepatitíde A u detí vo veku dvoch rokov, žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom

Ročník narodenia	okres B.Bystrica			okres Brezno		
	celkový počet detí	zaočkovaných		celkový počet detí	zaočkovaných	
		abs.	%		abs.	%
2017	5	1	20,0	5	1	20,0
2016	9	5	55,6	1	1	100,0

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2019 v okrese Banská Bystrica

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho			revakci- novaných	
		očkovaných				
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	109	29	33	33	14	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	1	1	-	x	x
	od 3 rokov života	61	61	-	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	214	149	65	x	x	
Meningokokovej meningitíde	50	39	11	x	-	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	1	1	x	x	-	
Rotavírusovým infekciám	419	77	320	22	x	
Ovčím kiahňam	51	22	29	x	x	
HPV infekcia	138	99	36	3	x	
Tuberkulóze	5	5	x	x	x	
Spolu	1 049	x	x	x	x	

Odporúčané očkovania alebo očkovaní na žiadosť rodičov detí do 15 roku života k 31.8.2019 v okrese Brezno

Očkovanie proti	Počet očkovaných detí					
	spolu	z toho			revakci- novaných	
		očkovaných				
		1 dávkou	2 dávkami	3 dávkami		
Kliešťovej encefalitíde	14	1	7	4	2	
Chrípke	od 6 mes. do 3 rokov života	0	x	x	x	x
	od 3 rokov života	198	198	0	x	x
Vírusovej hepatitíde typu A	97	18	79	x	x	
Meningokokovej meningitíde	9	8	x	x	1	
Infekciám vyvolaným S.pneumoniae (polysacharidová vakcína)	1	1	x	x	0	
Rotavírusovým infekciám	90	13	74	3	x	
Ovčím kiahňam	2	2	0	x	x	
HPV infekcia	44	30	14	0	x	
Tuberkulóze	0	0	x	x	x	
Spolu	455	x	x	x	x	

Tabuľka 7 Výskyt tuberkulózy v okrese Banská Bystrica a Brezno a v SR v rr. 2007-2019

Rok	okres B.Bystrica		okres Brezno		Slovenská republika	
	Výskyt	Incidencia na 100 000 obyvateľ'ov	Výskyt	Incidencia na 100 000 Obyvateľ'ov	Výskyt	Incidencia na 100 000 Obyvateľ'ov
2007	10	9,01	6	9,28	708	13,13
2008	9	8,12	5	7,78	652	12,06
2009	15	13,52	5	7,79	513	9,47
2010	2	1,80	2	3,12	443	8,17
2011	9	8,09	0	0,00	399	7,34
2012	5	4,50	4	6,28	345	6,35
2013	3	2,70	0	0,00	401	7,41
2014	5	4,50	3	4,74	336	6,20
2015	4	3,60	2	3,18	317	5,85
2016	0	0,00	1	1,60	296	5,45
2017	5	4,51	1	1,61	249	4,58
2018	2	1,80	2	3,23	281	5,16
2019	1	0,90	3	4,87	214	3,93

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 8 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Banská Bystrica podľa pohlavia a hlavnej lokalizácie choroby v rr. 2005 – 2019

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Prúcna tbc	Mimo-prúcna tbc
2005	14	8	6	12	2
2006	7	7	0	7	0
2007	10	9	1	10	0
2008	9	7	2	7	2
2009	15	12	3	13	2
2010	2	2	0	2	0
2011	9	6	3	8	1
2012	5	2	3	3	2
2013	3	2	1	3	1
2014	5	4	1	4	1
2015	4	3	1	2	2
2016	0	0	0	0	0
2017	5	2	3	5	1
2018	2	2	0	1	1
2019	1	0	1	1	0

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

Tabuľka 9 Vývoj výskytu tuberkulózy v okrese Brezno podľa pohlavia, hlavnej lokalizácie choroby a mikrobiologickej pozitivity v rr. 2005-2019

Rok	Spolu	Muži	Ženy	Pľúcna tbc	Mimo-pľúcna tbc
2005	5	3	2	3	2
2006	5	3	2	4	1
2007	6	3	3	5	1
2008	5	4	1	4	1
2009	5	4	1	5	0
2010	2	1	1	1	1
2011	0	0	0	0	0
2012	4	3	1	4	0
2013	0	0	0	0	0
2014	3	3	0	3	0
2015	2	1	1	1	1
2016	1	1	0	1	0
2017	1	1	0	1	0
2018	2	1	1	2	0
2019	3	1	2	3	1*

Zdroj informácií: Národný register pacientov s tuberkulózou, Vyšné Hágy

* vedľajšie miesto postihnutia

Tabuľka 10 Počet chorých na diabetes mellitus dispenzarizovaných v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno, v Banskobystrickom kraji a v SR v rr. 2017 – 2019 k 31.12.

Územie	Rok	Počty diabetikov		
		Muži	Ženy	Spolu
okres Banská Bystrica	2017	4 592	5 149	9 741
	2018	4 748	5 188	9 936
	2019	3 994	4 290	8 284
okres Brezno	2017	1 528	1 727	3 255
	2018	-	-	-
	2019	-	-	-
Banskobystrický kraj	2017	20 750	23 915	44 665
	2018	20 907	23 415	44 322
	2019	20 137	22 709	42 846
Slovenská republika	2017	165 285	189 441	354 726
	2018	166 349	189 546	355 895
	2019	174 515	196 150	370 665

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Poznámka: Vzhľadom k nízkemu počtu diabetologických ambulancií v okrese Brezno, majú údaje o počte pacientov charakter dôverných údajov a nie je možné ich zverejniť.

Tabuľka 11 Počet chorých na diabetes mellitus dispenzarizovaných v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno podľa vekových skupín a pohlavia k 31.12.2019

Vekové skupiny	okres Banská Bystrica			okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0 – 4	5	8	13	-	-	-
5 – 9	27	17	44	-	-	-
10 – 14	19	20	39	-	-	-
15 – 19	9	4	13	-	-	-
20 – 24	40	49	89	-	-	-
25 – 29	64	107	171	-	-	-
30 – 34	115	133	248	-	-	-
35 – 39	209	216	425	-	-	-
40 – 44	325	312	637	-	-	-
45 – 49	400	372	772	-	-	-
50 – 54	524	456	980	-	-	-
55 – 59	490	536	1 026	-	-	-
60 – 64	479	532	1 011	-	-	-
65 – 69	551	582	1 133	-	-	-
70 - 74	380	435	815	-	-	-
75 – 79	236	298	532	-	-	-
80 – 84	80	143	223	-	-	-
85 +	41	70	111	-	-	-
Spolu	3 994	4 290	8 284	-	-	-

Tabuľka 12 Počet chorých na diabetes mellitus s diagnostikovaným ochorením v priebehu roka 2019 v diabetologických ambulanciách okresov Banská Bystrica a Brezno podľa vekových skupín a pohlavia

Vekové skupiny	okres Banská Bystrica			okres Brezno		
	Muži	Ženy	Spolu	Muži	Ženy	Spolu
0 – 4	2	0	2	-	-	-
5 – 9	4	0	4	-	-	-
10 – 14	4	0	4	-	-	-
15 – 19	2	1	3	-	-	-
20 – 24	2	2	4	-	-	-
25 – 29	3	13	16	-	-	-
30 – 34	5	11	16	-	-	-
35 – 39	9	28	37	-	-	-
40 – 44	13	19	32	-	-	-
45 – 49	11	9	20	-	-	-
50 – 54	15	11	26	-	-	-
55 – 59	17	17	34	-	-	-
60 – 64	25	18	43	-	-	-
65 – 69	22	15	37	-	-	-
70 - 74	8	10	18	-	-	-
75 – 79	7	9	16	-	-	-
80 – 84	3	1	4	-	-	-
85 +	0	2	2	-	-	-
Spolu	152	166	318	-	-	-

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Tabuľka 13 Hlásené akútne ochorenia na vybrané pohlavné choroby v rr. 2017 – 2019

Územie	Rok	SYPHILIS					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2017	10	18,90	2	3,45	12	9,90
	2018	10	18,90	1	1,72	11	9,92
	2019	10	18,91	2	3,45	12	10,81
okres Brezno	2017	1	3,30	1	3,12	2	3,21
	2018	3	9,99	0	0,00	3	4,84
	2019	2	6,70	1	3,17	3	4,86
BB-kraj	2017	17	5,38	4	1,19	21	3,21
	2018	27	8,57	4	1,20	31	4,77
	2019	28	8,92	9	2,71	37	5,71
Slovenská republika	2017	279	10,56	109	3,92	388	7,13
	2018	301	11,33	146	5,24	447	8,21
	2019	196	7,35	80	2,86	276	5,06

Územie	Rok	GONORRHOEA					
		Muži		Ženy		Spolu	
		abs.	rel.	abs.	rel.	abs.	rel.
okres B.Bystrica	2017	5	9,45	2	3,45	7	6,30
	2018	2	3,78	0	0,00	2	1,80
	2019	8	15,13	4	6,90	12	10,81
okres Brezno	2017	1	3,30	0	0,00	1	1,61
	2018	0	0,00	0	0,00	0	0,00
	2019	2	6,70	0	0,00	2	3,25
BB-kraj	2017	11	3,48	3	0,89	14	2,19
	2018	9	2,86	4	1,20	13	2,00
	2019	22	7,01	13	3,91	35	5,37
Slovenská republika	2017	300	11,31	92	3,31	392	7,21
	2018	227	8,55	63	2,26	290	5,33
	2019	296	11,12	79	2,83	375	6,88

Zdroj informácií: NCZI Bratislava

Vysvetlivky: rel. - incidencia vypočítaná na 100 000 obyvateľov stredného stavu

Tabuľka 14 Počet novohlásených prípadov HIV positivity v Banskobystrickom kraji v rr. 2001 - 2019

Rok	Počet HIV pozitívnych
2001	1
2002	2
2003	2
2004	1
2005	3
2006	1
2007	5
2008	3
2009	1
2010	1
2011	2
2012	2
2013	3
2014	1
2015	4
2016	3
2017	7
2018	7
2019	6

Zdroj informácií: RÚVZ SR Bratislava

Novovzniknuté prípady HIV positivity sa v Slovenskej republike začali sledovať v roku 1985. Od tej doby bolo v Banskobystrickom kraji zaznamenaných spolu 59 HIV pozitívnych obyvateľov, z toho 7 prípadov ochorenia na AIDS.

V roku 2019 nebolo v Banskobystrickom kraji hlásené žiadne ochorenie na AIDS. Zaznamenaných bolo 6 nových prípadov HIV positivity (chorobnosť 0,93/100 000 obyv.). Všetky prípady sa vyskytli u mužov, a to v okrese Lučenec 2 prípady a po jednom prípade v okresoch Banská Bystrica, Brezno, Banská Štiavnica a Rimavská Sobota.

Poradňu prevencie HIV/AIDS v RÚVZ v Banskej Bystrici navštívilo v priebehu roka 2019 celkom 213 klientov a bolo u nich vykonané 78 odberov krvi na zistenie protilátok proti HIV. Z nich bolo 43 klientov na vlastné želanie vyšetrených anonymne. Reaktívne prípady neboli zistené. Poradenstvo prostredníctvom telefonickej linky poradne využilo ďalších 277 klientov, čo je o 105 klientov viac, ako v predchádzajúcom roku. Poradňa vydala 10 medzinárodných certifikátov o HIV negativite a 28 potvrdení o negativite pre partnera.

Podľa požiadaviek ZŠ a SŠ boli realizované sedenia so žiakmi. V II. polroku 9 škôl prejavilo záujem o edukáciu a preto bolo uskutočnené sedenie s 9 skupinami detí zo základných a stredných škôl – celkom 321 žiakov.

Tabuľka 15 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u mužov – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	331	624,7	393,7	314	94,9	14	4,2
okres Brezno	199	641,6	414,0	192	96,5	5	2,5
BB - kraj	1 927	603,8	404,0	1 807	93,8	65	3,4
Slovenská republika	16 363	621,3	426,3	15 521	94,9	281	1,7

Tabuľka 16 Ochorenia na zhubné nádory (dg C00 – C97 a D00 – D09) u žien – hlásené z okresov Banská Bystrica, Brezno, z Banskobystrického kraja a zo SR v r. 2012

Územie	Registrované ochorenia			Mikroskopicky potvrdené		Doplnené z úmrtného listu - DCO	
	abs.	relat.	štand.	abs.	%	abs.	%
okres B.Bystrica	379	651,5	347,9	363	95,8	9	2,4
okres Brezno	183	556,9	283,6	169	92,3	5	2,7
BB - kraj	1 920	564,6	315,0	1 798	93,6	47	2,4
Slovenská republika	16 280	587,0	333,4	15 513	96,3	219	1,3

Vysvetlivky:

abs. – absolútny počet ochorení

relat. – hrubá (skutočná) incidencia - počet ochorení pripadajúcich na 100 000 obyvateľov daného územného celku (CR)

štand. – štandardizovaná incidencia - hodnoty incidencie prepočítané priamou metódou na svetovú štandardnú populáciu na 100 000 obyvateľov (WSR)

% - percento z absolútneho počtu všetkých hlásených ochorení

Tabuľka 17 Hlásenie vybraných ochorení na zhubné nádory v okrese Banská Bystrica, Brezno a v SR v r. 2012 podľa pohlavia a lokalizácie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C16	Zhubný nádor žalúdka	okr. BB	7	2,1	13,2	8,5	11	2,9	18,9	9,3
		okr. BR	10	5,0	32,2	20,5	6	3,3	18,3	6,3
		SR	560	3,4	21,3	14,4	385	2,4	13,9	6,6
C18	Zhubný nádor hrubého čreva	okr. BB	23	6,9	43,4	28,2	30	7,9	51,6	25,3
		okr. BR	19	9,5	61,3	36,1	16	8,7	48,7	20,8
		SR	1 247	7,6	47,4	31,8	1 012	6,2	36,5	18,0
C19	Zhubný nádor rektosigmoidového spojenia	okr. BB	2	0,6	3,8	3,0	3	0,8	5,2	2,9
		okr. BR	4	2,0	12,9	9,0	3	1,6	9,1	5,8
		SR	245	1,5	9,3	6,3	188	1,2	6,8	3,4
C20	Zhubný nádor konečníka	okr. BB	17	5,1	32,1	17,6	9	2,4	15,5	8,6
		okr. BR	7	3,5	22,6	15,0	4	2,2	12,2	5,1
		SR	702	4,3	26,7	17,9	402	2,5	14,5	7,6
C21	Zhubný nádor anusu a análneho kanála	okr. BB	1	0,3	1,9	1,4	1	0,3	1,7	1,0
		okr. BR	0	0,0	0,0	0,0	0	0,0	0,0	0,0
		SR	24	0,1	0,9	0,6	39	0,2	1,4	0,7
C22	Zhubný nádor pečene a vnútropečeňových žilcových ciest	okr. BB	5	1,5	9,4	6,1	-	-	-	-
		okr. BR	2	1,0	6,4	4,3	3	1,6	9,1	2,0
		SR	293	1,8	11,1	7,6	142	0,9	5,1	2,7
C34	Zhubný nádor priedušiek a pľúc	okr. BB	27	8,2	51,0	30,6	16	4,2	27,5	13,2
		okr. BR	33	16,6	106,4	66,8	5	2,7	15,2	6,4
		SR	1 969	12,0	74,8	50,4	683	4,2	24,6	12,9
C43	Malígný melanóm kože	okr. BB	19	4,8	30,2	17,9	11	2,9	18,9	10,7
		okr. BR	8	4,0	25,8	18,1	4	2,2	12,2	9,6
		SR	430	2,6	16,3	11,3	384	2,4	13,8	8,5
C44	Iné zhubné nádory kože	okr. BB	48	14,5	90,6	55,6	78	20,6	134,1	62,5
		okr. BR	24	12,1	77,4	46,0	23	12,6	70,0	30,7
		SR	2 930	17,9	111,3	73,9	3 096	19,0	111,6	55,3
C50	Zhubný nádor prsníka	okr. BB	-	-	-	-	73	19,3	125,5	71,6
		okr. BR	1	0,5	3,2	1,4	37	20,2	112,6	63,7
		SR	32	0,2	1,2	0,8	2 947	18,1	106,3	64,2
C53	Zhubný nádor krčka maternice	okr. BB	-	-	-	-	11	2,9	18,9	12,4
		okr. BR	-	-	-	-	4	2,2	12,2	6,4
		SR	-	-	-	-	556	3,4	20,0	14,0

pokračovanie

Kód	Diagnóza slovom	Územie	MUŽI				ŽENY			
			abs.	%	rel. CR	štan. WSR	abs.	%	rel. CR	štan. WSR
C54	Zhubný nádor tela maternice	okr. BB	-	-	-	-	23	6,1	39,5	22,4
		okr. BR	-	-	-	-	12	6,6	36,5	19,4
		SR	-	-	-	-	915	5,6	33,0	19,1
C55	Zhubný nádor bližšie neurčenej časti maternice	okr. BB	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		okr. BR	-	-	-	-	0	0,0	0,0	0,0
		SR	-	-	-	-	12	0,1	0,4	0,2
C61	Zhubný nádor predstojnice (prostaty)	okr. BB	58	17,5	109,5	64,3	-	-	-	-
		okr. BR	25	12,6	80,6	48,5	-	-	-	-
		SR	1 966	12,0	74,7	50,1	-	-	-	-
C67	Zhubný nádor močového mechúra	okr. BB	9	2,7	17,0	11,1	2	0,5	3,4	1,9
		okr. BR	13	6,5	41,9	25,6	2	1,1	6,1	2,6
		SR	786	4,8	29,8	19,9	297	1,8	10,7	5,5

Tabuľka 18 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u mužov v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	2 930	17,9
2.	C18 - C21	2 218	13,5
3.	C34	1 969	12,0
4.	C61	1 966	12,0
5.	C67	786	4,8

Tabuľka 19 Najčastejšie novodiagnostikované zhubné nádory u žien v SR v r. 2012

Poradie	Diagnóza podľa MKCH-10	Počet	Percento
1.	C44	3 096	19,0
2.	C50	2 947	18,1
3.	C18 – C21	1 641	10,1
4.	C54 – C55	927	5,7
5.	C34	683	4,2

Podklady k tabuľkám 15 až 19 a nasledujúci komentár boli čerpané z analytickej publikácie Hlodáková, V., Diba, Ch. S., a kol.: Incidencia zhubných nádorov v Slovenskej republike 2012, ktorú vydal Národný onkologický register SR, Národné centrum zdravotníckych informácií Bratislava.

Údaje o počte zhubných nádorov, miere hrubej i štandardizovanej incidencii ich výskytu na Slovensku uvedené v spomínanej publikácii poukazujú naďalej na kontinuálne zvyšovanie nových prípadov onkologických ochorení ročne. V roku 2012 bolo na Slovensku hlásených a zaregistrovaných spolu 32 643 nových prípadov, čo je vzostup oproti predchádzajúcemu roku o 425 prípadov. Z toho bolo 16 363 prípadov ochorení u mužov a 16 280 prípadov u žien.

Na zhubné nádory zomrelo v roku 2012 spolu 12 033 pacientov, a to 6 859 mužov a 5 175 žien (bez ohľadu na to, v ktorom roku bol u nich zhubný nádor diagnostikovaný).

Existencia dlhodobých a kvalitných údajov o hodnotách a trendoch vo vývoji počtu zhubných nádorov podľa príslušnej lokalizácie, vo vývoji incidencie a mortality na zhubné nádory umožňuje vyjadriť sa k súčasnému i budúcemu vývoju onkologických ochorení na Slovensku. Celkovo treba očakávať stúpanie výskytu týchto ochorení vzhľadom na vzostup strednej dĺžky života populácie najmä vo vyšších vekových skupinách (dlhšie prežívanie).

Predpokladá sa, že v 21. storočí sa zhubné nádory stanú hlavnou témou a prioritou zdravotnej politiky všetkých vyspelých štátov.

Tabuľka 20 Prehľad prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno v r. 2019 podľa diagnostických skupín a profesie

Diagnostická skupina	Profesia	Počet prešetroní
Kožné choroby (22)	pomocná kuchárka v kuchyni školskej jedálne	1
	operátor strojov pri výrobe aglomerovaných materiálov	1
	panvár - odlievač	1
Infekčné ochorenia (24) (Pertussis)	dokumentačná sestra	1
Choroby z vibrácií (28)	pilčík	1
	pracovník v strojárkej výrobe/údržbár	1
	zamestnanec v lesníctve - obsluha vývoznej súpravy	1
Choroby z DNJZ (29)	pracovník v strojárkej výrobe - údržbár	1
	operátor strojov v drevárskej výrobe	2
	operátor strojárkej výroby – zvarač, zámočník	1
	čaišnička	1
	dojička	1
	čalúnnička	1
Nádorové ochorenie (46)	Operátor parného stroja a kurič	1
Spolu		15

Tabuľka 21 Prehľad priznaných chorôb z povolania v okresoch Banská Bystrica a Brezno (spolu) v rokoch 2010 – 2019

Skupina dg	Počet priznaných chorôb z povolania									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Intoxikácie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kožné choroby (22)	0	13	1	0	8	2	1	6	1	2
Infekcie vrátane zoonóz (24 +26)	1	0	2	-	-	-	-	-	-	-
Infekčné ochorenia (24)	-	-	-	0	0	0	0	0	0	1
Zoonózy (26)	-	-	-	3	1	0	0	0	1	0
Choroby z vibrácií (28)	4	1	3	2	3	0	1	2	1	0
Choroby z DNJZ* (29)	1	0	1	0	3	2	0	2	0	0
Fibróza pľúc (33)	0	0	3	0	1	1	0	1	1	0
Astma bronchiálne	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Poškodenie sluchu z hluku (38)	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0
Poškodenie hlasiviek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nádorové choroby** (46)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Iné poškodenie zdravia (47)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	6	15	10	6	16	5	2	11	4	3

Zdroj informácií: RÚVZ Banská Bystrica

Vysvetlivky: DNJZ - dlhodobé nadmerné jednostrané zaťaženie

** - nádorové choroby ako dôsledok pracovnej expozície karcinogénnym faktorom

V roku 2019 vykonali odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici 15 prešetrení pracovných podmienok a spôsobu práce pri podozrení na chorobu z povolania v podnikoch a organizáciách na území **okresov Banská Bystrica a Brezno**. Z uvedeného počtu prešetrení bola príčinná súvislosť medzi vykonávanou prácou a ochorením dokázaná v 4 prípadoch, v 8 prípadoch bolo dokázané, že prešetrovaný nepracoval za podmienok, kedy môže vzniknúť choroba z povolania, 3 prípady budú ešte posúdené na regionálnej alebo celoslovenskej komisii na posudzovanie chorôb z povolania.

Najvyšší počet prešetrení bol zaznamenaný pri podozrení na **ochorenia končatín z DNJZ** (pol. č.29). Spolu bolo vykonaných **7** prešetrení.

Podozrenia na **kožné choroby** (pol.č.22) boli prešetrované v **3** prípadoch v rôznych odvetviach – zlievárenská výroba, spracovanie dreva a polotovarov, príprava pokrmov – pomocná kuchárka.

Pri podozrení na **profesionálne ochorenia končatín z vibrácií** (pol.č.28) boli vykonané **3** prešetrenia, z toho 2 u pracovníkov pri ťažbe dreva – pilar a ďalších činnostiach v lesnom hospodárstve.

Ďalej nasledovali prešetrenia pri podozrení:

- **1** na **prenosné infekčné ochorenie** (pol. č. 24) v zdravotníckom zariadení – ochorenie na pertussi

- **1 na nádorové ochorenie** (pol. č. 46), ktoré mohlo vzniknúť následkom práce v drevospracujúcom podniku v profesii operátor parného stroja, kurič

Choroba z povolania bola v roku 2019 priznaná v **3** prípadoch.

ORGANIZÁCIA A ČINNOSŤ ODDELENIA PODPORY ZDRAVIA RÚVZ SO SÍDLOM V BANSKEJ BYSTRICI

Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu (OPZaVkJ) zastrešuje činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (PCOPZ) a má na starosti činnosť základnej poradne zdravia (zPZ). S poradenskou činnosťou sa začalo v roku 1993. Je určená všetkým obyvateľom, ktorí majú záujem o svoje zdravie a chcú poznať svoje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení, najmä srdcovocievnych a nádorových. Zabezpečený je výjazd základnej poradne zdravia do Brezna 1-krát mesačne, kde v priestoroch klubu dôchodcov poskytuje základná poradňa zdravia služby pre Brezno a okolie.

Poradňa zdravia poskytuje spektrum vyšetrení, ktoré orientačne určia úroveň individuálneho rizika klienta. Ich analýza umožní odporúčať optimálne zmeny:

- vo výžive a spotrebe alkoholu,
- vo fajčiarskych návykoch,
- vo fyzickej aktivite,
- v zvládaní stresu,
- v prípade potreby sa v zmysle štandardného postupu odporučí klientovi návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia.

Poradňa zdravia má okrem základnej poradne aj nadstavbové poradne, ktoré sú špecializované na zvládnutie najzávažnejších rizikových faktorov, ktoré majú potenciál iniciovať proces ústiaci do vzniku závažných poškodení zdravia. V roku 2019 poskytovali špecializované poradenstvo:

- Poradňa pre zdravú výživu
- Poradňa pre odvykanie od fajčenia
- Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity
- Poradňa pre deti a mládež
- Poradňa prevencie HIV/ AIDS
- Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci
- Poradňa pre očkovanie
- Poradňa enviromentálneho zravía
- Poradňa pre ochranu a podporu zdravia pri práci

K ďalším aktivitám OPZaVkJ patrilo v roku 2019 zabezpečovanie priorít Aktualizovaného Národného Programu Podpory Zdravia (NPPZ, 2014):

- zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov a navodzovanie postupnej zmeny postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti
- zabezpečovať ochranu a podporu zdravia, mobilizovať spoločnosť na všetkých úrovniach pre dosiahnutie zníženia výskytu rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie
- monitorovanie a hodnotenie úrovne zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu
- zefektívňovanie (zreálnenie) spolupráce medzi poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a PCOPZ
- znižovanie regionálnych rozdielov v zdravotnom stave formou cielenej zdravotnej výchovy, edukačných aktivít

Realizácia Programov a Projektov Úradu Verejného Zdravotníctva v SR na rok 2019 a iné programy a projekty:

- Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025
- Program CINDY vrátane Celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“
- Národný akčný plán pre podporu pohybovej aktivity (NAPPPA) na roky 2017 - 2020
- Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR na roky 2013 – 2020
- Národné a regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu aktívneho starnutia na roky 2014-2020
- Akčný plán realizácie národnej protidrogovej stratégie SR na obdobie rokov 2017 - 2020
- Podpora zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku

- Projekt „Viem čo zjem“, ktorý je súčasťou celosvetového programu na podporu zdravej výživy detí v školskom veku „Nestlé HealthyKidsGlobalProgramme“
- Regionálny projekt „FIT SENIOR“

Od roku 1993 RÚVZ Banská Bystrica zastrešuje a realizuje Celoštátny integrovaný program intervencie proti neinfekčným chorobám – CINDI. Aktivity tohto projektu sú zamerané na dve hlavné úlohy:

1. Intervenciu v optimalizácii rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov – a to pôsobením na klientov poradní zdravia pri RÚVZ v SR a individuálnou, skupinovú a mediálnou formou rozšírenou o vybrané skupiny obyvateľov žijúcich v zhoršených sociálnych a ekonomických podmienkach. Objektívnym zhodnotením rizikových faktorov zdravia, akými sú fajčenie, hypertenzia, obezita, nedostatočná fyzická aktivita a stres sa poskytuje ciele poradenstvo.
2. Monitorovanie efektívnosti intervenčných aktivít vo forme skríningu prevalencie rizikových faktorov v populačnej vzorke produktívneho veku vrátane analýz prioritných ukazovateľov zdravotného stavu v rámci zdravotníckej štatistiky. Stratégiou projektu je integrácia aktivít s inými programami, resp. inštitúciami, podporujúcimi zdravie.

Program CINDI sa mimo obdobia skríninov uplatňuje najmä prostredníctvom zPZ, formou vyhľadávania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk.

- Dlhodobý cieľ programu CINDI - znižovanie celkovej úmrtnosti populácie Slovenska a to predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, z nich najmä úmrtia predčasné, t.j. do 65 rokov veku a predlžovanie tzv. strednej dĺžky života a to najmä u mužov.
- Strednodobý cieľ programu - zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska (v našej pôsobnosti obyvateľov okresov Banská Bystrica a Brezno) - znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranej na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov civilizačných ochorení.
- Krátkodobý cieľ - znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, nadmerným užívaním alkoholu a s neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikových faktorov a o možnostiach pozitívne zmeniť životný štýl.

V roku 2019 bolo celkom v zPZ vyšetrených 1 039 klientov, z toho za štandardných podmienok (zaradených do Testu Zdravé Srdce) bolo 515 klientov – z toho 26 adolescentov do 19 rokov (čo je o 11,8 % viac ako v predchádzajúcom roku). Prvo-vyšetrených klientov bolo 453 (88%) vrátane 25 adolescentov, čo je v porovnaní s rokom 2018 o 185 klientov viac. Na opakovanú kontrolu v roku 2019 prišlo 60 klientov (12%).

Počet a spektrum klientov, vyšetrených v roku 2019 uvádzajú tabuľky 22 až 25.

Tabuľka 22 Celkový počet klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019

Poradňa a zabezpečujúci oddelenie	Spolu
Základná poradňa (OPZaVkJ)	515
Poradňa zdravej výživy (HV)	7
Poradňa odvykania od fajčenia (OPZaVkJ)	4
Poradňa ochrany a podpory zdravia pri práci (OPPLaT)	49
Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (OPZaVkJ)	539
Poradňa prevencie HIV/AIDS (EPID)	244
Spolu	1358

Vysvetlivky:

OPZaVkJ – Oddelenie podpory zdravia a výchovy k zdraviu

HV – Oddelenie hygieny výživy

OPPLaT – Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie

EPID – Odbor epidemiológie

Tabuľka 23 Návštevnosť základnej poradne v r. 2019 podľa veku a pohlavia

Základné – prvé vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0,0	0	0,0	0	0
15 – 19	0	0,0	3	1,3	3	1,0
20 – 24	11	13,3	18	7,9	29	9,3
25 – 34	20	24,1	27	11,8	47	15,1
35 – 44	20	24,1	46	20,1	66	21,2
45 – 54	10	12,0	43	18,8	53	17,0
55 – 64	12	14,5	37	16,2	49	15,7
65 a viac	10	12,0	55	24,0	65	20,8
Spolu	83	100,0	229	100,0	312	100,0

Kontrolné vyšetrenie

Veková skupina	MUŽI		ŽENY		SPOLU	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
0 – 14	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15 - 19	0	0,0	0	0,0	0	0,0
20 - 24	0	0,0	1	0,6	1	0,5
25 - 34	3	8,3	2	1,2	5	2,5
35 - 44	4	11,1	8	4,9	12	6,0
45 - 54	6	16,7	16	9,8	22	11,1
55 - 64	7	19,4	48	29,4	55	27,6
65 a viac	16	44,4	88	54,0	104	52,3
Spolu	36	100,0	163	100,0	199	100,0

Tabuľka 24 Spektrum klientov vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019 podľa vzdelania

Vzdelanie	Muži		Ženy		Spolu	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%
Neukončené základné	0	0,0	1	0,3	1	0,2
Základné	2	1,7	8	2,2	10	2,1
Učňovské	8	6,9	22	5,9	30	6,2
Stredoškolské s maturitou	47	40,5	200	53,9	247	50,7
Vysokoškolské	54	46,6	137	36,9	191	39,2
Neregistrované	5	4,3	3	0,8	8	1,6
Spolu	116	100,0	371	100,0	487	100,0

Tabuľka 25 Výsledky celkového cholesterolu a krvného tlaku u klientov, vyšetrených v poradni zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici v r. 2019

	Muži	Ženy		Muži	Ženy	Spolu vyšetrení
TK do 140/90	73	289	TK>140/90	17	20	399
Celk.cholesterol 5,1 až 6,3	33	129	Celk.cholesterol viac ako 6,3	7	63	232

III. Životné prostredie a zdravie

PITNÁ VODA V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO

V okrese Banská Bystrica aj v okrese Brezno je hromadné zásobovanie pitnou vodou z verejných vodovodov stále stabilné a na dobrej úrovni a v zásobovaní obyvateľov pitnou vodou nedošlo v roku 2019 k výrazným zmenám oproti predchádzajúcim rokom. V každom sídle v obidvoch okresoch sa obyvatelia môžu napojiť na verejný vodovod. V obidvoch okresoch sa na hromadné zásobovanie využívajú hlavne podzemné zdroje vody. Z povrchových zdrojov (potokov) sú zásobovaní obyvatelia časti obce Čierny Balog a obyvatelia obce Pohronská Polhora. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici monitoruje kvalitu vody v 54 verejných vodovodoch v okrese Banská Bystrica a v 46 vodovodoch v okrese Brezno. V priebehu roka 2019 nedošlo k vážnejším problémom v hromadnom zásobovaní obyvateľov obidvoch okresov pitnou vodou z verejných vodovodov z hľadiska kvality pitnej vody a jej dodávania k spotrebiteľom v dostatočnom množstve. Náhradné zásobovanie dovozom vody cisternami do vodojemov na niekoľko dní resp. týždňov z dôvodu poklesu výdatnosti zdrojov vody a suchého počasia bolo zabezpečované prevádzkovateľom verejných vodovodov v sídlach Môlča, Beňuš, Oravce, Čierny Balog – Látky, Bacúch a Telgárt.

V **okrese Banská Bystrica** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 99,48 %. Zo 42 obcí v okrese v 14 nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov. Obyvatelia, ktorí nie sú napojení na verejný vodovod, používajú väčšinou vlastné studne. Oproti minulému roku bol zaznamenaný mierny nárast v počte zásobovaných obyvateľov pitnou vodou verejnými vodovodmi o 44 obyvateľov. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 568 osôb.

V **okrese Brezno** je podiel obyvateľov zásobovaných pitnou vodou z verejných vodovodov 98,32 %. V 17 sídlach v okrese nie je dosiahnutý 100 %-ný podiel zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov. Oproti minulému roku zostal počet zásobovaných obyvateľov pitnou vodou verejnými vodovodmi nezmenený. Vodu s nesledovanou kvalitou používa 1 012 osôb.

Vodárenská úprava pitnej vody vo verejných vodovodoch Beňuš–časť Filipovo a Gašparovo a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno zabezpečuje zníženie obsahu druhotného železa vo vode. Technológia na úpravu vody vo vodojeme verejného vodovodu Lom nad Rimavicou (Vrchlom) a vo vodojeme pre skupinový vodovod Lom nad Rimavicou–Drábsko zabezpečuje zníženie obsahu železa a radónu. Na odstraňovanie resp. znižovanie obsahu arzénu v pitnej vode slúžia úpravne vody pre verejné vodovody v obciach Pohronský Bukovec, Podbrezová (vodovod v správe ŽP a.s., Podbrezová) a v obci Jasenie pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká.

Technológia úpravy vody pre verejný vodovod v obci Pohronská Polhora je zameraná na odstránenie nerozpustných látok, organických látok (CHSK) a zákalu.

Voda z povrchového vodárenského zdroja v obci Čierny Balog sa na úpravni vody upravuje pomocou koagulácie, ozonizácie a filtrácie.

Z dôvodu zvýšeného množstva radónu v pitnej vode v obciach Šumiac, Lom nad Rimavicou, Sihla, Pohorelá, Telgárt a Ponická Huta prevádzkovateľ vodovodov StVPS a.s. Banská Bystrica zabezpečuje úpravu vody tzv. prevzdušňovaním cez prevzdušňovacie resp. stripovacie veže.

Ďalšou úpravou vody u všetkých verejných vodovodov je dezinfekcia pitnej vody, ktorá sa vykonáva vo vodojemoch, čerpacích staniciach resp. do výtlačných potrubí v prevažnej miere tekutým chlórrom resp. chlórnanom sodným vo väčšine prípadov dávkovacími chlórými zariadeniami PROMINENT a DK-11.

V obciach Dolný Harmanec, Pohronský Bukovec, Beňuš (vodovod OÚ) sa dezinfekcia vody vykonáva pomocou UV žiarenia. Pre skupinový vodovod Čerín–Čačín–Sebedín–Bečov je zabezpečená kombinovaná dezinfekcia plynným chlórrom a UV žiarením.

Plynný chlór je využívaný na dezinfekciu vody v meste Banská Bystrica a v obciach Badín, Lučatín, Staré Hory, Harmanec, Malachov, Nemce, Kyncel'ová a Selce–časť Kopanica.

Dezinfekcia vody oxidom chloričitým je zabezpečená na úpravniach vody v obciach Čierny Balog (časť obce), Jasenie, pre skupinový vodovod Jasenie–Predajná–Nemecká a vo verejných vodovodoch Brezno (VZ Trangoška) a Bystrá–Podbrezová–Valaská–Brezno (VZ Tále chlórvoňa).

V priebehu roka 2019 nebola v okrese Banská Bystrica a v okrese Brezno udelená žiadna výnimka na používanie vody, ktorá dlhodobo nespĺňa hygienické limity chemických ukazovateľov.

Ani v jednom z okresov nebol zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s používaním vody určenej na ľudskú spotrebu z verejných vodovodov.

Tabuľka 1 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2019, okres Banská Bystrica

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Banská Bystrica (Sásová, Rudlová, Pršianska terasa, Podlavice, Uhlisko, Senica, sídl. Sever, Fončorda stará)-Nemce-Kynceľová-Selce(Kopanica)-Malachov (PSV-Jergalská vetva)	4	24	3	1	2	4*
Banská Bystrica (Rakytovce, Iliáš, Kremnička, Kráľová, Kostiviarska, Jakub, Karlovo, Nový svet, Ul'anka)-Badín-Harmanec (PSV-Harmanecká vetva)	2	9	1	0	1	-
Banská Bystrica (Radvaň, Fončorda nová) (PSV-Jergalská vetva+Tajov 1-6)	1	8	1	0	1	-
Banská Bystrica (Laskomer, staré mesto, sídl. Sever)	1	4	0	0	0	-
Banská Bystrica (Skubín) (Tajov 1-6+prameň 1)	1	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šalková, Majer, sídlisko, Uhlisko)-Slovenská Ľupča (Biotika, Príboj) (Ľadová studňa)	2	7	0	0	0	-
Banská Bystrica (Stará Sásová) (Štepnica)	1	2	0	0	0	-
Banská Bystrica (Šachticky)	1	1	0	0	0	-
Vlkanová-Hronsek	1	3	0	0	0	-
Priechod-Selce-Slovenská Ľupča (Ľupčica)	1	4	0	0	0	1*
Čačín-Čerín-Sebedín-Bečov	1	2	1	0	1	-
Hiadel'- Ľubietová-Lučatín	1	4	1	0	1	1*
Baláže	1	1	1	0	1	-
Brusno	1	3	0	0	0	-
Dolná Mičiná	0	2	0	0	0	-
Dolný Harmanec	1	1	0	0	0	-
Donovaly	0	2	0	0	0	-
Donovaly-Hanesy	1	1	2	0	2	-
Donovaly-Mistríky, Mišúty	1	2	0	0	0	-
Donovaly-Bully+Polianka	1	3	1	1	0	-
Dúbravica	0	2	0	0	0	-
Horná Mičiná	0	3	0	0	0	-
Horné Pršany	1	1	0	0	0	-
Hrochoť	1	3	0	0	0	-
Kordíky	0	2	0	0	0	-
Králiky (Stádlo)	1	2	0	0	0	-
Králiky (Čutková)	1	1	0	0	0	-
Ľubietová (Vápenica)	0	2	0	0	0	-
Ľubietová (Ženská dolina)	1	2	0	0	0	-
Medzibrod	1	3	1	0	1	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Moštenica	0	2	0	0	0	-
Motyčky	0	2	1	0	1	-
Môlča (Dolná)	1	1	0	0	0	-
Môlča (Horná)	1	1	1	0	1	-
Oravce	0	2	0	0	0	-
Podkonice	1	2	1	1	1	-
Pohronský Bukovec	0	2	1	1	0	-
Ponická Huta	1	1	0	0	0	-
Ponická Lehôtka	0	2	0	0	0	-
Poniky	1	3	4	4	0	-
Povrazník	1	1	0	0	0	-
Priechod (Pod Sokolom)	1	1	0	0	0	-
Riečka	1	2	1	0	1	-
Selce (Jelšiny)	1	1	0	0	0	-
Staré Hory (Prostredná)	1	1	1	1	0	-
Staré Hory (Prostredná+Jergaly)	1	1	1	0	1	-
Strelníky (Genzlová)	1	2	1	0	1	-
Špania Dolina	0	2	0	0	0	-
Špania Dolina (vodovod OÚ)	1	1	1	1	0	-
Tajov (starý)	0	2	0	0	0	-
Tajov (nový)	0	1	0	0	0	-
Tajov (Tajov 2-6)	0	2	0	0	0	-
Tajov (Tajov 1)	1	0	0	0	0	-
Turecká	0	2	0	0	0	-
Spolu	43	143	25	10	16	-

Vysvetlivky:

PM – preverovací monitoring

KM – kontrolný monitoring

FaCH – fyzikálne a chemické ukazovatele

MaB – mikrobiologické a biologické ukazovatele

R – rádiologické ukazovatele (vyšetrovali sa len v rámci preverovacieho monitoringu)

Poznámky:

Ak sú v jednom riadku tabuľky uvedené názvy viacerých obcí, jedná sa o zásobovanie z jedného vodného zdroja.

*Vzorky odobrali pracovníci odboru ochrany zdravia pred žiarením, odd. HŽPZ nemá k dispozícii výsledky

V rámci monitoringu kvality pitnej vody z 54 verejných vodovodov v okrese Banská Bystrica, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 186 vzoriek vody. Z toho bolo 25 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 13,44 % zo všetkých odobratých vzoriek.

Tabuľka 2 Prehľad kvality pitnej vody z verejných vodovodov podľa výsledkov monitoringu v roku 2019, okres Brezno

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	spolu	FaCH	MaB	R
Brezno, Tále (Trangoška)	2	11	1	1	0	-
Bystrá-Valaská-Podbrezová-Brezno (Tále-chlórovňa)	2	11	6	3	3	-
Brezno (Vagnár)	1	3	0	0	0	-
Brezno (u Medveďa)	0	2	0	0	0	-
Brezno-Rohozná	1	1	1	0	1	-
Brezno-Podkoreňová	1	3	0	0	0	-
Jasenie-Predajná-Nemecká (Rastová)	1	6	2	1	1	-
Hronec-Osrblie	1	3	0	0	0	-
Dolná Lehota-Vajsková-Podbrezová- Lopej	1	3	1	0	1	-
Bacúch	1	2	2	2	0	-
Beňuš (vodovod OÚ)	1	3	2	0	2	-
Beňuš (vodovod StVPS)	0	2	0	0	0	-
Beňuš-Filipovo-Gašparovo	1	2	2	1	1	-
Braväcovo (Hájenka)	0	2	2	2	0	-
Braväcovo (Hudcová)	0	2	1	0	1	-
Braväcovo (Srnkovo)	0	2	2	2	0	-
Čierny Balog-Fajtov	0	2	1	1	0	-
Čierny Balog-Medveďovo, Krám	1	3	2	1	1	-
Čierny Balog-Jánošovka, pod OÚ	1	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Latky	0	2	2	2	0	-
Čierny Balog-Závodie	0	2	0	0	0	-
Čierny Balog-Dobroč, Komov, Jánošovka	1	3	3	2	3	-
Lom nad Rimavicou-Drábsko	0	2	2	1	1	-
Lom nad Rimavicou (Vrchlom)	0	2	0	0	0	-
Heľpa	1	3	1	0	1	-
Horná Lehota	0	3	1	0	1	-
Jarabá	1	1	0	0	0	-
Michalová	1	4	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Frljazová)	1	1	0	0	0	-
Mýto pod Ďumbierom (Mlynná)	1	1	0	0	0	-
Podbrezová (vodovod ŽP)	1	3	2	2	0	-
Pohorelá	1	3	1	0	1	-
Pohorelská Maša-Pohorelá (dolný koniec)	1	2	0	0	0	-
Pohronská Polhora	1	3	2	2	1	-
Polomka (horný koniec)	1	3	1	1	0	-
Polomka (dolný koniec)	1	4	0	0	0	-
Polomka-Hámor	0	2	1	0	1	-
Ráztoka	0	2	1	1	0	-

Obec Názov vodovodu	Počet vyšetrených vzoriek		Z toho nevyhovujúcich			
	PM	KM	Spolu	FaCH	MaB	R
Sihla	1	1	1	1	0	-
Šumiac (Široký Bán)	0	3	0	0	0	-
Šumiac (Košariská+Cibunô)	1	1	1	0	1	-
Šumiac-Červená Skala	0	2	0	0	0	-
Telgárt (Valentov kút)	1	3	1	0	1	-
Telgárt (Pšolnica)	1	2	0	0	0	-
Valkovňa	0	2	1	0	1	-
Závadka nad Hronom	1	3	1	0	1	-
Spolu	32	128	47	26	24	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

V rámci monitoringu kvality pitnej vody zo 46 verejných vodovodov v okrese Brezno, ktorý vykonáva RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, bolo u spotrebiteľa odobratých celkom 160 vzoriek vody. Z toho bolo 47 vzoriek nevyhovujúcej kvality, čo predstavuje 29,38 % zo všetkých odobratých vzoriek.

VODA NA KÚPANIE

Prírodné kúpacie oblasti

V **okresoch Banská Bystrica a Brezno** sa nenachádzajú vody určené na kúpanie (vyhlásené prírodné kúpacie oblasti).

V roku 2019 bola sledovaná kvalita vody v jazere v rekreačnej oblasti Horná Lehota – Krpáčovo, ktoré sa využíva na neorganizovanú rekreáciu, je bez prevádzkovateľa, spírch a zariadení na osobnú hygienu. Kvalita vody bola sledovaná aj v umelo vytvorenom jazere na Plážovom kúpalisku v meste Banská Bystrica. Jazero je napúšťané vodou z Tajovského potoka, voda sa mechanicky predčisťuje v sedimentačnom odberovom objekte a na otvorenom pieskovom filtri. Jazero je prietočné, prívod vody je nepretržitý. Z tohto jazera boli, z časti určenej pre kúpajúcich, počas letnej sezóny odobraté 3 vzorky vody a z jazera na Krpáčove 2 vzorky vody. Vo všetkých 5 vzorkách bola detekovaná prítomnosť rias. Vo vzorke vody odobratej z jazera na Krpáčove dňa 6.8.2019 bola stanovená zvýšená hodnoty farby a nízka hodnota priehľadnosti vody. Rovnaký problém bol aj vo vzorke vody, odobratej v ten istý deň z vyčlenenej časti jazera na kúpanie na PK v Banskej Bystrici. Voda v jazerách v ostatných stanovených ukazovateľoch vyhovovala požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z.

Premnoženie cyanobaktérií so schopnosťou tvoriť vodný kvet nebolo počas letnej turistickej sezóny 2019 vo vode v oboch jazerách zaznamenané.

Umelé kúpaliská so sezónnou prevádzkou

V 8 sezónnych rekreačných zariadeniach v okresoch Banská Bystrica a Brezno, ktoré boli prevádzkované počas letnej turistickej sezóny 2019 sa na kúpanie využívalo 18 bazénov, z toho 3 kúpaliská (4 bazény) sa nachádzali pri ubytovacích zariadeniach.

V **okrese Banská Bystrica** bolo v prevádzke Plážové kúpalisko v meste Banská Bystrica (na kúpanie sa využívalo celkom 8 bazénov) a Obecné kúpalisko v obci Strelníky (2 bazény).

V **okrese Brezno** boli v prevádzke 2 vonkajšie bazény pri penzióne "Schweintal" v obci Braväcovo, vonkajší nadzemný bazén pri hoteli Biela medvedica v obci Bystrá, vonkajší nadzemný bazén pri chate Limba v obci Bystrá, verejné kúpalisko v obci Jasenie, letné kúpalisko v obci Podbrezová (2 bazény) a verejné kúpalisko Aqua relax Lívia v meste Brezno, miestna časť Zadné Hálno.

Pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonali 34 kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru na kúpaliskách so sezónnou prevádzkou a vydali 8 rozhodnutí na uvedenie priestorov kúpalísk a bazénov do prevádzky.

Z 18 bazénov bolo odobratých celkom 76 vzoriek vody na kúpanie na stanovenie fyzikálno-chemických, mikrobiologických a biologických ukazovateľov v zmysle vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. Z odobratých vzoriek bolo 41 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 53,95 %, z toho v 18 vzorkách boli prekročené limitné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov. Počas celej kúpacej sezóny 2019 bola zaznamenaná vyhovujúca kvalita vody len v 2 bazénoch (bazén na kúpalisku v obci Jasenie a vonkajší nadzemný bazén pri chate Limba v obci Bystrá).

Kvalita poskytovaných služieb, funkčnosť a čistota zariadení na osobnú hygienu boli na požadovanej úrovni s výnimkou plážového kúpaliska v Banskej Bystrici, kde počas horúcich dní a pri vyššej návštevnosti boli zistené viaceré nedostatky.

Zo strany RÚVZ neboli uplatnené žiadne sankcie ani opatrenia vo forme zákazov na prevádzkovanie sezónnych kúpalísk a bazénov.

Termálne kúpaliská sa v okresoch Banská Bystrica a Brezno nenachádzajú.

Umelé kúpaliská s celoročnou prevádzkou

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2019 sledovaná kvalita vody na kúpanie v 62 bazénoch s celoročnou prevádzkou. Z nich 7 plaveckých bazénov, 16 neplaveckých, 26 vírivých, 3 ochladzovacie, 6 relaxačných, 3 detské a 1 bazén je určený pre dojčatá a batoláta.

V **okrese Banská Bystrica** bolo v prevádzke 30 bazénov s celoročnou prevádzkou, z toho sa 19 bazénov nachádza v 11 ubytovacích zariadeniach, 6 bazénov sa využíva na kúpanie v 5 relaxačných a regeneračných zariadeniach, 3 bazény v 1 krytej plavárni, 1 bazén sa nachádza v priestoroch vysokej školy a 1 bazén sa využíva len na plavecké jaskyľky.

V **okrese Brezno** bolo v prevádzke 32 bazénov, z toho sa 28 bazénov nachádza v 16 ubytovacích zariadeniach, 3 bazény v 2 krytých plavárňach a 1 bazén je pri saune na zimnom štadióne v meste Brezno.

Z uvedených bazénov bolo v priebehu roka 2019 odobratých spolu 217 vzoriek vody, z toho 170 vzoriek bolo odobratých na základe objednávok jednotlivých prevádzkovateľov, 5 vzoriek predložil prevádzkovateľ celoročného bazéna z iného akreditovaného laboratória. V rámci výkonu ŠZD bolo odobratých 42 vzoriek vody.

Z 217 vzoriek bolo 129 vzoriek nevyhovujúcich (prekročená limitná hodnota aspoň v jednom ukazovateli), čo predstavuje 59,45 %.

Zo 62 bazénov boli prekročené mikrobiologické a biologické ukazovatele vo vzorkách vody odobratých z 27 bazénov – spolu to bolo 39 nevyhovujúcich vzoriek (17,97%). Fyzikálno-chemické ukazovatele boli prekročené vo vzorkách vody odobratých zo 49 bazénov, spolu to bolo 103 vzoriek.

Len v 5 bazénoch (plavecký bazén v KP v meste Banská Bystrica, 3 bazény – 1 relaxačný a 2 vírivé - v hoteli Bystrá v obci bystrá a plavecký bazén v hoteli Fugerov dvor v Selciach) nedošlo k prekročeniu limitnej hodnoty u žiadneho ukazovateľa počas celého roka.

O nevyhovujúcej kvalite vody v jednotlivých bazénoch boli prevádzkovatelia včas informovaní zo strany RÚVZ, nakoľko väčšina vzoriek vôd bola odoberaná na základe celoročných objednávok pracovníkmi RÚVZ a vzorky boli laboratórne vyšetrované v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Na základe informácií o nevyhovujúcej kvalite vody v bazénoch prijímali prevádzkovatelia okamžité opatrenia na zlepšenie jej kvality.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo pracovníkmi RÚVZ vykonaných celkom 107 kontrol zameraných na kvalitu vody v bazénoch, dodržiavanie prevádzkovej hygieny, prevádzkového poriadku a predpisov na ochranu zdravia.

Sťažnosti na prevádzkovanie jednotlivých bazénov neboli na RÚVZ v Banskej Bystrici doručené. Zo strany RÚVZ neboli uplatnené žiadne sankcie ani opatrenia vo forme zákazov na prevádzkovanie celoročných bazénov.

V roku 2019 nebol v okresoch Banská Bystrica a Brezno zaznamenaný výskyt infekčných ochorení ani iných poškodení zdravia v súvislosti s využívaním vody na kúpanie.

Všetky údaje o kvalite vody v jednotlivých bazénoch, správa o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na letnú turistickú sezónu 2019, informácie o priebehu LTS v týždňových intervaloch -

o stave jednotlivých kúpalísk, o zisteniach pri výkone ŠZD boli zadávané do informačného systému – Voda na kúpanie (dostupný na internetovej stránke Úradu verejného zdravotníctva SR Bratislava www.uvzs.sk).

HYGIENA VÝŽIVY

Tabuľka 3 Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach za rok 2019 v okresoch Banská Bystrica a Brezno

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol		Počet vzoriek potravín		
		ÚK	ŠZD	odobratých	nevyhovujúcich	% nevyhovujúcich
cukrárska výroba	1	0	0	0	0	0
výroba výživových doplnkov	1	1	0	1	0	0
výroba hotových mrazených a chladených pokrmov	1	1	0	20	0	0
špecializované sklady a distribúcia potravín	3	3	0	1	0	0
špecializované predajne potravín	43	12	10	2	0	0
lekárne, drogérie	73	30	2	10	0	0
predajne obalov a predmetov	5	1	0	0	0	0
nemocnice - kuchyne	3	7	2	1	0	0
nemocnice – výdajne stravy, čajové kuchynky	1	0	0	0	0	0
závodné stravovanie - kuchyne	18	14	14	25	0	0
závodné stravovanie – výdajne stravy	34	6	15	0	0	0
závodné stravovanie - bufety	4	2	1	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - kuchyne	17	17	15	0	0	0
domovy sociálnej starostlivosti - výdajne stravy	16	0	11	0	0	0
rehabilitačné zariadenia - kuchyne	2	2	1	3	0	0
zariadenia s prípravou jedál (reštaurácie, pizzérie,...)	396	292	273	153	7	5
zariadenia bez prípravy jedál (hostince, bary, kaviarne)	558	131	168	32	4	13
predaj občerstvenia (rýchle občerstvenie, bufety, sezónne zariadenia)	111	55	50	40	7	18
krátkodobý stánkový predaj - občerstvenie (hromadné akcie)	207	4	100	6	0	0
výroba a predaj zmrzliny (stánky)	30	35	1	59	8	14
M e d z i s ú č e t	1 524	613	663	363	26	7
výroba ostatných výrobkov	79	0	5	0	0	0
baliareň ostatných výrobkov	1	0	1	0	0	0
ostatné prevádzkarne (ostatné sklady)	98	0	2	0	0	0
ostatné potravinárske predajne	1 001	38	70	30	0	0
novinové stánky	38	0	0	0	0	0
krátkodobý stánkový predaj - potraviny (hromadné akcie)	25	0	3	0	0	0
M e d z i s ú č e t	1 242	38	81	30	0	0
S p o l u	2 766	651	744	393	26	7

Vysvetlivky: ŠZD - štátny zdravotný dozor

ÚK - úradná kontrola

% nevyhovujúcich - percentuálne vyjadrenie počtu nevyhovujúcich vzoriek zo vzoriek odobratých na kontrolu

Posudková činnosť

V rámci posudkovej činnosti, týkajúcej sa potravinárskych objektov a zariadení spoločného stravovania, pripravil RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici podklady pre vydanie 65 záväzných stanovísk (k návrhom na územné konanie, kolaudáciu a zmenu v užívaní stavby), 254 rozhodnutí (k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky, zmenu v prevádzkovaní priestorov a na schválenie prevádzkového poriadku), v 21 prípadoch bolo konanie prerušené a vo 8 zastavené. Všetky vydané rozhodnutia aj záväzné stanoviská boli súhlasné.

K prevádzkarňam osobitného významu vo vzťahu k regiónu, v ktorom bola uvedená do prevádzky v roku 2019, je možné zaradiť viaceré predajne potravín po ich rekonštrukcii, ako aj výrobnú cukrárskych výrobkov a výrobnú raňajkových cereálií v Banskej Bystrici.

Kontrolná činnosť

V zariadeniach spoločného stravovania otvoreného typu bolo v roku 2019 vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 650 kontrol, vrátane kontrol pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Pri kontrolách boli najčastejšie zisťované nedostatky **v hygiene prevádzky** (znečistené a poškodené steny, obklady, podlahy, dvere, stropy, pracovné plochy, chladiace a mraziace zariadenia, skorodované police a mriežky v chladničkách), **v dokumentácii, zavedení a dodržiavaní systému HACCP**, v dodržiavaní postupov pri výrobe pokrmov a nápojov podľa zásad správnej výrobnéj praxe, v monitoringu kritických kontrolných bodov (nepredložený, neúplne vypracovaný systém HACCP, chýbajúce, resp. formálne vedené evidencie o monitoringu teplôt a o vykonávanej sanitácii, chýbajúce teploměry), nedostatky **pri skladovaní potravín** /porušenie chladiaceho a teplotného reťazca pri skladovaní potravín a pokrmov, zmrazovanie ovocia, skladovanie nezlučiteľných druhov potravín, skladovanie potravín v neúčelových nádobách/, **pri manipulácii s potravinami** /križenie čistej a nečistej prevádzky/, **nedostatky pri manipulácii s odpadom**. Menej frekventované boli **nedostatky v súvislosti s označovaním potravín, nedostatky týkajúce sa dodržiavania dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti**, nedostatky **v osobnej hygiene personálu**, tiež preukazovanie **dokladov o odbornej spôsobilosti**. Odstránenie nedostatkov bolo kontrolované pri opakovaných kontrolách.

Nedostatky, ktoré boli pri kontrolách zistené, boli dôvodom pre uloženie 5 blokových pokút v celkovej sume 359 €, 4 opatrení na mieste podľa §55 zák. 355/2007 Z. z. a 1 pokuty v sume 500 € uloženej v správnom konaní za správne delikty podľa zákona č. 355/2007 Z. z..

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný aj v zariadeniach spoločného stravovania uzavretého typu, spolu bolo vykonaných 59 kontrol. V zdravotníckych zariadeniach (kuchyne, výdajne stravy, bufety) bolo vykonaných 9 kontrol a neboli zistené závažné nedostatky.

V domovoch sociálnych služieb, domovoch dôchodcov a v zariadeniach pre seniorov bolo vykonaných 26 kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických požiadaviek.

V zariadeniach poskytujúcich závodné stravovanie (kuchyne, výdajne a bufety) bolo vykonaných 30 kontrol, pri ktorých bolo zisťovaných menej nedostatkov, ako pri kontrolách v otvorenom systéme stravovania, nakoľko v týchto zariadeniach je stabilnejší.

V priebehu roka bolo vykonaných aj 520 kontrol dodržiavania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení noviel. Porušenie citovaného zákona nebolo zistené. V 1 prípade bola vykonaná kontrola na základe podnetov na nedodržiavanie citovaného zákona, podnet bol vyhodnotený ako opodstatnený a v správnom konaní bola uložená pokuta 800 €.

Na RÚVZ v Banskej Bystrici bolo spolu zaevidovaných 3 podnetov na výkon ŠZD alebo úradnej kontroly potravín, 8 podnetov bolo odstúpených iným kontrolným orgánom, prípadne podľa miestnej príslušnosti iným RÚVZ. Vykonaných bolo 25 kontrol na základe podnetov. Z toho bolo 10 opodstatnených podnetov a 15 neopodstatnených a 15 podnetov nebolo možné dokázať.

Úradná kontrola

V rámci úradnej kontroly potravín bolo vykonaných spolu 121 kontrol pri výrobe a manipulácii so zmrzlinou, minerálnymi a pramenitými vodami, potravinami pre špeciálne skupiny vrátane dojčenskej a detskej výživy, aditívnymi látkami, obalmi a materiálmi prichádzajúcimi do styku s potravinami, pri ktorých boli zistené spolu 2 nezhody.

Výroba a predaj zmrzliny sa v roku 2019 v okrese Banská Bystrica a Brezno realizovala v 30 prevádzkach. V rámci úradnej kontroly bolo v nich vykonaných 48 kontrol (vrátane kontrol s odberom vzoriek) s menšími nezhodami, ktoré sa pri následných kontrolách už neopakovali.

Vykonané boli aj úradné kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami, 5 kontrol bolo zameraných na obalové materiály spojené s odberom vzoriek, 3 kontroly boli bez odberu vzoriek.

V nadväznosti na 8 hlásení o výskyte zdravotne škodlivých potravín a materiálov prichádzajúcich do styku s potravinami v systéme RASFF boli vykonané kontroly v zariadeniach, ktorých sa varovné oznámenia týkali.

Kontrola v zariadeniach spoločného stravovania vrátane výroby lahôdkárskych výrobkov, cukrárskych výrobkov a prípravy hotových pokrmov a jedál na predajných miestach

V roku 2018 bolo evidovaných 1 367 zariadení spoločného stravovania, v ktorých bolo vykonaných 530 kontrol podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách.

Pri kontrolách v ZSS boli zistené nedostatky - uchovávanie potravín po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti (išlo o malé množstvá surovín v chladiacom zariadení v kuchyni, za nedostatok bol zodpovedný personál). Nezhody boli zistené aj v spôsobe odstraňovania – likvidácie odpadu kategórie 3 (nedoložené zmluvy s osobou oprávnenou manipulovať s biologicky rozložiteľným kuchynským odpadom, chýbajúca denná evidencia KBO a jeho zapracovanie v dokumentácii HACCP, nekryté koše na odpady). Vyskytli sa aj nezhody týkajúce sa výsledovateľnosti potravín – nebola vedená evidencia o kontrole preberaných surovín. Sporadicky boli zistené nedostatky pri predkladaní dokumentov o používanom obalovom materiáli - predložená bola nekompletná sprievodná dokumentácia (predložené boli dodacie listy, ale chýbali doklady o vhodnosti a zdravotnej bezpečnosti použitého obalu pre styk s potravinami). Zistené bolo aj nesplnenie povinnosti podať informáciu o priamej dodávke produktov živočíšneho pôvodu z iného členského štátu Európskej únie príslušnej regionálnej veterinárnej a potravinovej správe. Za porušovanie povinností ustanovených v zákone č. 152/1995 Z. z. o potravinách bola uložená 1 pokuta v správnom konaní v celkovej sume 200 € a 26 pokút v blokovom konaní v celkovej sume 2 200 €. Tiež bolo vydaných 7 opatrení na mieste.

Zdravotná neškodnosť potravín

V roku 2019 bolo odobratých a laboratórne vyšetrených 393 vzoriek potravín, pokrmov, obalových materiálov a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami. 27 vzoriek (6,87 %) nevyhovovalo stanoveným požiadavkám.

Mikrobiologické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo po stránke mikrobiologickej analyzovaných 337 vzoriek, z toho bolo 26 vzoriek (7,71 %) nevyhovujúcich stanoveným požiadavkám.

Chemické hodnotenie potravín – z celkového počtu odobratých vzoriek bolo 207 vzoriek analyzovaných chemicky, všetky boli vyhovujúce.

Zabezpečenie turistickej sezóny

Počas letnej turistickej sezóny boli kontrolované stravovacie zariadenia na kúpaliskách a v turistických centrách. Na Plážovom kúpalisku v Banskej Bystrici bolo vykonaných 6 kontrol a odobratých bolo 5 vzoriek pokrmov na mikrobiologickú analýzu, ktoré v sledovaných ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v Potravinovom kódexe SR. Za zistené nedostatky bola uložená jedna bloková pokuta v sume 100 €.

V zimnej sezóne boli vykonané kontroly rekreačných a stravovacích zariadení v najviac navštevovaných turistických strediskách: Donovaly, Králiky, Tále, Šachtičky, Chopok JUH, Bystrá, Mýto pod Ďumbierom, Selce – Čachovo, Osrblie a Čierny Balog. Vykonaných bolo spolu 27 kontrol.

Závažné nedostatky počas kontrol neboli zistené, v jednom prípade bola uložená bloková pokuta 200 € za nesprávne skladovanie potravín.

Hromadné akcie

V priebehu roka 2019 bolo ohlásených 30 hromadných krátkodobých akcií. V rámci štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované stánky, poskytujúce stravovacie služby. Zistená bola 1 nehoda, za čo bola uložená bloková pokuta 80 €.

Počas konania príležitostného trhu "Vianoce 2019" bolo odobratých 6 vzoriek pokrmov na mikrobiologickú analýzu. Vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhoveli požiadavkám uvedeným v Potravinovom kódexe SR.

Poradne správnej výživy

Poradňa správnej výživy je nadstavbovou poradňou Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Poskytuje klientom odborné poradenstvo na základe retrospektívnej nutričnej anamnézy a dotazov klientov. Konzultácie z oblasti výživy boli poskytované ústne, telefonicky a elektronickou poštou. Išlo, tak ako aj v predchádzajúcich rokoch, najmä o informácie o spôsoboch znižovania nadváhy, o zásadách správnej výživy, o nízkocholesterolovej diéte, o redukčných diétach, alternatívnych spôsoboch stravovania a informácie o obsahu vitamínov, minerálov a stopových prvkov v konkrétnych potravinách.

V 7 prípadoch boli jedálne lístky klientov spracované aj počítačovým programom, z výsledkov sa potom vychádzalo pri individuálnom poradenstve.

V roku 2019 bol zaznamenaný výskyt 6 prípadov salmonelózy, u štyroch chorých bola vykultivovaná *Salmonella enteritidis*, 2 prípady boli vykázané z epidemiologickej súvislosti. Ochorenia sa vyskytli po konzumácii syra – ovčieho hrudkového syra zakúpeného v predajni s legálnym predajom takéhoto syra. Všetky zistenia boli postúpené RVPS v Banskej Bystrici, ktorá začala správne konanie vo veci uloženia pokuty.

SITUÁCIA NA ÚSEKU HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Tabuľka 4 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2019

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	2	2	2	100	-	-	-	-	-	-
Materské školy	64	12	33	51,6	30	46,9	1	-	-	-
Základné školy	34	5	21	61,7	12	35,3	1	-	-	-
Gymnázia	6	3	3	50,0	3	50,0	-	-	-	-
Stredné odborné školy	11	-	6	54,5	5	45,5	-	-	-	-
Jazykové školy	14	14	10	71,4	4	28,6	-	-	-	-
Pracoviská praktického výcviku a strediská praktického výcviku	191	169	117	61,3	74	38,7	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	1	2	50,0	2	50,0	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	-	8	80,0	2	20,0	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	60	23	33	55,0	27	45,0	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	20	2	10	50,0	10	50,0	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	35	25	30	85,7	4	11,4	1	2,9	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	2	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	145	20	140	96,6	5	3,4	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	127	27	111	87,4	16	12,6	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	39	38	38	97,4	1	2,6	-	-	-	-
Telocvične pri školách	87	4	47	54,0	40	46,0	-	-	-	-
Ostatné	47	40	31	66,0	16	34	-	-	-	-
S P O L U	899	387	643	71,5	253	28,2	3	0,3	-	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet neštátnych zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 5 Prehľad o základných stavebných podmienkach a o úrovni prevádzky zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v r. 2019

Druh zariadenia	Počet zariadení		Hodnotenie zariadení							
	1	2	A		B		C		D	
			abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkárne do 6 rokov*	0	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Materské školy	34	1	17	50	16	47,0	1	3,0	-	-
Základné školy	20	-	12	60	8	40	-	-	-	-
Gymnázia	2	1	1	50,0	1	50,0	-	-	-	-
Stredné odborné školy	5	2	4	80,0	1	20,0	-	-	-	-
Jazykové školy	2	2	-	-	2	100	-	-	-	-
Pracoviská praktického výcviku a strediská praktického výcviku	41	34	33	80,5	8	19,5	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	-	-	-	3	75,0	1	25,0	-	-
Fakulty VŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	35	3	22	62,9	11	31,4	2	5,7	-	-
Ubytovacie zariadenia	4	1	2	50,0	2	50,0	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	15	3	14	93,3	1	6,7	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	351	44	286	81,4	65	18,5	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	53	11	19	35,8	34	64,2	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	45	3	27	60,0	18	40,0	-	-	-	-
Ostatné	20	8	16	80	4	20	-	-	-	-
S P O L U	631	113	453	71,8	174	27,6	4	0,6	-	-

Zdroj informácií: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Vysvetlivky:

1 = celkový počet zariadení

2 = počet nešťatných zariadení (z celkového počtu)

A = zariadenia zodpovedajúce všetkým stanoveným požiadavkám

B = zariadenia s drobnými nedostatkami, ktoré pravdepodobne neovplyvňujú zdravie detí a mládeže

C = zariadenia s nedostatkami, u ktorých možno predpokladať nepriaznivý vplyv na zdravie detí a mládeže

D = zariadenia so závažnými nedostatkami, ktoré ohrozujú zdravie detí a mládeže

* - detské jasle a prevádzkárne starostlivosti o deti do 6 rokov veku

** - telocvične pri ZŠ, SŠ a VŠ, bazény, vonkajšie telovýchovné plochy, športoviská a pod.

Tabuľka 6 Vytáženost' vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v roku 2019

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	1	56	50	89,3	-
	SOŠ	8	2 219	1 996	90,0	-
	konzervatóriá	1	93	95	102,2	1
	VŠ	9	2 705	2 647	97,9	2
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	1	60	44	73,3	-
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		20	5 133	4 832	94,1	3

Tabuľka 7 Vytáženost' vybraných ubytovacích zariadení pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2019

Druh zariadenia		Celkový počet ubytovacích zariadení	Celková kapacita ubytovacích zariadení	Počet ubytovaných	% vytáženosti	Počet ubyt. zariadení s prekročenou kapacitou
Ubytovacie zariadenia	gymnázia	-	-	-	-	-
	SOŠ	3	286	243	85,0	-
	konzervatóriá	-	-	-	-	-
	VŠ	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia pri špeciálnych školách	MŠ	-	-	-	-	-
	ZŠ	-	-	-	-	-
	SŠ	-	-	-	-	-
	praktické OU	1	19	7	36,8	-
Ubytovacie zariadenia pri ostatných špecializovaných zariadeniach pre deti a mládež		-	-	-	-	-
S P O L U		4	305	250	82,0	-

Tabuľka 8 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Banská Bystrica v r. 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkarne do 6 rokov	2	2	100,0	-	-	-	-	-	-
Materské školy	64	64	100,0	-	-	-	-	-	-
Základné školy	34	34	100,0	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	6	6	100,0	-	-	-	-	-	-
Stredné odborné školy	11	11	100,0	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	14	14	100,0	-	-	-	-	-	-
Pracoviská praktického výcviku a strediská praktického výcviku	191	191	100,0	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	4	100,0	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	10	10	100,0	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	60	60	100,0	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	20	20	100,0	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	35	35	100,0	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	3	3	100,0	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	145	114	78,6	31	21,4	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	127	127	100,0	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	39	39	100,0	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	87	87	100,0	-	-	-	-	-	-
Ostatné	47	47	100,0	-	-	-	-	-	-
S P O L U	899	868	96,6	31	3,4	-	-	-	-

Tabuľka 9 Prehľad zásobovania pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okrese Brezno v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Druh zariadenia	Počet zariadení								
	celkový	napojených na				s donáškou vody*		s nevyhovujúcou kvalitou vody	
		verejný vodovod		individuálny vodný zdroj		abs.	%	abs.	%
		abs.	%	abs.	%				
Prevádzkárne do 6 rokov	0	-	-	-	-	-	-	-	-
Materské školy	34	34	100,0	-	-	-	-	-	-
Základné školy	20	20	100,0	-	-	-	-	-	-
Gymnázia	2	2	100,0	-	-	-	-	-	-
Stredné odborné školy	5	5	100,0	-	-	-	-	-	-
Jazykové školy	2	2	100,0	-	-	-	-	-	-
Pracoviská praktického výcviku a strediská praktického výcviku	41	41	100,0	-	-	-	-	-	-
Špeciálne školy	4	4	100,0	-	-	-	-	-	-
Fakulty VŠ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zariadenia a prevádzky mimoškolskej výchovy a vzdelávania + ZUŠ	35	35	100,0	-	-	-	-	-	-
Ubytovacie zariadenia	4	4	100,0	-	-	-	-	-	-
Zariadenia sociálnych služieb a sociálnej kurately	15	15	100,0	-	-	-	-	-	-
Špeciálne výchovné zariadenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	351	292	83,2	59	16,8	-	-	-	-
Zariadenia školského stravovania	53	53	100,0	-	-	-	-	-	-
Zariadenia rýchleho občerstvenia	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Telocvične pri školách	45	45	100,0	-	-	-	-	-	-
Ostatné	20	20	100,0	-	-	-	-	-	-
S P O L U	631	572	90,6	59	9,4	-	-	-	-

* Ako prechodné riešenie v niektorých zariadeniach

Tabuľka 10 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Banská Bystrica v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	16	1	6,3	15	93,7	0	0	0	0
Materské školy	64	40	62,5	15	23,4	9	14,1	0	0
Základné školy	34	24	70,6	4	11,8	6	17,6	0	0
Gymnaziá	6	1	16,7	2	33,3	3	50,0	0	0
Stredné odborné školy, konzervatóriá a jazykové školy	11	6	54,5	5	45,5	0	0	0	0
Špeciálne školy	4	1	25,0	1	25,0	2	50,0	0	0
Fakulty VŠ	10	3	30,0	4	40,0	2	20,0	1	10,0
Ubytovacie zariadenia	20	3	15,0	2	10,0	15	75,0	0	0
Špeciálne výchovné zar.	3	0	0	0	0	3	100	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	145	0	0	0	0	145	100	0	0
Ostatné	47	0	0	0	0	47	100	0	0
S P O L U	360	79	22,0	48	13,3	232	64,4	1	0,3

Tabuľka 11 Spôsob zabezpečenia stravovania detí a mládeže v okrese Brezno v roku 2019 (podľa RÚVZ v Banskej Bystrici)

Zariadenia pre deti a mládež		S vlastným stravovacím zariadením		Strava dovážaná		Strava v inom účelovom zariadení		Stravovanie nezabezpečené	
Druh	Počet	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Prevádzkarne do 6 rokov a zariadenia sociálnych služieb	2	1	50,0	1	50,0	0	0	0	0
Materské školy	34	10	29,4	16	47,1	8	23,5	0	0
Základné školy	20	16	80,0	1	5,0	3	15,0	0	0
Gymnaziá	2	0	0	0	0	2	100	0	0
Stredné odborné školy, konzervatóriá a jazykové školy	5	2	40,0	1	20,0	2	40,0	0	0
Špeciálne školy	4	0	0	1	25,0	3	75,0	0	0
Fakulty VŠ	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ubytovacie zariadenia	4	2	50,0	2	50,0	0	0	0	0
Špeciálne výchovné zar.	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zotavovacie podujatia a školy v prírode	351	0	0	0	0	351	100	0	0
Ostatné	20	0	0	0	0	20	100	0	0
S P O L U	442	31	7,0	22	5,0	389	88,0	0	0

V okresoch Banská Bystrica a Brezno bolo v roku 2019 evidovaných spolu 100 **predškolských zariadení**. V okrese Banská Bystrica bolo 64 materských škôl a 2 opatrovateľské centrá pre starostlivosť o deti do 6 rokov. V okrese Brezno bolo 34 materských škôl.

Celkový počet **základných škôl** bol 54. V okrese Banská Bystrica bolo evidovaných 33 ZŠ, v okrese Brezno 21 základných škôl. Základné školy navštevovalo 13 138 školopovinných detí. V porovnaní s predchádzajúcim školským rokom sa počet školopovinných detí zvýšil o 672 žiakov. Počet žiakov v 1. ročníku bol 1 657, čo je o 9 detí viac ako v minulom školskom roku. Zmennosť na ZŠ v okresoch Banská Bystrica a Brezno nie je evidovaná.

Počet **gymnázií** sa v porovnaní s predchádzajúcim rokom znížil o 1 gymnázium v meste Banská Bystrica, z dôvodu zmeny štatútu školy – športové gymnázium sa zmenilo na strednú športovú školu. V meste Banská Bystrica je tak 6 gymnázií, z toho 3 neštátne. V okrese Brezno sú 2 gymnáziá, z toho 1 neštátne.

Počet **SOŠ** sa v roku 2019 zvýšil o 1 strednú športovú školu v Banskej Bystrici. V okrese Banská Bystrica bolo v prevádzke 11 zariadení (10 SOŠ, 1 konzervatórium), v okrese Brezno 5 zariadení, z toho 2 neštátne.

Počet **fakúlt VŠ** v okrese Banská Bystrica sa v roku 2018 nezmenil. Z celkového počtu 12 fakúlt sú 2 neštátne zariadenia. V okrese Brezno fakulty vysokých škôl nie sú.

Hygienická situácia v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno bola v roku 2019 uspokojivá. Detské a dorastové zariadenia sú stabilizované čo do počtu i hygienického štandardu. Pri hodnotení pracovných podmienok pre školskú prácu možno konštatovať zlepšujúci sa trend. Nové účelové zariadenia nepribúdajú. Zriaďovatelia zariadení pre deti a mládež sa ale snažia získavať finančné prostriedky na vylepšenie hygienickej úrovne jestvujúcich zariadení, čo vedie k postupnému zlepšovaniu podmienok najmä mikroklimatických (oprava okien, oprava elektrických svietidiel, výmena vykurovacích telies, oprava striech, zateplovanie atď.). Mnohé zariadenia sa vybavujú novým vhodným školským nábytkom a zvýšená pozornosť sa venuje aj údržbe prostredia.

Zásobovanie pitnou vodou v zariadeniach pre deti a mládež v okresoch Banská Bystrica a Brezno je dlhodobou na dobrej úrovni. Všetky predškolské, školské a ostatné zariadenia poskytujúce starostlivosť o deti a mládež sú napojené na verejný vodovod s dostatočným množstvom pitnej vody. Zásobovanie pitnou vodou z vlastného vodného zdroja bolo riešené pri 90 organizovaných zotavovacích podujatiach. V jednom zariadení bola zabezpečená pitná voda donáškou. Počas roka 2019 neboli riešené žiadne prípady s nedostatkom prípadne nevyhovujúcou kvalitou pitnej vody.

Zotavovacích podujatí pre deti a mládež sa v roku 2019 zúčastnilo spolu 24 475 detí (6 457 v okrese Banská Bystrica a 18 018 v okrese Brezno), čo je o 2 246 viac ako v predchádzajúcom roku, pričom stále pretrvávajúca vzrastajúci trend v porovnaní s minulými rokmi. Počet osôb pracujúcich na zotavovacích podujatiach bol 3 072, čo je nárast o 329 osôb v porovnaní s rokom 2018. Na uvedenom náraste počtu zotavovacích podujatí má významný podiel možnosť finančnej podpory štátu na uskutočnenie lyžiarskych výchovno-výcvikových kurzov a škôl v prírode. Celkovo bolo RÚVZ v Banskej Bystrici evidovaných 496 zotavovacích podujatí (145 v okrese Banská Bystrica, 351 v okrese Brezno) v 580 turnusoch. Vzhľadom na vyššie citovanú finančnú výpomoc štátu bol záujem škôl o realizáciu týchto podujatí výrazne vyšší oproti minulým rokom. Počet zotavovacích podujatí vzrástol oproti roku 2018 o 27 a počet turnusov vzrástol o 30. Organizátormi podujatí boli v prevažnej miere školské zariadenia (MŠ, ZŠ, gymnáziá a stredné školy). Organizátormi zotavovacích podujatí boli aj cestovné kancelárie, občianske združenia, súkromné detské zariadenia, centrá voľného času a pod.).

Nadálej v niektorých prípadoch pretrvávajúca nedodržanie 30-dňovej lehoty podania návrhu na zotavovacie podujatie organizátorom podujatia pred samotnou akciou. Opakovane veľká miera podaných návrhov neobsahovala všetky náležitosti podľa § 3 vyhlášky MZ SR č. 526/2007 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na zotavovacie podujatia, a tak je sťažené šetrenie pred vydaním rozhodnutia zvlášť v prípade zariadení, ktoré sú zásobované vodou z vlastného vodného zdroja.

Priebeh zotavovacích podujatí v roku 2019 bol uspokojivý.

Výskyt hromadných gastrointestinálnych ochorení v kolektívnych zariadeniach pre deti a mládež na území okresov Banská Bystrica a Brezno nebol v roku 2019 zaznamenaný rovnako ako počas priebehu zotavovacích podujatí.

RIZIKOVÉ PRÁCE

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonáva štátny zdravotný dozor a eviduje rizikové práce na území okresov Banská Bystrica a Brezno. Z hľadiska vplyvu faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov sú v **okrese Banská Bystrica** významné hlavne podniky priemyselnej výroby – dominujú drevospracujúce, farmaceutické a strojárské prevádzky. Obyvatelia mesta Banská Bystrica ako administratívneho a vzdelávacieho centra Banskobystrického kraja sú väčšinou zamestnaní v oblasti verejnej správy a v oblasti školstva a vzdelávania. V **okrese Brezno** je väčšina obyvateľov zamestnaná v priemyselnej výrobe, kde má najvýznamnejšie zastúpenie hutníctvo a strojárstvo. Najvýznamnejším prosperujúcim podnikom z hľadiska počtu zamestnancov a zároveň aj s najvyšším počtom zamestnancov, vykonávajúcich rizikové práce sú Železiarne Podbrezová a.s., Podbrezová. Významná je aj zlivarenská spoločnosť ZLH Plus a.s. Hronec. Ďalším významným odvetvím v okrese, čo sa týka počtu zamestnancov a charakteru výroby, je drevárska výroba.

Pracovníci, vykonávajúci rizikové práce sú zamestnaní tiež v zdravotníctve, lesníctve a poľnohospodárstve.

Plnenie povinností vyplývajúcich z legislatívy v oblasti ochrany zdravia pri práci zamestnávateľmi zodpovedá právnemu vedomiu v organizáciách, ale aj ich finančnej situácii. Najnižšie znalosti legislatívy majú podnikatelia v malých prevádzkarňach, ale najmä živnostníci v oblasti legalizácie prevádzok, ale aj v oblasti hodnotenia zdravotných rizík pri práci. Zo záverov z výkonu štátneho zdravotného dozoru vyplýva, že z hľadiska zabezpečenia ochrany zdravia zamestnancov boli problematické, tak ako v minulosti, najmä subjekty, ktoré vykonávali svoju činnosť v prenajatých objektoch, z dôvodu neúčelovosti týchto priestorov, neinformovanosti o povinnostiach platnej legislatívy vrátane prevádzkovania bez súhlasu orgánu verejného zdravotníctva. Spoločnosti, ktoré sa dlhodobo zaoberajú poľnohospodárskou výrobou využívajú priestory, ktoré sú ešte pozostatkom predchádzajúcej doby. Tieto sú často v zlom technickom stave. Vzhľadom na ekonomickú situáciu v tomto odvetví, priestory nie sú rekonštruované a tiež sa neinvestuje do stavby nových, alebo len výnimočne.

Nové účelovo postavené prevádzky spĺňajú štandardy ochrany zdravia pri práci.

Tabuľka 12 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2019 (1.stupeň)

Prevažujúca činnosť	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	88	0	16	0	104	0
Ťažba a dobývanie	20	0	2	0	22	0
Priemyselná výroba	3 161	640	421	60	3 582	700
Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania	67	0	26	0	93	0
Stavebníctvo	34	0	0	0	34	0
Verejná správa a obrana	0	0	10	0	10	0
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	427	315	0	0	427	315
Umenie, zábava, rekreácia	57	20	0	0	57	20
Ostatné činnosti	2	0	0	0	2	0
S p o l u	3 856	975	475	60	4 331	1 035

Podľa uvedeného triedenia celkový počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v 3. a 4. kategórii v okresoch Banská Bystrica a Brezno k 31.12.2019 bol 4 331 fyzických osôb, z toho 1 035

žien. V 3. kategórii najviac zamestnancov vykonávalo rizikové práce v priemyselnej výrobe - až 81,98%, v zdravotníctve a sociálnej pomoci 11,07% a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove 2,28%. Aj do 4. kategórie rizika bolo najviac zamestnancov zaradených v priemyselnej výrobe – až 88,63%. V porovnaní s rokom 2018 (celkový počet 4 373 zamestnancov v riziku, z toho 1 055 žien) došlo k zníženiu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 42 osôb vrátane žien, ktorých počet sa znížil o 20 osôb. Celkový počet exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti v priemyselnej výrobe aj v poľnohospodárstve a lesníctve klesol, ale v zdravotníctve došlo k nárastu. **Poradie prevažujúcich činností (podľa počtu zamestnancov), v ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce ostalo oproti minulému roku nezmenené.**

Tabuľka 13 Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa druhu a kategórie rizikového faktora v okrese Banská Bystrica a Brezno v roku 2019 (1. stupeň)

Rizikový faktor (1.stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	ženy	celkom	ženy	celkom	ženy
Biologické faktory	53	37	0	0	53	37
Fyzická záťaž	280	73	0	0	280	73
Hluk	3 386	659	416	60	3 802	719
Chemické karcinogény, mutagénny, reprodukčné toxické látky	218	171	0	0	218	171
Chemické látky a zmesi	176	26	18	0	194	26
Ionizujúce žiarenie	169	94	0	0	169	94
Optické žiarenie	58	15	0	0	58	15
Psychická pracovná záťaž	13	13	0	0	13	13
Vibrácie	135	0	64	0	199	0
Záťaž teplom a chladom	91	0	0	0	91	0

Podľa druhu a kategórie rizikových faktorov, ktorým sú zamestnanci pri práci vystavení, je v prvom stupni triedenia na prvom mieste hluk, ktorému bolo exponovaných až 3 386 osôb. Prevažne sa jednalo o profesie obsluha a operátor drevoobrábacích a kovoobrábacích strojov a rôznych strojnotechnických zariadení. Na druhom mieste je fyzická záťaž (dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie) hlavne u zamestnancov v hutníctve. Na treťom mieste sú chemické karcinogény, mutagénny a reprodukčné toxické látky v profesiách sestry a lekár. Prvým dvom uvedeným faktorom bolo exponovaných najviac zamestnancov aj v predchádzajúcom roku. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa znížil celkový počet zamestnancov exponovaných hluku ale zvýšil sa počet zamestnancov exponovaných fyzickej záťaži.

V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu zvýšeniu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, počet žien sa zvýšil o 46. V 3. kategórii sa znížil celkový počet zamestnancov o 53, počet žien je nižší o 75. V 4. kategórii došlo k zvýšeniu celkového počtu zamestnancov o 66 a zvýšil sa aj počet žien o 29 osôb.

U samostatne zárobkovo činných osôb ako aj u samostatne hospodáriacich roľníkov je zrovnateľná situácia pri určovaní rizikových prác s predchádzajúcimi rokmi. Ani v kalendárnom roku 2018 nebol na RÚVZ predložený nový návrh na zaradenie prác do kategórie rizika samostatne zárobkovo činnou osobou alebo samostatne hospodáriacim roľníkom.

Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby

V priebehu roka 2019 bola v rámci štátneho zdravotného dozoru, vykonávaného RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, kontrolovaná aj povinnosť zamestnávateľov zabezpečiť, na plnenie

niektorých svojich zákonných povinností pri ochrane zdravia pri práci, pracovnú zdravotnú službu (PZS) za účelom zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a nad zdravím zamestnancov. Zo záverov kontrol vyplynulo, že sa v období posledných rokov postupne zvyšoval počet subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami, ktoré si splnili zákonnú povinnosť a zabezpečili odborný výkon preventívnych a ochranných služieb prostredníctvom PZS. Zamestnávateľia pochopili potrebu zabezpečenia služieb s náplňou a rozsahom činností podľa požiadaviek platnej legislatívy, najmä potrebu zabezpečenia hodnotenia zdravotných rizík, kvalitného a cieleného posudzovania zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu.

V čase kontroly bol stav zabezpečenia PZS v organizáciách okresov Banská Bystrica a Brezno nasledovný:

Výkon PZS vlastnými odbornými zamestnancami na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce je zabezpečený vo FNsP F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici, v Železiarňach Podbrezová a.s. a v Nemocnici s poliklinikou, n.o. Brezno. Vo FNsP F. D. Roosevelta v Banskej Bystrici došlo v priebehu roka k významnej zmene – dohľad nad pracovnými podmienkami začali zabezpečovať dodávateľsky. Na pracoviskách bez rizikových prác je výkon PZS touto formou zabezpečený na RÚVZ v Banskej Bystrici, v PZS s.r.o. Banská Bystrica a PYROBOSS s.r.o., Banská Bystrica.

Zabezpečenie PZS dodávateľským spôsobom – môže byť realizované tímom PZS, lekárom, verejným zdravotníkom alebo bezpečnostným technikom. V čase kontrol bolo zistené, že najväčší počet subjektov má zabezpečenie PZS prostredníctvom bezpečnostných technikov, úplne absentuje výkon služieb lekárom. Dôvodom bolo rozšírenie poskytovaných služieb so zmluvnými bezpečnostnými technikmi.

Čo sa týka rozsahu poskytovaných služieb zo strany tímov PZS, významne sa zvýšila ich úroveň a je zabezpečený dohľad nad pracovným prostredím aj nad zdravím zamestnancov. Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci na väčšine rizikových pracovísk sú väčšinou vykonávané prostredníctvom všeobecných lekárov, s ktorými má PZS zmluvu. Niektoré PZS už postupne vytvorili kvalitný tím odborníkov so špecializáciou pracovné lekárstvo

HYGIENICKÁ SITUÁCIA NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM V OKRESOCH BANSKÁ BYSTRICA A BREZNO V ROKU 2019

Oddelenie ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici evidovalo k 31.12.2019 v okrese Banská Bystrica celkom 140 a v okrese Brezno 42 pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia. Zamestnanci oddelenia vykonávali na uvedených pracoviskách štátny dozor v zmysle zákona č. 87/2018 o radiačnej ochrane.

Rozhodujúcim používateľom zdrojov ionizujúceho žiarenia naďalej zostáva zdravotníctvo, t.j. v okrese Banská Bystrica 81,4 % a v okrese Brezno 69 % z celkového počtu pracovísk.

Monitorovanie pracovného prostredia

Dozor na pracoviskách v zdravotníctve

Na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v zdravotníctve sa vykonávali periodické preverky zamerané na dodržiavanie princípov radiačnej ochrany. Overoval sa súlad parametrov ovplyvňujúcich radiačnú záťaž s požiadavkami platných predpisov a požiadavkami slovenských technických noriem.

Zákon o radiačnej ochrane zaviedol novú kategóriu oprávnenia – registráciu - na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia menej nebezpečných, na ktoré sa kladú menej obmedzujúce povinnosti, keďže činnosti s nimi prinášajú menšie riziká a taxatívne vymenoval zdroje ionizujúceho žiarenia, ktoré možno na základe registrácie používať. V tejto súvislosti došlo k legislatívnej úprave procesných záležitostí vykonania registrácie, náležitostí žiadosti, požiadaviek na predkladanú dokumentáciu, náležitostí rozhodnutia, procesných záležitostí zmeny, zrušenia a zániku registrácie.

S vydaním novej legislatívy v oblasti radiačnej ochrany došlo aj k rozšíreniu legislatívnych požiadaviek na vykonávanie skúšok dlhodobej stability, čo by sa na rádiodiagnostických pracoviskách malo odraziť na lepšej kvalite nielen používaných rtg prístrojov ale aj celého zobrazovacieho procesu čo ovplyvní aj kvalitu vyšetrení. Žiaducim výsledkom je neustále zlepšovanie kvality rtg vyšetrenia za súčasného znížovania radiačnej záťaže obyvateľstva z lekárskeho ožiarenia.

Ďalším rozhodujúcim parametrom celkového efektu vyšetrenia je kvalita vyvolávacieho procesu. Niektoré rádiodiagnostické pracoviská majú v prevádzke vyvolávacie automaty a postupne prechádzajú na nové spôsoby zobrazovania systémom priamej a nepriamej digitalizácie s čím súvisí nárast kvality vyšetrovacích metód.

Počet rádiodiagnostických aj zubných rtg prístrojov sa v roku 2019 výrazne nezmenil. Na pracoviskách došlo v uvedenom období len k výmene starších prístrojov za nové a zmenám v systémoch zobrazovania rtg snímok.

Tabuľka 14 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019

RTG prístroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet		počet	
	prístrojov	pracovísk	prístrojov	pracovísk
diagnostické				
grafické + skopické	14	111	2	30
výpočtová tomografia	3		1	
mammografické	6		1	
angiografické	4		0	
pojazdné	25		1	
zubné	76		26	
veterinárne	8		1	
terapeutické	3	3	0	0
Spolu	139	114	32	30

V zdravotníctve sa okrem röntgenových prístrojov používajú aj rádioizotopové zdroje. Uzavreté zdroje sú súčasťou rádionuklidových ožarovačov, ktoré sa používajú na terapeutickom pracovisku vo Fakultnej NsP F.D.R. v Banskej Bystrici.

Otvorené zdroje sa používajú v Inštitúte nukleárnej a molekulárnej medicíny v Banskej Bystrici. V Banskej Bystrici je v prevádzke pracovisko s diagnostickým zariadením na jednofotónovú emisnú počítačovú tomografiu spojenú s počítačovou tomografiou - SPECT/CT a pracovisko PET/CT. Na uvedených pracoviskách sa využívajú metódy, ktoré sú kombináciou dvoch typov vyšetrení – PET (SPECT) vyšetrenie použitím rádiofarmák a CT vyšetrenie. Tieto metódy umožňujú oveľa presnejšie diagnostikovať a hodnotiť predovšetkým nádorové ochorenia.

S otvorenými rádioaktívnymi žiaričmi sa pracuje aj v laboratóriách klinickej biochémie, kde sa pomocou rádioaktívnych látok vykonávajú diagnostické vyšetrenia in vivo a in vitro. Najčastejšie používanými rádionuklidmi sú ^{99m}Tc , ^{125}I , ^{18}F a ^{111}In .

Tabuľka 15 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v zdravotníctve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
uzavreté	4		0	
otvorené	4		0	
Spolu	8		0	

Dozor na pracoviskách v hospodárstve a iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

Okrem zdravotníctva má používanie röntgenových a rádioizotopových zdrojov ionizujúceho žiarenia široké uplatnenie aj v rôznych oblastiach hospodárstva. Röntgenové zdroje sa na území obidvoch okresov využívajú najmä v priemysle na defektoskopickú kontrolu zvarov rôznych materiálov (makroštruktúralne rtg) a na stanovenie prvkov resp. prímiesí v rôznych materiáloch (mikroštruktúralne rtg). Stále pribúdajú pracoviská, ktoré používajú röntgenové fluorescenčné spektrometre typu Innov, Niton, X-Met a pod. Väčšina týchto prístrojov sa používa vo výkupniach kovového odpadu na kvalitatívnu analýzu pri triedení kovu, niekoľko prístrojov sa používa na výskumné účely (Geologický ústav SAV Banská Bystrica) alebo na kontrolu kvality výrobkov. Rádioizotopové zdroje sa využívajú v priemysle v defektoskopických zariadeniach a tiež napríklad na meranie hrúbky, výšky hladiny, hustoty alebo zhutnenia. Rádionuklidy sa používajú aj v laboratóriách ako etalóny alebo kalibračné žiariče.

Tabuľka 16 Prehľad pracovísk s röntgenovými prístrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019

RTG zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	Iné	priemysel	iné
makroštruktúralne	2	0	4	0
mikroštruktúralne	2	8	3	1
Spolu	4	8	7	1

Tabuľka 17 Prehľad pracovísk s rádioizotopovými zdrojmi v hospodárstve v okresoch Banská Bystrica a Brezno, rok 2019

RA zdroje	okres Banská Bystrica		okres Brezno	
	počet pracovísk		počet pracovísk	
	priemysel	iné	priemysel	iné
uzavreté	2	2	3	1
otvorené	0	2	0	0
Spolu	2	4	3	1

Monitorovanie životného prostredia

Externé žiarenie

Na pracovisku RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa monitorovanie uskutočňovalo formou jednorázových okamžitých meraní prístrojom FH 40G-L. V roku 2019 bolo inštalované aj zariadenie na nepretržité monitorovanie gama žiarenia na budove RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Online dáta z tohto zariadenia sú presmerované priamo na server ÚVZ SR, pracovníci RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici tieto dáta nemajú k dispozícii.

Na ďalších miestach okresov Banská Bystrica a Brezno sa uskutočňujú jednorázové krátkodobé merania prenosným prístrojom FH 40G-L. Namerané hodnoty príkonu fotónového dávkového ekvivalentu v roku 2019 na jednotlivých lokalitách nevykazovali štatisticky významnú zmenu oproti predchádzajúcim rokom.

V rámci monitorovacej siete SR je na území sledovaných okresov rozmiestnených 7 integrálnych TLD dozimetrov na 5-tich lokalitách. Tieto integrálne dozimetre sa vyhodnocujú štvrtročne a súčasne sa na týchto lokalitách meria dávkový príkon.

Atmosferický spad a aerosóly

Výsledky sledovania rádioaktivity atmosferického spadu a aerosólov poukazujú na úroveň znečistenia atmosféry prírodnými a umelými rádionuklidmi. Umelé rádionuklidy sa v atmosfére nachádzajú v dôsledku skúšok jadrových zbraní a havárií jadrových reaktorov. Ide prevažne o rádionuklidy podliehajúce beta premene, a preto rýchly obraz o ich obsahu v atmosfére poskytuje meranie celkovej beta aktivity spadu a objemovej aktivity rádionuklidov zachytených na aerosóloch vo vzduchu.

V Banskej Bystrici sa vyhodnocuje rádioaktívny atmosferický spad v dvojtýždenných intervaloch. V odobratých vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detegované umelé rádionuklidy a celková beta aktivita. Aktivita ^{137}Cs v spade je v súčasnom období pod detekčným limitom našich prístrojov, ktorý sa pohybuje okolo $1,0 \text{ mBq/m}^2/\text{deň}$. Z prírodných rádionuklidov je detegovateľné ^7Be , ktoré tiež slúži na priebežnú kontrolu detekčného zariadenia.

Aktivity rádionuklidov, t. j. ^7Be , ^{137}Cs , ^{210}Pb , ^{40}K deponovaných v ovzduší - aerosóly sa stanovovali od 15. Apríla 2019 v týždenných intervaloch.

Kontaminácia potravín

Aj v roku 2019 pokračovalo sledovanie rádioaktívnej kontaminácie potravín. Pozornosť bola zameraná na komodity, ktoré tvoria podstatnú zložku potravy obyvateľstva - sledované bolo mlieko a zelenina a komodity rastúce vo voľnej prírode - huby a čučoriedky.

V odobratých vzorkách sa stanovuje ^{137}Cs prípadne iné detekované umelé rádionuklidy. Aktivity v potravinách sú na úrovni, ktorá absolútne neohrozuje zdravie obyvateľstva. Zvýšený výskyt iných rádionuklidov vyžarujúcich žiarenie gama nebol zistený.

Prírodná rádioaktivita vo vodách

V priebehu roka 2019 pokračovalo monitorovanie pitnej vody. Stanovovali sa základné ukazovatele - celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta a objemová aktivita ^{222}Rn . Vo vzorkách vôd nebolo zaznamenané prekročenie indikačnej hodnoty celkovej objemovej aktivity alfa, celkovej objemovej aktivity beta a objemovej aktivity ^{222}Rn podľa prílohy č. 2 vyhlášky

MZ SR č. 100/2018 Z. z. o obmedzovaní ožiarenia obyvateľov z pitnej vody, z prírodnej minerálnej vody a z pramenitej vody.

Mimoriadne situácie

Pracovníci oddelenia ochrany zdravia pred žiarením Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici sa počas rokov 1996 – 2018 podieľali na riešení 110 prípadov nálezov rádioaktívneho materiálu v šrote. V roku 2019 riešili jeden nález rádioaktívneho materiálu v Železiarni Podbrezová, a.s.

**Zdravotnícka ročenka okresu Banská Bystrica v porovnaní k okresu Brezno
2020**

Autori:

doc. MUDr. Mária Avdičová, PhD.

MUDr. Zora Klócová Adamčáková, PhD.

doc. MUDr. Kvetoslava Koppová, PhD.

MUDr. Ivana Sedliačiková, MPH

MUDr. Jarmila Belákováová

doc. MUDr. Katarína Slotová, PhD.

MUDr. Pavol Adámek

Zostavila:

Ing. Dagmar Komendová

Vydal:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici

Prvé vydanie, 2021

106 strán

Publikácia neprešla jazykovou úpravou